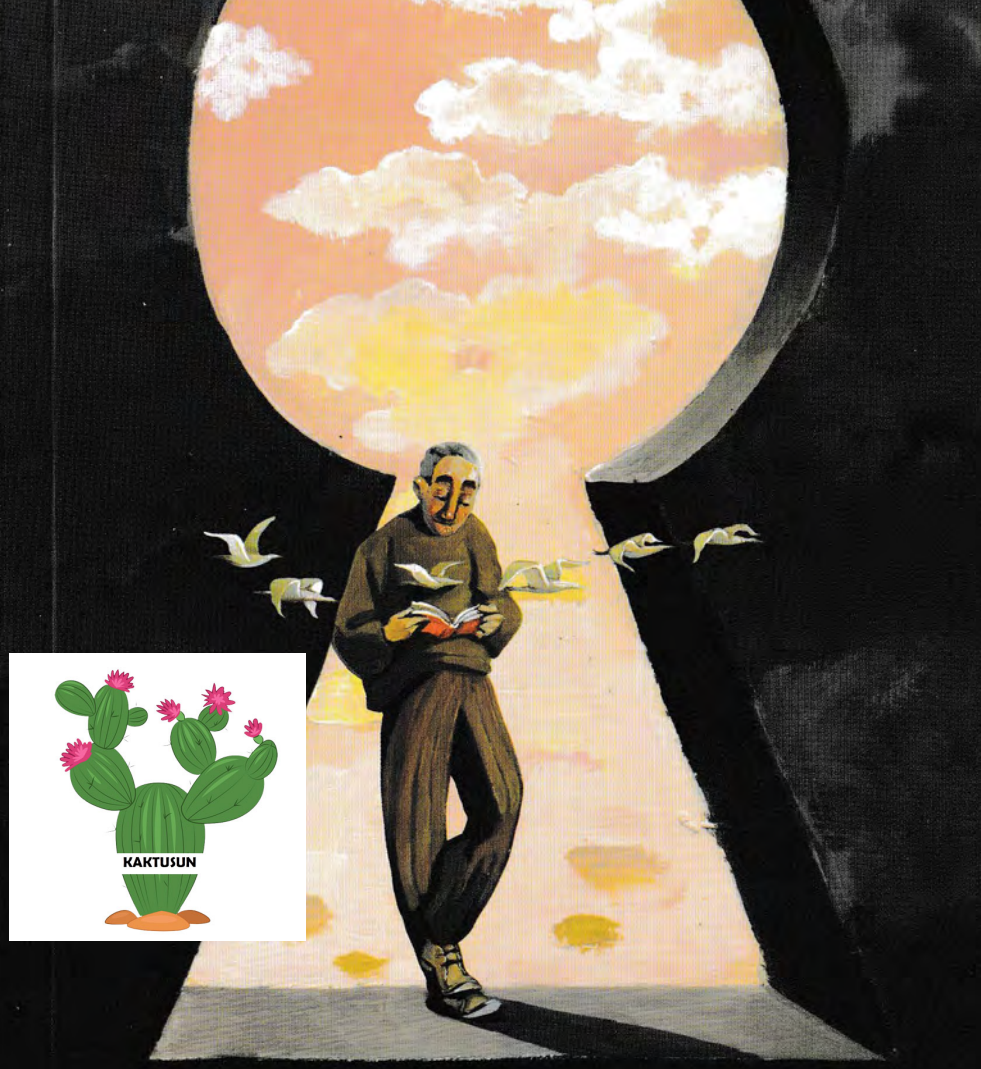

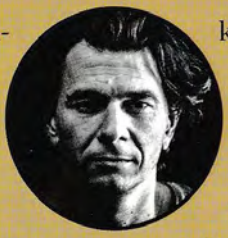
KAKTUSUN

DIMITRI VERHULST

GEÇ KALAN

ÇEVİREN: ERHAN GÜRER

İTHAKİ MODERN

Dimitri Verhulst zifiri karanlık dünya görüşü, trajik komedileri, akıcı dili ve samimi portreleriyle bilinen bir yazar. Modern Belçika edebiyatının bu aykırı yazarını tanımlamak için de yalnızca "Verhulst-vari" denebilir: Ham, arkaik ve grotesk bir göz. Kelime oyunlarıyla dolu kitaplarında karakterlerinin çoğu toplumun sınırlarında yaşar ve yazarın sesini duyurmak istediği de, işte tam bu insanlar.

Başarısız hayatının sonbaharındaki emekli bir kütüphaneci, patronluk taslayan karısının dayattığı kasvetli monotonluktan kaçmak ister. Evliliğinin çökerttiği özgüveni yeniden kazanmasının da tek ve olağanüstü bir yolu vardır: Tüm toplumsal ve ailevi baskılardan kurtulup da kapağı bir huzurevine atana kadar bunamış numarası yapmak. Hayata kestiği bu son rol, huzurevine çocukluk aşkının ve eski bir Nazi subayının da gelmesiyle daha bir şenlenecektir.

Geç Kalan, bir yandan hayatla hesaplaşmanın eğlenceli tarafını gösterirken diğer yandan hafıza kavramı üzerine düşündüren dokunaklı bir eser.

"Jilet keskinliğinde bir hicvin ve hassasiyetin kol kola gittiği büyüleyici bir kitap."

—WRITERS WRITE

"Bu kitap insana sık sık kahkaha attırırken bir sonraki an boğazına sarılıyor."

—DE STANDAARD

www.ithaki.com.tr
9 786258 401271
/ithakiyayinlari

İTHAKİ MODERN 52
ROMAN

ithaki

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Dimitri Verhulst, 2 Ekim 1972 Aalst doğumlu, Belçikalı şair ve yazar. Yayımlanan ilk eseri, 1994 yılında kendi çabalarıyla yayımladığı *Assevrijdag*'dır. 1999 yılında yayımlanan öykü derlemesi *De kamer hiernaast* ile NRC Literair Prijs adayı oldu. 2003'te yayımlanan, Arendonk'taki bir sığınmacı merkezinde yaşayan insanlar hakkında yazdığı *Problemski Hotel* ile tüm dikkatleri üzerine çekti. Eser, ondan fazla dile çevrildi ve beyaz perdeye uyarlandı. 2006'da hem dünyaca üne kavuşmasını sağlayan hem de yönetmen Felix van Groeningen tarafından aynı isimle sinemaya da uyarlanan *Çölde Kutup Ayısı* yayımlandı. 2008'de yayımlanan *Godverdomse dagen op een godverdomse bol* ile Libris Ödülünü kazandı. 2013'te yazdığı *Geç Kalan* ile en sevilen romanlarından birine imza attı. 2015 yılında *De zomer hou je ook niet tegen*'i yazdı. Yine aynı yıl, Tevrat'ın yeniden anlatımı olan *Bloedboek* adlı romanı yayımlandı ve birçok eleştiri aldı.

Eserleri oldukça tartışmalı bulunan Verhulst iki kez mahkemeye çıkarıldı. Kitaplarında Belçikalı yazar Louis Paul Boon'un etkileri görülmektedir. Düzenli aralıklarla *Underground*, *Nieuw Wereldtijdschrift* ve *De Brakke Hond* isimli edebiyat dergilerinde yazan Verhulst aynı zamanda *Underground*'da editörlük yapıyor.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Geç Kalan
Dimitri Verhulst

Özgün Adı
De laatkomer

İthaki Yayınları - 2108
İthaki Modern - 52

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Yankı Enki*
Yayıma Hazırlayan: *Merve Çay*
Düzelti: *Alican Saygı Ortanca*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Grafik Uygulama: *Mehmet Büyükturna*
1. Baskı, Mart 2022, İstanbul
ISBN: 978-625-8401-27-1
Sertifika No: 46603

Türkçe Çeviri © Erhan Gürer, 2022
Türkçe Telif Hakkı © İthaki, 2022
Dimitri Verhulst © 2013

Bu eserin tüm hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla satın alınmıştır.
Bu kitap Flanders Literature'nin (flandersliterature.be) desteğiyle yayımlanmıştır.

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 – Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

DIMITRI VERHULST

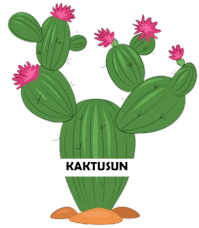
GEÇ KALAN

FELEMENKÇEDEN ÇEVİREN: ERHAN GÜRER

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Styks Nehri'ni geçiyorum ve yanıma şunları alıyorum: bir tüp diş macunu (gırgırına)...

*

Tamamen kasten de olsa her gece yatağımı pislemem tiksindiriyor beni. Bu onur kırıcı eyleme kadar düşmüş olmam, geç yaşta seçtiğim delice hayat yolunun en zor sonucu gerçekten. Ancak uykumda idrarımı tutmam hemşirelerimi şüpheye düşürmekten başka işe yaramaz. Bunak ihtiyar rolümü iyi oynamak istiyorsam düzenli bir şekilde hasta bezimi doldurmaktan başka çarem yok. Zira, gerçekten de bir rol bu. Etrafımdakilere inandırmaya çalıştığım kadar bunak değilim!

İdrarımdaki asidin popomu kemirmeye başlaması hayatımın en hoş heyecanı diyemem. Tombul Sonya ve Ayşa'nın, Kukident zamklı ürünlerini huzurevine kakalayan mümessilin lokum gibi vücudundan bahsederken her gün popomun arasına sürdükleri merhemler, en hafif bir rahatlama dahi getirmiyor. Ancak dediğim gibi, idrarımı tutamayışımın senaryodan çıkarılması söz konusu olamaz. Bunaklık rolümü birkaç aydır başarılı bir şekilde oynuyor olmamın açığa çıkışını bir an gözünüzde canlandırmaya çalışın! Örneğin, hâlâ güncel siyasi meseleleri izah etme kabiliyetine sahipken haftalarca saçmalayışımı veya kayıtsızca sandalyemde sallanıp oturuşumu getirin gözünüzün önüne. Sağlık sigortası kurumu haksızlığa uğradığını hissedip

BELONGS TO KAKTUS TEAM

beni mahkemeye verirdi; Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nun kadın çalışanları başta olmak üzere, bütün personeli kendini kullanılmış, iyi niyetleri suiistimal edilmiş hisseder ve memnuniyetle kafatasımı dağıtırdı. Çocuklarımın henüz zar zor gösterdikleri acıma duyguları babaları adına sonsuz bir utanmaya dönüşürdü. Ve eşim olacak o cadı, benden uzun yaşarsa eğer, ki kesin yaşar, hatıramı sürekli kirletsinler diye mezarımı büyük miktarda kuş yemiyle kaplardı.

Hayır, bir alternatif söz konusu değil. Bütün köprüleri yakmış, geri dönüşü olmayan bir yola girmiştim. Bir kez bunaklar evine düştünüz mü kimse kurtaramaz sizi artık. Ne yaptığımın farkındaydım. Ancak tamamen bunak bir ihtiyarın inandırıcı rolünü ortaya koymanın bana en zor gelen yanı, bilerek altını pisleten birine dönüşmekti. Bilmem kaçıncı kez gece yatağımda gözlerimden yaş gelene dek idrarımı tuttum. Son aylarda irade göstermediğim söylenemez ancak yine de birkaç kez, kendi yapışkan idrarımın içinde yatarken, "bütün bunlara değer mi?", "biraz ileri gitmiş olabilir miyim?" diye kendi kendime sorduğum nadir anlarda girişimimden şüphe ettiğim olmuştu.

Ancak sorun kendiliğinden hallolmuştu. Çok şükür.

Beyaz önlüklülerin bol keseden dağıttıkları haplardan olmalı, gece bir kez bile uyanmamışım. Ölü gibi uyumuşum. Başka bir deyişle, sağlık sektörünü bir topak bokla ödüllendirmeye bile zorlayamadım kendimi.

Ancak.

Tombul Sonya her zamanki telaşlı hâliyle sabah odama daldı (hareketlerindeki heyecana baktığınızda böylesine tombul kalmasına ihtimal veremiyorsunuz), perdeleri açıp bağırdı:

"Désiré yeter yattığın! Bugün yepyeni bir gün ve hayat yüzüne gülecek!"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

O an hissettim. Hayret ederek. Yatağıma pislemiştim! Spontane ve çaba sarf etmeden! Şükürler olsun. İrademe zaman zaman fazla ağır gelen görevi, metabolizmam devralmıştı.

"Désiré, duyuyor musun beni? Kalk artık yavrum!"

"Anne, anne, inekler buzağılayacak!" diye seslendim. Tombul Sonya'yı gülme tuttu. Tombul Sonya harika güler. Çoğu tombul harika güler. "İnekler buzağıladılar bile, Désiré" dedi. "Ahıra bakmaya gidelim mi birazdan? Kahvaltıdan sonra? Ardından bahçede kuşlara ekmek kırıntıları atarız, gelmen için şakımaya başladılar bile! Ama önce temizliğini yapmam gerekiyor, ki yemek salonundaki hanımlar onca yıl sonra ne kadar yakışıklı kalabildiğini söyleyebilsinler yine." Sonra bacaklarımı havaya kaldırıp bezini sıcak bir leğene daldırdı.

"*Impropria est ut salutaret aliquis qui est cacas*," diye haykırdım. Bir bunak için uygunsuz bir sözdü belki. Ancak yine de var gücümle bağırmıştım, her gün daha çok benzemek zorunda olduğum çocuğun mutluluğuyla.

Impropria est ut salutaret aliquis qui est cacas: Sıçmakta olan birine selam vermek uygunsuzdur. Erasmus.

Sonra Tombul Sonya cevapladı: "Beni etkiledin şimdi, Désiré! Kitabı Mukaddes'ten mi?"

Bugün yepyeni bir gündü gerçekten ve hayat birazcık gülecekti bana.

Çıplak ve temiz, dezenfektan sabun kokan vücudumla yatakta yatıyorum. Tombul Sonya ciddiyet içinde gardırobumu kontrol etme bahanesiyle bana seslendi. Yaşlılar evine erken düşmüş olmanın başka bir yanı da budur. O çekilmez seslenmeler. Her moruğun tamamıyla sağır olduğunu varsayan personel üyelerinin, beş yıllık kariyerden sonra ses tellerinde nodüller oluşuyor. Bazı yaşlı bakıcıları o derece bağırıp meliyorlar ki makul ses düzeyinde konuşmayı kaldıramaz hâle geliyorlar. Eş ve

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

çocuklarına sürekli bağırıyorlar. Genelde sevgiyle bağırıyorlar, doğru, ama yine de...

Tombul Sonya zararlı seviyede bir desibel üreterek haykırmıştı:

"Bugün en temiz takımımızı giyeceğiz, Désiré! Neden biliyor musun?"

"Hı?"

"Bugün en temiz takımımızı giyeceğiz dedim."

"Ha."

"Peki neden, biliyor musun?"

"Evet."

"Neden peki, Désiré?"

"Evet."

"Çünkü bugün yaş günümüz! Kaç yaşındayız peki? Biliyor musun?"

Onun birinci çoğul şahısta konuşma alışkanlığı sinirime dokunuyordu. Eğitim sürecinde öğrenmiş olduğu bir şey miydi acaba? O kuralın arkasında yatan felsefeyi merak ediyordum doğrusu.

"Yetmiş dört, Désiré! Çok güzel bir yaş, değil mi?"

Yetmiş dört yaşımla kesinlikle Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nun dünkü çocuklarındanım. Kış Güneşi. Seksen yaşını doldurmamış herkese neredeyse bir bahtı kara olarak bakılıyor. Tabiat Ana insana en karmaşık şeyleri çözmek veya çeşitli bilgileri kaydetmek için doğru dürüst bir beyin vermiş olabilir ancak kullanım süresi sınırlı ne yazık ki.

Örneğin 18. odada kalan Etienne Thijs'e bir bakalım. Yetmiş beş yaşını doldurmamış henüz. Bütün hayatı boyunca büyük bir beyinmiş, biyoloji profesörüymüş, bir zamanlar bazı bakterilerin antibiyotik direncini araştıran çığır açıcı biriyken şimdi İspanyol şekerlemesi gibi kendinden geçmiş. Bütün giysilerini ters giyer ve kedi severler dergisi *Miyav!*'dan kestiği resimlerle

BELONGS TO KAKTUS TEAM

doldurduğu bir kolaj albümü var. Acınası bir durum. Kendinden bin kez daha aptal ancak ruhsal açıdan sağlıklı karısıysa (daha önce nerede görmüştüm bunu?) bir başka erkekle, emekli bir kasapla sevişiyor. Eşini ziyarete geldiğinde sevgilisini de yanında getiriyor. Profesör Thijs bunun bilincinde değil nasılsa ve buna sevinmek gerekir.

Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nun en çılgın karakteri Profesör Thijs değil ama. Bu onur Walter De Bodt'a ait, yüz yaşını doldurmuş, kemikleri çıkmış, kel, yaşlılık lekeleriyle bir haritadır o, hâkî renkli bir asker pijamasıyla tekerlekli sandalyesinde oturur çoğu zaman. (Onu Kamp Komutanı Alzheimer takma adıyla onurlandırmayı istiyorum ancak kendimden başka konuşacak kimsem olmadığından bu takma ad biraz anlamsız kalacak.) Walter De Bodt'un tek saygı duyduğu kişi –imalı bir tanımlamayla– sağlık kurumu yöneticisi denilen geriatri müdürüdür, onu sürekli gerilmiş sağ koluyla ve takma dişi yerindeyse "Heil!" diyerek selamlar.

Gençliğinizi ikinci kez yaşayabilmeniz pek bir hediye sayılmıyor maalesef.

Hatta balatayı sıyırmış yetmiş yaş üstü bahtı kara biri olarak görülmeseniz bile, en azından hak ettiğini bulan biri olarak görülürsünüz. Sağlığınızın yerinde olduğu günlerde çok az balık, çok az fındık yediğinizden şüphelenirler. Melodram dizilerini karmaşık olay örgülü kitaplara tercih etmiş, beyin hücrelerinizin kaldıramayacağı derecede alkol tüketmiş, bulmacaları küçümsemiş ve yabancı bir dilde gazete okumamış birisinizdir. Beyninizi yormak yerine tembelleştiren, son teknolojiyi takip etme çabasını gösteremeyen kendinizdiniz. Bunak olmanız kendi seçiminiz! Böyle bakıyorlar bazıları size.

Eşim böyle bakıyor bana. Beni ziyaret ederse tabii ki, giderek daha az ziyaret ediyor, çok şükür.

Huzurevinde ilk doğum günüm ve havamdayım. Kutlu olsun,

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

kutlu olsun, kutlu olsun kendime. Eh, giderlerden ve curcunadan kaçınmak için partimi son iki hafta içinde doğum günü olan diğerleriyle paylaşmam gerekiyor maalesef. Genelde iki veya üç kişi aynı anda onurlandırılıyor ve eğer yüz yaşını doldurmuş biri de olursa ayrıca yerel bir gazetenin yüz yaşını dolduranın mutlu olayının haberini yapacağı ve fotoğraflayacağı garantisi de varsa, nüfustan sorumlu belediye meclis üyesi de uğrayacak demek oluyor. Böyle durumlarda kısa bir konuşma yapar (sürekli aynı konuşmayı yapar ancak bunak dinleyenleri olan bir konuşmacı böyle bir lükse sahiptir zaten), tüm meclis üyeleri adına yüz yaşını doldurana bir saksı çiçek hediye eder, ona uzun ve huzurlu ömürler diler, aceleyle bir pasta yer, bütün seçmenlerin ellerini sıkıp kaybolur. Örneğin, doksan sekiz yaşında olanlar hiçbir anlam ifade etmez onun için (bir Hıristiyan Demokrattır kendisi ancak bunun fark edeceğini sanmıyorum). Ve yetmiş dört yaşında birinin doğum günü eminim onu hiç ilgilendirmiyordur. Tabii meclis üyesinin görünmesi için daha iyi bir vesileyse, "Dört kuşak bir arada" görüntüsünün yerel basının fotoğrafçısını huzurevine çekmesidir. Dokunaklı bir görüntü, kucağında torununun dünyaya yeni fırlatılan oğluyla titreyen bir kemik torbası.

Bugün, Tanrı'ya hamdolsun, yüzüncü yaşını dolduran biri yok onurlandırılacak yaşlılar arasında. Meclis üyesi daha değerli işleriyle meşgul olabilir. Ben durumdan şikâyetçi değilim. Kimi zaman bana o bakışları yok mu, oyunumu fark eden tek kişiymiş gibi geliyor bana. Tahtalarımın eksik olmadığını bilen, herkesi dolandırdığımı fark eden tek kişiymiş gibi. Bir duygu sadece. Saf sezgi.

Tombul Sonya: "Bak, nasıl da güzel oldun, pırıl pırılsın. Hadi, yemek salonuna!"

94 desibel.

*

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Onuruna parti düzenlenenler masaya yan yana geçerlerse?" gibi dayatmacı sözler eşliğinde kahvaltı için, kısa süre öncesine dek Rosa Rozendaal'in oturduğu yere park ediliyorum. Kalan az sayıda saçları her rüzgâr yönünü gösterirdi. Dişliğini ağzına iten bir boksör gibi dilim ekmeğini ağzına iter, kendi kendine konuşurdu.

Rosa Rozendaal'in eski yerine, Kamp Kumandanı Alzheimer'ın yanına oturtulmuştum. Kamp Kumandanı tatsız, beyaz sandviçlerine çoktan saldırmıştı, önce hafif kahvesine bandırdıktan sonra tabii.

İfadesiz gözlerinin içine bakıyorum: "Yağı nasıl? İyi, değil mi? Yahudilerin vücut yağından üretildi. Gerçek lezzet!"

Bu tip laflar Kamp Kumandanı'nın eski ihtişamını her daim yeniden alevlendiriyor. Böylesi konuşmalar, içinde bir zamanlar düşünceler bulunduğunu hatırlatıyor boş kafasına. Papağan gibi tekrarlıyor: "İş imkânları yaratılacak, otoyollar genişletilecek, daha iyi tren bağlantıları kurulacak!" Sonra da bıçağını margarine daldırıp yeni bir ekmek dilimini kalın, peltemsi bir tabaka margarinle kaplıyor. Ancak adam o kadar titriyor ki margarin bıçakta tutunamıyor, ekmek dilimi hariç her yere bulaşıyor.

Fısıldıyorum: "Beni hatırlamıyorsun artık, değil mi?"

Huzursuzca etrafına bakıyor. Belki de artık olmayan bir şeyi hatırlamak için büyük bir hışımla hafızalarını zorlayan bunakların huzursuz bakışı bu. Saatlerce üzerine çalıştığım ve artık herkesten daha ustalıkla kullandığım o bakışlar.

"Beni hatırlamıyor musun? İyi bak! Savaşın son karakışında vurup leş yığınının üzerine fırlattığın kişiyim ben! Hatırlamadın mı? Tanıdık gelmiyor mu yüzüm? Anlıyorum tabii, o kadar kişiyi öldürdün ki. Kaç kişinin yüzünü aklında tutabilir bir insan? Her neyse, ben onlardan biriydim. Geri döndüm. Ölüler arasından ve fırından çıkıp dirildim. Senin son günlerini zeh-

BELONGS TO KAMUS TEAM

retmek için. Bahçe hortumunu müzelik kıçına sokup musluğu burun kılların yıkanana dek açık tutmak için."

Sağlık hizmetleri sektöründe hem ücretler çok düşük hem de personel sıkıntısı var. Hâliyle kamp kumandanının domuz çığlıklarını yatıştırıcı hareketler ve sakinleştiricilerle bastırmaları zaman alıyor.

"Walter, yapma ama, margarini yere düşürdüm diye ortalığı inletmene gerek yok. Hiç sorun değil, dostum. Ekmeğine margarin istiyorsan bize söyle. Bizim işimiz bu, öyle değil mi? Anlaştık mı?"

Bugüne kadar hiçbir yaş günüm, son yaş günüm kadar umut verici başlamamıştı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Styks Nehri'ni geçiyorum ve yanıma şunları alıyorum: bir tüp diş macunu (gırgırına), Joseph Roth'tan kayıp bir alıntı...

*

Dünyadaki bütün iyi fikirler, yıllanmış ve kolayca ufalanan peynir gibi bir olgunlaşma sürecinden geçerler. Benim bunaklığı taklit etme planım da adım adım oluşturuldu, kimi zaman kendim de farkına varmadan. Tam olarak nerede ve ne zaman başladığını kesin olarak söyleyemem. Ancak tek bir ânı seçmem istenseydi o zaman şöyle derdim: Evet, –ne zamandı?– iki yıl önce, iki buçuk yıl önce belki de petank* kulübündeki o öğle vaktiydi. Çünkü arada bir yoldaşlarla iki top döndürmekten hoşlanırdım. Çok dinlendirici bulurdum bunu. Eşim bulmazdı. Petankı bir aylaklar sporu olarak görürdü, sözde maliyenin alkol ve tütün tüketimini belli bir seviyede tutmak için bulduğu bir oyundu bu ve birçok kez bana şu gibi söylemler ikramında bulunurdu: "Çimenliğin yosununu ayıklama işine gelince kendini halsiz hissedersin ama aptal aptal kum havuzuna top fırlatmaya gelince birden canlanıverirsin hep. Mutfak havlularıma yeni bir dolap aradığım için yüzlerce kez dizlerimin üzerine kapanıp sordum sana, Désiré, benimle mobilya dükkânı Verschoten'e gelir

* Özellikle Avrupa'da yaygın olan, nispeten büyük bilyeleri yerdeki küçük bir topa yakın atmanın amaçlandığı, atletik beceri gerektirmeyen sosyal bir oyun. *–ybn*

misin diye. Ve her seferinde ya birden tansiyonun fırlıyordu ya beline ağrı giriyordu. Mutfak havlularım için almak istediğim dolap bekleyebilirdi ama petank oynamaya gelince rahatsızlığın kalmıyordu. Ne tansiyon ne bel ağrısı ne başka bir şey..."

Eşimin takazalarına çoktandır karşı koymuyorum artık. Eşlerinin kaprislerine karşı duyarsızlık kalkanıyla zırhlanmayı başarmış birçok, belki milyonlarca susan erkekten biri olmalıydım. Yıllarca süren bir egzersize ve sabra mal oldu bu bana. İlkin her türlü haksız laf sokuşturmaya direndim. Rahat bir vicdanla itibarımı korumak için en fazla üç kadeh içtiğimi, bütün evliliğim boyunca olsa olsa dört-beş kez eve sarhoş döndüğümü söylerdim ki bu, şimdi düşünüyorum da, belki de ruh sağlığım için çok az gelmiş. Üstelik o zamanlar onun olaylara gülünç bakışını düzeltme cüretini bulurdum kendimde. "Dinle bir kez, ilk olarak petank kum havuzunda oynanan bir oyun değildir, daha itibarlı bir şeydir," derdim. Ancak yıllarım ve saçlarım azalmaya devam ettikçe onun sözsel kurşunlarına karşı duyarsız olmayı öğrendim ve cevaplarımı kendime sakladım. Evin ipoteği ödendiği sıralar artık duvarlar üzerime gelmeye başlamıştı. Ancak bir direniş eylemi göstererek kendime güvenimi yükseltim: Onun zehirli sözleriyle benim duyarsızlığım karşı karşıya gelmişlerdi. Her ikimiz de dik kafalarımızla birbirimize karşı cephe alıyorduk ve romantik olmayan bir şekilde birlikte yaşlanıyorduk, hatta sevgiyle birlikte yaşamış dost çiftlerden dahi uzun sürdürmüştük evliliğimizi. Ellinci evlilik yıldönümümüz için yaşadığımız kentin belediye başkanı tarafından belediye sarayında onurlandırıldığımızda, kanser veya eli vites kolundaki bir geri zekâlı tarafından çok erken birbirinden koparılan harika çiftler karşısında kendimi suçlu hissetmiştim. Kendimi kandırmak için, belediye başkanının lütfunu cesaret ve fedakârlığımın bir onurlandırılması olarak kabul etmiştim sonunda.

*

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Buranın halkı atasözlerini hakikat gibi algıladığından ve ateş olmayan yerden duman çıkmayacağını itirazsız kabul ettiğinden iflah olmaz bir sarhoş olduğum dedikodusunu yaymış eşime inanan insanlar da çıkmıştır elbet. Günde iki kadeh şarap içtiğim doğrudur. İçtiğim mi? Geçmişte içtiğim! İki yani. Bazen, nadiren üç. Akşam, yemekten sonra. Otuzlu yaşlarımın ortalarında edindiğim, bir daha beni terk etmeyen bir alışkanlık. "Bugüne kadar" diyecektim az kalsın ancak huzurevinde yaşayan bunak yaşlılara akşam yemeğinden sonra pek öyle bir zevk layık görülmüyor; çeşitli sersemletici preparatlarla doldurularak odalarında, televizyonun karşısında uslu uslu uykuya dalmalılar ve böylece personelin bir akşam aktivitesi organize etmesine gerek kalmamalı.

Bir kılıbığın küçük zevklerini tamamen bırakmam gerekmiyordu. Arada bir, gündüzleri bir kadeh kırmızı şarap içebiliyorum kantinde. Sersem bir hâlde, depresif bakışlarla koltuğuma oturduğumda ve Tombul Sonya beni profesyonelce neşelendirmeye gelip kürekkemiklerimin üzerini sıvazlayarak, "Ama Désiré, burada sessiz ve yalnız, içecek hiçbir şeyiniz olmadan mı oturuyorsunuz? Size içecek bir şey getireyim mi?" diye sorduğunda bir kadeh şarap isteyebiliyorum. İzin veriyor. Ucuz şarap ne de olsa, şaraptan çok üzüm suyu, bir kasasını içeceksiniz ki bir ilacın etkisini yok edebilsin. İfadesizce yudumladığım sulu bir karışım.

"Buyurun, kadehte şarabınız, Désiré. Afiyet olsun. Ama dikkat edin, sarhoş olup şarkı söylemeye başlamayın sakın. Diğer sakinler dans matinesi olduğunu zannederler sonra."

... Agucuk gugucuk.

Eşimin tesadüfen elimde, maalesef iyi yıkanmamış bir kadeh Şato Migren'le otururken ilk kez ziyaretime gelmesi bir takdiri ilahiydi. Huzurevine alınmamın ilk günüydü. İçeri girişi hâlâ gözlerimin önünde; elinde bir meyve sepeti, yüzünde televizyon

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

reklamı gülümsemesi ve bir kutu pralin. Onu tanımamış gibi yapmıştım tabii.

"Bakın kim ziyaretinize geldi, Désiré; eşiniz!"

"Kim o?"

"Eşiniz!"

"Ha..."

Islah olmaz eşinin o görüntüsünü tamamen hazmettikten sonra teatral bir şekilde bağırmaya başlamıştı, bakım personelinin büyük bir merhamet duygusu ve feminist bir mücadele ruhuyla mutsuz bir ev kadınının başına gelenleri dinleyeceği umuduyla.

"Sana inanamıyorum, Désiré; tekrar içmeye başlamışsın! Sonra da balatayı nasıl sıyırdığına şaşırıyorsun!"

Sözleri bana esin kaynağı olmuştu: "Gel otur yanıma, Camilla, bir kadeh de sen iç, benden, burada açık hesabım var!"

Tekrar görüşmemizin ve sözlerimin, onun onurunu kırdığını söylememe gerek yok, özellikle de eşimin adının Camilla olmadığı, Moniek olduğu düşünülürse. Moniek De Petter. Güzel bir isim, mezar taşının üzerine yakışır bir isim.

(Esasen pasaportuna göre gerçek adı Moniek değil Monique. Ancak imlasını sıkıcı bulduğundan kendisine yakışmadığı kanısındaydı. İsimlerini değiştirme gereği duyanlar varsa... Daha anlatayım mı?)

Ancak aceleci davranıyorum, kendime bir başrol hediye etme fikrinin nerede ve ne zaman ortaya çıktığını, bunun büyük olasılıkla bir petank partisi sırasında şekillendiğini anlatıyordum. Daha belirgin olarak oyun arkadaşım Roland'ın söylediği...

Bütün arkadaşlarım arasında Roland en moderni olmuştur hep. Yakın arkadaşlarım arasında çeşitli apokaliptik tümör uyarılarına aldırmayıp yemeklerini mikrodalga fırında ısıtan ilk kişiydi. Bir CD'nin vinil plak gibi iki çalınır yüzünün olmadığını bi-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

len, cep telefonu satın alıp onun nimetlerini öven, kısa mesajlar gönderen, hem de mesajları alması gerekenlere gönderen ilk kişiydi. Gerçeğini gördüğüm ilk bilgisayar onun evinin salonundaydı. Bizler internetin özel yaşamımıza olası etkileri üzerine düşünürken o çoktan bir kursa gidip kulübün internet sitesini kurmuştu. Roland banka hesaplarını bilgisayar üzerinden idare ediyordu, koltuğundan kalkmadan gezi rezervasyonu yapıyordu, maçlarımızın dijital fotoğraflarını çekip Facebook sayfasına koyuyordu (buna itirazımızın olup olmadığını sormadan). Spor malzemelerini açık artırma sayfalarından satın almaya başlamıştı. Her şeyden haberdar olan, birinin petank topunu dağlara taşlara yollarken, "Sana söylemem gereken bir şey var..." diyebilen biri.

Roland'ın pek acayip hikâyeleri hep böyle başlardı: "Sana söylemem gereken bir şey var..."

Evet, kesinlikle bilmemiz gereken şeyse şuydu: Bir Avustralyalı bütün hayatını internette satışa sunmuştu!!! Hayatını. Olduğu her şeyi, sahip olduğu her şeyi. Eşi fiyata dahil değildi; zira eşi onu terk etmişti ve manyağın varlığını açık artırmayla elden çıkarmasının sebebi de buydu zaten. Ancak Perth'te bir halı dükkânındaki boktan işini ve arkadaşları Melanie ve Em'i de yanında alacaktınız. Hobisi (hava dalışı), üç odalı villası, deniz motosikleti, mangal seti ve Converse marka spor ayakkabıları da (42 numara) pakete dahildi. Her şeyden hayal kırıklığına uğramış o adam, yeni bir sayfa açmak istiyordu hayatına. Daha da çılgıncası, yüzden fazla kayıtlı teklifçi çıkmıştı o adamın hayatına ve son teklif fiyatı neredeyse iki milyon Avustralya dolarına kadar yükselmişti.

Bütün varlığını elden çıkarma fantezisi çok keyif vericiydi ve yüksek sesle bunun nasıl olacağını, hakkında tek şey bilmediğiniz ancak eski bir sevgili olarak satın aldığınız biriyle ilişkide bulunmanın nasıl olacağını gözümüzde canlandırmaya çalışı-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

yorduk. Veya birine gidip, "Memnun oldum, az önce sizi baba olarak satın aldım. Annem nasıl? Sağ mı? Ay affedersin, bilmiyordum, ilanda yazmıyordu. Çok mu oldu?" demek zorunda kalmayı.

O gün en iyi maçımı yapmamıştım. Maça yoğunlaşamıyordum bir türlü, o çatlak Avusturalyalı kaçış hikâyesi üzerine fantaziler kurup duruyordum. Roland'ın seslenişi hâlâ kulaklarımda: "Hey, Désiré, uyan! Atma sırası sende! Bir bunak gibi dalıp gitmişsin."

Nasıl da gülmüşlerdi. Özellikle de akıl almaz bir şekilde topumu yanlış istikamete fırlattığımda.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Styks Nehri'ni geçiyorum ve yanıma şunları alıyorum: bir tüp diş macunu (gırgırına), Joseph Roth'tan kayıp bir alıntı... hiç tatmadığım ateşli öpücüğün harikulade hatırası...

*

Yaşıtlarımın yalnızlığı oyuna getirmek için ne Facebookları ne de bilgisayarla yapabilecekleri başka sosyal bilmem neleri var, hayır, bizler birbirimizle *gerçek hayatta* cenazelerde korkutucu bir sıklıkla karşılaşıyoruz ve bu sayede dış dünyada giderek seyrekleşen ilişkilerimizi sürdürüyoruz. Çok özel olmayan orta sınıf varlığımın sonuna doğru bir başka eski dostu daha son yolculuğuna uğurlamak için evden çıkarken, siyah paltomu giyişimde yanlış anlaşılabilir bir rahatlık vardı. Bir zaman sonra, tıpkı uzun yıllar arabayla kütüphanedeki işime gittiğim gibi, otomatik pilota bağlanmış biçimde krematoryumun yolunu tuttuğumu fark edecektim.

Bunu bazen özlediğime inanabiliyor musunuz, soğuk bir kilisede kaybettiğim bir ahbabımı uğurlamayı? Yardımcı rollerin başrolden daha çok istendiği tek sahne, bu tiyatro. Kilise çanlarının bir başkası için çaldığı sabah, erken saatte oraya varmak, yaşlı morukların kapı önünde toplanmaları, bazılarının katıldıkları töreninin kendi cenaze törenleri olmadığına çok şaşırması. Umursamaz iç çekişler: "Yine buradayız!" Sonra da kaçınılmaz

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

sorular. "Kaç yaşındaydı? ... Yetmiş dokuz mu? ... Ah, göçmek için çok erken bu devirde, ama ne yaparsın?"

Evet, ne yapabilirdik ki?

Günümüzde solucanlara yem olmak veya yakılıp bacadan yukarı süzülmek için hep çok genç buluyoruz kendimizi. Sonuçta seksen yaşını devirmek, nüfusun genelinin sağlık hizmetlerine erişebildiği bölgelerde çok güç bir şey olmamalı. Konserve hayvan mamalarının kalitesinin artmasıyla günümüzün kedileri bile rahatlıkla yirmi yaşına gelebiliyorlar. Bir kedi olarak, burnunuzun önünde kışkırtıcı bir şekilde kuyruk sallayan yağlı, organik bir fareyi hâlâ canınız çekiyorsa, çağ dışı kalmışsınız demektir. Buna rağmen biz emeklilere hiddetle televizyonumuzu parçalatan bir görüntü var: Hayallerinin oluşturduğu haleyle gösterişli bir şekilde süslenmiş ve az önce ikinci arabasını satın almış birinin özgüveniyle sosyal güvenliğe inancını tamamen yitirdiğini, sağ partilerin getirdiği reformlara karşı grevlere katılmayacağını iddia eden çünkü altmış beşinde işi bırakanların emekliliklerini ödemek istemeyen, yirmili yaşlarındaki takım elbiseli maskaralar. Hatta diplomatik olmayan sözlerle "Bütün o kel fırlamalar değişik hobileri olacak kadar zindeyseler çalışmaya da devam edebilirler," dememek için dudaklarını ısırdıklarını hissediyorsunuz.

Biz emekliler her ağıt çalmaya başladığında, içten içe biliriz ki pırıl pırıl limuzinin içinden çıkarılan tabutun içeriği çok yaşlıdır. Çok yaşlı ve aşınmış. Bizim kadar yaşlı ve aşınmış. Ancak kaderin bir cilvesinden dolayı henüz ölümün bu tarafında bulunduğumuz ve rahmetlinin karşısında yarı yarıya utanç duyduğumuz için birkaç güzel yılının çalındığını söylerdik. Adalet, insani bir kavramdı, doğada bulamazdınız. Rahmetli pis, acı veren bir hastalıktan ölmemişse tabii; o zaman merhumu hayatının son aşamasında dönüşmüş olduğu budalaya indirger ve onun kurtarıcısı olan ölüme şükran duyardık.

Tabuta konulan kişinin önünde eğilirdik, belki tabut kapa-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

ğının üzerine birkaç damla kutsal su serpiştirir, kim olduğumuz ya da merhumun hayatına nasıl katkıda bulunduğumuz hakkında hiçbir fikirleri olmayan akrabalara başsağlığı diler, ardından uykunun ağırlığıyla mücadele ederek teraneleri dinlediğimiz sabit yerlerimize, sert sandalyelerimize geçerdik. En sonunda, buhurdanlık katafalkı dumanla kaplayıp da sıkılganlığımızdan öksürerek kurtulabildiğimizde derin bir nefes alırdık; sunaktan ayin ekmeği, kutsal kartlar veya ağdalı ayetler almak bahanesiyle katı bacaklarımızı gerebilirdik nihayet. Modanın kaprislerine tabi olmakla birlikte merhumun kötü bir müzik zevkinin olduğunu vurgulayan zoraki cenaze müziklerini dinlerdik. Sonra bütün şarkılar son bulur ve ceset büyük kapıdan geçer ve hop, ebedi unutulmanın büyük karanlık deliğine girerdi. Âmin.

Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nda cenazelerin fazla törensel yanı olmazdı. Cenazeleri kurumun çatısı altında yapılan, tek başına kalmış ve bir mezarı doldurmadan önce herkesin hatırasından silinmişlerin cenazesi için durum böyle en azından. Rahip kimi zaman bir rahibeden oluşan tek kişilik ahali karşısında büyük bir aceleyle duaları okurdu. Ne cenaze marşı, ne çanlar ne de ayrıntıları çoktan unutulmuş ve sadece birkaç hasta dosyasında izi kalmış bir yaşam için yakılan ağıtlar. Bir cenaze aracı binanın arka tarafına, tedarikçilerin mallarını indirdiği ve çöp konteynerlerinin bulunduğu kapıya yanaşır, cesedi yükler ve sessizce oradan uzaklaşırdı. Bir oda boşalır, çark dönmeye devam ederdi.

Yok, ben cenaze töreninden sonra hayatta kalanlarla birlikte belediye meydanında sohbet etmeyi yeğlerim. Yarı teselli edici hatıraları yad ederek. Sözde bütün şuurumla katıldığım son cenaze töreninde, kasabanın çınar ağaçlarının altında beklerken sabit takımdan biri ağzından kaçırmıştı: "Bir dahaki kez yine burada siyah yağmurluklarımızla beklediğimizde Rosa

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Rozendaal'in cenazesi için toplanıyor olabiliriz!" Buna ne kadar apışıp kaldığımı yüzümden okuyan olmuş mudur merak ediyorum hâlâ.

Rosa. Rosa rugosa. Rosa nitida. Rosa villosa. Rosa Rozendaal.

Rosa Rozendaal ismini elli yıldır anan olmamıştı. Doğrusu bu adı bir kişinin ağzından duyacağımı tahmin etmemiştim. Rosa'nın uzun yıllar önce, bir eşle birlikte tabii, hayatın daha ilginç olduğu başka bir yere taşındığını düşünüyordum. Hepsi üniversitede okuyabilen çocuklar doğurduğunu, zengin bir kariyerden sonra büyük bir adanmışlıkla bir sonraki kuşağa büyükannelik ettiğini varsayıyordum. Akla yatkındı.

Rosa Rozendaal... On altı yaşındaydım, anne ve babamın katılmama izin verdikleri ilk eğlencelerimden birinde dans ettiğim ilk kızdı. Albatros Eğlence Salonu'nda, bir panayır cumartesisiydi. Yöre halkının tanıdığı Victor Wartel, eğlence gününün arifesinde, fıçının cirosuna etki yaptığı anlaşılan yıllık bisiklet turunu kazanmıştı. Deniz seviyesinin biraz altında ve üstündeki bölgelerde büyük ün yapmış dünya yıldızları, akordeon üçlüsü The 3 Jacksons, çok geçmeden coşturucu parçalar çalmıştı, Fats Domino şarkılarından uyarlamalar, "Muskat Ramble"... ve sivilceli gençlerin o zamanlar kendilerinden geçtikleri diğer parçalar.

Kadın avcılığımdan kuşkulanacak bir durum söz konusu değildi ama o zamanın âdetlerine zıt bir şekilde beni dansa kaldıran Rosa'nın kendisiydi. Böylece en azından kuzey yarımkürenin en şanslı kişisi olmuştum. Rosa: Gözlerine bakmaya bile cesaret edemiyordum neredeyse, ancak Rosa o an dans pistinde partnerimdi. Bunu neye borçlu olduğumu Tanrılar bile anlamamışlardı. Kaldı ki ben anlayacaktım. Belga sigaralarının dumanları arasından kıskançlıkla bana bakan gençlerden özür dileme dürtüsü hissetmiştim. Dans dünyasının büyük bir yetenek

BELONGS TO KAKTUS TEAM

kaybetmediğini söylememe gerek var mı bilmiyorum? Tempoya ayak uydurabiliyordum, kabul, ancak hepsi bundan ibaretti. Her şeye rağmen onunla bir şarkı daha dans edecek kadar iyi bulunmuştum nedense. Benim gibi dans ustalarınca içtenlikle karşılanan vahşi ve şeytani bir şey, yeni bir rüzgârdı Rock'n Roll, zira o tempoda teknik eksikliğinizi gayretinizle fazlasıyla telafi edebiliyordunuz. Sonra ateş bastı demişti Rosa, dışarıda biraz hava almak istiyordu ve ona eşlik edip etmeyeceğimi sormuştu. Bu noktaya kadar bütün hazırlıkları o yapmıştı. Girişken tip. Top bendeydi artık. Saflık etmeme gerek yoktu ve benden beklenen biliyordum. Hiçbir kız öylesine dışarıda biraz hava almaya davet etmezdi bir erkeği. Birlikte dans ettikten sonra hem de. Ancak ben hiçbir şey yapmadım. Öylece yanında durdum. Genç bir erkeğin böyle olağanüstü bir anda düşünebileceği en aptalca soruları düşünmekle meşguldüm. Hangi okula gittiğini, okulu sevip sevmediğini, ileride hangi mesleği icra etmek istediğini ve Tanrı aşkına, çocuk isteyip istememe konusunda bir fikrinin olup olmadığını, kaç çocuk istediğini... Nitekim gittiğim ilk eğlenceydi, bir centilmen olduğumu, aklımın tek bir şeyde olmadığını göstermek istemiştim. İğrenç türümüzün dişi örneklerine özgü büyük sırların birini, kadınların fazla hızlı ve fazla odaklı bir şekilde "aksiyona" geçen erkeklerden ödlerinin koptuğu gerçeğini açığa çıkardığımı düşünmüştüm.

O sırada Rosa üşümeye başlamıştı (*onu ısıtmalıydın, aptal*) ve tekrar içeri girmemizi önermişti; The 3 Jacksons hâlâ söylüyorlardı. Bana altın tepside sunulan fırsatı başarılı bir şekilde mahvettiğimi anlamıştım hemen. Ne düşünmüştü kimbilir? Erkeklerden hoşlandığımı mı? Onu yeterince güzel bulmadığımı mı? Yakında rahip okuluna başlayacağımı mı; Latince okuyordum sonuçta, değil mi? Bilmiyorum, ancak kuş uçmuş ve bir daha da geri gelmemişti. Birkaç kez daha görmüştüm Rosa'yı, aylarca sonra, benimkinden daha dolgun bıyıklı bir gencin yanında ve onların görüntüsünün acısını dişlerimin köklerinde

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

hissetmiştim hep. Ancak sonra kayıplara karışmıştı. Onu bir daha hiç görmemiştim. Biri onun yurtdışında yaşadığını söylemiş olsaydı ânında inanırdım.

Her insanın yaşamında belli bir an, kimi zaman sebepli kimi zaman da sebepsizce, varlığının o küçük kader anlarından birine geri dönebilseydi ve o an denge biraz farklı sağlansaydı, gelecek nasıl şekillenirdi diye sorması kaçınılmazdır. Ve bu tür anlamsız, neredeyse mazoşist değerlendirmeler sırasında, kaçınılmaz olarak Rosa Rozendaal ve Albatros Eğlence Salonu'nun park alanında duruşumuz geliyor aklıma. O gün girebileceğim olası her yolu hayalimde yürümüştüm. Ancak çözümü olmayan bir düşünme egzersizi bu ve ket vurulmuş bir kaderin yüceltilmesinin doğurduğu tehlike düşündüğümüzden daha büyük.

Ancak bir isim, onlarca yıl sonra bir bumerang gibi yüzünüze çarpabiliyor.

"...Sana söylemem gereken bir şey var: Bir dahaki kez yine burada siyah yağmurluklarımızla beklediğimizde Rosa Rozendaal'in cenazesi için toplanıyor olabiliriz! Durumunun çok daha kötüye gittiğini duydum. Yukarı kat, anlarsın ya. Damar kireçlenmesi. Bir bakımevine yerleştirilmesi gerekmiş; zavallı, çok da genç." Böylece anlatılacak ne varsa anlatılmıştı ve herkes kendi yoluna gitmişti: biri çitini budamaya, diğeri kümes yapmaya, bir diğeri de yüksek basınçlı temizleyicisiyle teras taşlarını temizlemeye... Birbirimize en iyi dileklerimizi sunup bir sonraki cenazede tekrar bir araya gelmek üzere dağıldık.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Styks Nehri'ni geçiyorum ve yanıma şunları alıyorum: bir tüp diş macunu (gırgırına), Joseph Roth'tan kayıp bir alıntı... hiç tatmadığım ateşli öpücüğün harikulade hatırası, ekmek kırıntıları...

*

Kuzey Denizi'nin bataklık kıyılarının çok nadiren sular altında kaldığı, o apaçık harika yaz günlerinden biriydi. Çocuklarımız ziyaretimize gelmişti ve bizimle birlikte bir zamanlar (daha dün gibi) masum ve sıkkın hâlleriyle salıncakta sallandıkları, kamp kurdukları bahçede oturuyorlardı. Oğlumuz Hugo ve Lisa, yani üçüncü sürtüğü ve değişik ilişkilerinden topladıkları gürültülü gençlik güruhuyla birlikte. Kızımız Charlotte da gelmişti, hayatını daha bir yoluna koymuş gibi görünüyordu ve hâlâ ilk gerçek aşkı Pascal'la uyumlu bir şekilde yaşıyordu, belki de üremeyi akıl edebildiklerinden. Her zaman her konuda bir fikri olan eşime göre iktidarsızlık söz konusuydu tabii.

"Öyle olmalı. Yoksa neden çocuksuz kalsın ki Charlotte? Muhtemelen de Pascal yüzündendir. Sürekli giydiği o dar kotundan. Bir kere çok çirkin duruyor o pantolonlar üzerinde ve soyağacınızı yok ediyor!"

Charlotte her uğradığında, karım en olmaz anlarda konuyu sperm bankasına getirmekten imtina etmiyordu.

O yaz günü öğleden sonrasında, anne tavuk inceliğe duydu-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ğu nefreti gösterme ihtiyacı hissetmiş olmalı ki elinde bir paket ereksiyon hapıyla bahçeye çıkmıştı. Hem de krem peynir ve turplu etimekler servis edildikten hemen sonra.

"Hey, birinin işine yarar mı? Ereksiyon hapları! Babanız için yazılmıştı ancak sadece kendini düşünüyor ve almayı reddediyor! Kimsenin mi? Pascal'ın da mı? Emin misiniz? Yüzde yüz emin misiniz? O zaman çöpe gidecek!"

Bahçenin nasıl bir anda sessizliğe büründüğünü tahmin edersiniz. Nasıl herkesin bana bakmak zorunda kalmamaya çalıştığını.

Bu sahnenin öncesinde neler olmuştu? Moniek De Petter isimli yılan, benden habersiz aile hekimine kuru aşk hayatından şikâyette bulunmuştu. Döndüğünde kurnazca eklemişti: "Doktor Dumoulin'le senin sorununu da konuştuk, bak ne diyeceğim? Bana bunları verdi. Levitra! Viagra'yla aynı şeymiş, daha az tanınıyormuş sadece. Ama santimetre konusunda aynı etkiye sahipmiş. Ayrıca daha az tanınan bir markanın en önemli avantajı, o hapları dalgınlıkla bir yerde unuttuğunda kimsenin düşüneceği şeyi düşünmemesi..."

Daha az mücbir sebeplerden dolayı karılarını köprüden aşağı atanlar olmuştu.

Konuyu hemen değiştirme inceliğini gösteren çocuklarımın yanında aşağılanmış hissetmiştim kendimi tabii. (Hugo, Girit'ten ve oranın yemeklerinin çok güzel olduğundan bahsetmeye başlamıştı. Ve ucuzmuş da, nereden bakılırsa.)

Eşimin o gün gururuma yönelik alenen saldırısı sadece kaba bir davranış değil aynı zamanda tamamen yersizdi de. Evlilik ilişkimizin başlarında, altmışlı yılların ilk yarısında Moniek alçak bir hayvan olduğuma inandırabilmişti beni, sırf arada bir her zamanki sevişme pozisyonumuzu değiştirme önerisinde bulunuyorum diye. Ve onu arzulama sıklığımı da hayvansı bu-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

luyordu. Ayda iki kez bile çılgıncaydı onun için; tavşanlar değildik sonuçta. İki hamileliği sırasında ilke olarak sevişmemiştik, bunu edepsizce buluyordu. Pipimin içerideki bebeğin yüzüne çarpması düşüncesi iğrençti!

Kendimi bütün suçlamalara karşı korumak için inisiyatifi ona bırakmıştım artık, her ne kadar bunu yapmakla seks hayatıma iyilik etmediğimi anlasam da. Bir kez olsun orgazm olup olmadığını söyleyemem. Açıkçası sanmıyorum (bunu doğrudan sormak söz konusu olamazdı) ancak bununla ilgili kendimi suçlamayı bırakmıştım artık. Elbette, genç bir erkekken erotik alanda daha sağlıklı bir gelecek hayal etmiştim ve cennetten yoksun evliliğimin hayal kırıklığının acısını sessizce çektim. Benden çalınan mutsuzluğun tesellisini başkalarının kollarında aramadım hiç. Kendimi affedebilirdim. Rahatlıkla. Ve ne olursa olsun onu aldattığımı itiraf etmezdim; benim de huzurlu olma hakkım vardı sonunda. Ancak Moniek'in soğukluğundan başka bir şey bilmiyordum ve bir sevgili olarak gerekli özgüveni bundan almam söz konusu değildi. Ayrıca söylemem gerekir ki çok fazla seçeneğim de yoktu. Libidom yıllar içinde söndü ve dürüst olmam gerekirse söndüğüne de çok sevinmiştim. Ne yapacaktım ki libidomla? Kırkıncı yaşımızı doldurmamıştık henüz ve yıllık cinsel ilişki sayımız bir elin parmaklarını geçmezdi.

Tuhaf bir şekilde ben bekârlığımı tam kabullenmiştim ki eşimin cinsel isteği uyandı. Artık ayrı odalarda yatıyorduk; dış dünyaya karşı birimizin horlamasının, diğerimizin yatakta dönmesinin ikimizin de uyku düzenini bozduğunu gerekçe göstererek. Birden giderek daha sık kapımı çalmaya başlamış ve uzun yıllar önce erkeklik gururumu yerlere seren aynı "Hayır" yanıtına katlanmayı acı bir şekilde öğrenmek zorunda kalmıştı.

"Tavşan!" diye seslenirdim, ancak espri anlayışı yoktu ki.

İkimiz de çirkinleştikten sonra istek duymaya başlamıştı birden. Hadi oradan. Hiç de sportmen biri değildi ve intikamını beni herkesin içinde aşağılayarak alıyordu. Yatak odamın

BELONGS TO KAKTUS TEAM

kapısı, mecazi anlamda hep kapılı kalıyordu. O odada olanlar ve özellikle de olmayanlar kimseyi ilgilendirmezdi. Ancak benimle haksızca alay edince çocuklarıma, evli olduğum buzdolabının iffeti nazara alındığında, dünyaya gelmelerinin birer mucize olduğunu anlatma isteği depreşti içimde.

Orada öyle duruyordu, lanet olası, samimiyetsiz karı, elinde bir paket ereksiyon hapıyla.

Ancak birinin akıllı davranması ve susması gerekiyordu.

Ayrıca büyük taarruz için planlarım yavaş yavaş kafamda oluşuyordu.

Bu yüzden sustum. Uzmanlık alanımdı. Bahçe partisinin tadı kaçmamalıydı.

Çocuklarımızın belki de son kez bir aile olarak bahçede oturuyor olduğumuzdan haberleri yoktu henüz. Sebebi basitti: Artık bakımını yapamıyordum. Nokta. Çim biçme işi giderek daha çok vakit alıyor ve belime vuruyordu; giderek daha sık, doğadan kendi zevkini esirgememeye ve ayrıkotlarını kendi hâline bırakmaya başlamıştım bile, budama makası bütün yıl bahçe kulübesinden çıkmamıştı. Yaşlanmanın hoş bir tarafı yok, ancak yaşlı olmak daha da kötü. Bahçeye ek olarak, her yıl veya en azından iki yılda bir verniklemek zorunda kaldığım dışarıdaki ahşap yapılar da vardı. Elbette bahçeli ev sahibi olmanın beraberinde getirdiği ve artık yerine getiremediğim diğer sayısız bahçe işleri. Kireçlenmiş bir musluk, bel veren bir kapı, çamaşır makinesinin yerinden çıkan bir kayışı... Gözümde dağ gibi büyümeye başlamışlardı.

"Tembelsin! Çok kolay pes ediyorsun!" Öyle diyordu eşim. Başka kim olabilirdi. "Komşuların bahçesine bir baksana, ne de bakımlı. Michiel bu yıl çit bitkisini bir kuğu şeklinde budamış. Önünden bir Japon geçse hemen fotoğrafını çekerdi. Michiel kaç yaşında biliyor musun? Senden üç yaş büyük!"

Bedensel çöküş onun için bir yarıştı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Lucienne'i gördün mü? Yürüyemiyor neredeyse! Ayaklarını kaldırmak için biraz daha çaba gösteremez miydi? Söyledim ona, Lucienne dedim, yaşlılığa direnme konusunda daha çok cesaret göstermezsen, sen farkına bile varmadan mezara koyarlar seni! Bizim yaşımızdakiler her türlü tembelliklerinin bedelini acımasızca öderler... Minnettarlık duymak şöyle dursun, konuyu açmakla hata etmişim, öyle öfkeli baktı ki bana...!"

Moniek'in herkese yaymaktan imtina ettiği konu, kendisinin de zamanın yıkımına karşı bağışıklığının olmamasıydı. Elektrikli süpürgeyle evdeki fil yürüyüşleri giderek daha uzun sürmeye başlamıştı, hatta istemeyerek de olsa, nefesini toparlamak için havlarla ve örümceklerle savaşını giderek daha sık yarıda kesmek zorunda kalıyordu. Bisikletle fırına gidip gelirken belini sürekli dik tutamıyordu artık ve kireç eksikliği çeken emekliler için asfalta her kapanış sonun başlangıcı olabilirdi. Kalça kemiğimiz en büyük korkumuzdu.

Süreç uzun ve ağrı verici geçmişti ancak evimizi satıp merkezde bir daireye taşınma vakti gelmiş geçiyordu aslında. Yaşlılıkla işbirliği dediği şeye en sert direnişi o göstermişti. Korkakça bir teslim olmaydı, kendinizi yaşlılar evi düzenine alıştıracağınız bir daire satın almak...

Moniek merkezde daha küçük bir eve, yakınında birçok faydalı dükkânın bulunduğu bir yerde, silinecek daha az pencereye sahip bir daireye taşınmaya hazır olduğunu itiraf ettiğinde, rahatlamış olmalıydım aslında. Bu konuda belirleyici faktör, kendini çok fazla yaralamadan banyoda kayıp düşmesi, sonra üç saat süreyle suda beklemesi ve onun imdat çağrısını duyup da, kendi başına girebildiği ancak kendi başına çıkamadığı banyo küvetinden kurtarmamı bekleyişi olmuştu. Evet, böyle anlarda duş gibi çağdaş konforlara sahip bir daireyi düşünmek içini ısıtıyordu insanın. Ancak, artık dış cephe boyamak veya köstebekleri imha

BELONGS TO KAKTUS TEAM

etmekten kurtulmanın sevincindense, o kadınla taşınma konusundaki isteksizliğim ağır basmıştı. Sertleşmiş kaslarımı zorlasa da bahçe uzun yıllar benim küçük sığınağım, bir an olsun yalnız kalabileceğim bir yer olmuştu. Kuşları yemlediğim ve yemleme süresince kainattaki rolümden dolayı mutluluk duyduğum bir yerdi. Bir dairede, eşimle daha da üst üste olacaktık. Şansımız varsa, çamaşırlığı olan ve bir saksının sığacağı balkonlu bir daire bulabilirdik. Evimizi satılığa çıkarmak, emlakçılar ve aday müşterilerin evimize girip çıkmaları ve son sentine kadar pazarlık etmeleri, banka ofislerindeki kan emicilerle kaypak görüşmeler, önemsiz bir köprü kredisi için suyunuzu sıkmak için hazır bekleyen adamlar, noterlerde halledilecek kâğıt labirentleri, yeni sabit bir hat açtırma zorunluluğu gözümde büyüyordu... Ayrıca bütün o bürokrasinin yanı sıra bir de Moniek'in asırlardır göz atmadığı ve gerekli bulduğunu söylediği binbir eşyasıyla temelli vedalaşmak için çatı katını boşaltamadığı için yeni dairenin yaşanmaz bir şekilde eşyayla dolacak olması vardı... Birçok kadın gibi benimki de kronik ayakkabı hastasıydı: Girip bakmadan yanından geçeceği bir ayakkabı dükkânı olamazdı. Neticede gardırobumuzda yüz kırk dokuz çift ayakkabı bulunuyordu ve onlardan bir çiftini bile atamıyordu. Buna bir de bilimsel olarak kanıtlanmış her on kadından birinin mustarip olduğu üzücü el çantası hastalığını eklerseniz, dairenin sınırlı yüzölçümünün deri mamulleriyle işgal edileceğini tahmin edebilirdiniz. Gözlerimi kapadığımda sonuna kadar açtığı ağzından çıkacak akıllı açıklamalarını duyabiliyordum.

"Neden yer açılsın diye ayakkabılarımı ve el çantalarımı atayım ki? Çim biçme makineni daireye götürmesen olmaz mı? Veya zincirli testereni? Mengeneni de kullanamayacaksın orada? Bir çim biçme makinesine kaç ayakkabı kutusu sığar sen hesapla."

Yok, bütün bunları kaldıracak gücüm yoktu. Yeni perdelerin rengi, banyonun dekorasyonu, mutfak fayanslarının desenleri

BELONGS TO KAKTUS TEAM

gibi tartışmaların romantizmine de ihtiyacım yoktu. Moniek'le daha önce bir ev döşemiştik, romantik olsaydı o zaman da olurdu.

Volovan servis edilmişti, patates püresi de. (Volovan'ı yiyemeyen Charlotte için peynir kroketleri vardı). Nefes alıp veren ve dergilerden indirim kuponu kesen her şeyin merkezinde yer alan annemiz: "Çocuklar, size söyleyeceğimiz önemli bir şey var! Sen söyler misin, Désiré?"

"Hı? Ne?"

"Sen söyler misin?"

"Neyi?"

"Biliyorsun işte, onlara söyleyeceğimizi. Haberi tabii."

"Haberi mi?"

"Evet, haberi!"

"Yemeği yedikten sonra olmaz mı?"

"Neden bekleyelim ki? Yemeğin bunu bilmesinde bir sakınca mı var? Hadi, söyle; çok kötü bir şey olduğunu düşünecekler yoksa."

"Peki o zaman, maden ısrar ediyorsun... Hugo, Charlotte, size resmen bildirmemiz gereken bir konu var: Anneniz yüz ellinci çift ayakkabısını almış bulunuyor!"

Damadım Pascal çok güldü ama başka kimse gülmedi.

Çaresiz Moniek kendi bildirdi haberi: "Babanız boya fırçalarını yıkayamaz hâle geldi artık, bu yüzden merkezde rahat koltuğunda tembelce fosilleşeceği bir daire bakıyoruz!"

Bir an, sırf çocuklar baba evine veda edeceklerine üzülmediklerini belli ettikleri için anne tavuğun gözlerinde hayal kırıklığı okur gibi oldum. Dramatik tepkiler, kökeni kaygısız ve hatıralarında özel bir yer ayırdıkları çocukluk yıllarına dayanan pantomimler beklemişti. Ancak Hugo ve Charlotte kısa sürede ve oy birliğiyle hüküm bildirmişlerdi: "Geç bile kaldınız. Babamın bu yaşta ve rahatsız beliyle pencere pervazlarını boyamak

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

veya çatı oluğunu temizlemek için merdiven çıkması insanlığa sığmaz...”

Sonra apansız bir çığlık: “Pasta! Pasta almayı unuttum!”

Beslenme uzmanları kahvaltının günün en önemli yemeği olduğu konusunda hemfikir olsalar da Moniek için bu tatlıdır, tercihen altı gevrek, tereyağı kremalı ve pelteleştirilmiş meyveli bir pasta. Bir parça da kaymak tabii. Öğlen için bir pasta alması gerektiğini tamamen unutmuş olması beni korkutmuştu, dikkat etmezsem benden önce bunayacaktı!!!

“Moniek lütfen, pastayı boşver, gereğinden fazla yedik zaten, ayrıca bugün midemize indirmediğimiz her kaloriyi yarın fitness aletleriyle yakmak zorunda kalmayacağız.” (Lisa, vücudunun ağırlığını her zaman tam olarak bilen gelinimiz. Bir patatesin görüntüsü ânında potasyumu düşündürürdü ona.)

Damadımız bir dilim pastanın daha önüne konulmayacağına sevinmiş olmalıydı. Zavallı, hafiften baskı altında, üç tam porsiyon volovan yemişti. Ve toplam beş porsiyon püre. Çünkü her ne kadar kırkını doldurmuş olsa da: “Sizin gibi genç bir delikanlı iyi yemeli!”

Altıncı porsiyonu yemek istemeyince Moniek şaşkınlıkla bakmıştı: “Doydun mu? Beni hayal kırıklığına uğrattın şimdi. Eskiden bizim evde ne derlerdi biliyor musun? İyi yiyemeyen iyi çalışamaz! Böyle derlerdi!”

Gerçi pastadan bahsediyorduk. Pasta olmazsa olmazdı. Bazılarının, bahçede yenen bir aile yemeğinin sağlam bir porsiyon tatlıyla kapatılması gerekmediğini düşünmesi ne komikti!

“Désiré, kaldır poponu ve arabayla bir pasta al gel hadi! Böylece hareket nedir hatırlasın bacakların!”

Ancak bir buçuk saat sonra dönebilmiştim.

“Vay, Robinson Crusoe, nerede kaldın? Ayrıca telefonu da al-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

mamışın yanına, sana ulaşamadık bir türlü? Charlotte, yavrum tırnaklarını yemeye başladı merakından. Bir kadın için sanki bir fare tarafından kıtır kıtır yenmiş gibi tırnaklarla yaşamak ne kadar zor biliyor musun sen? Hepsi senin bu davranışın yüzünden!"

"Ne demek nerede kaldım? Dükkâna gittim işte!?"

"Tabii ki dükkâna gittin. Ancak pasta almak dediğin bir buçuk saat sürer mi? Yoksa henüz fırında olduğunu mu söyleyeceksin bana?"

"Pasta mı?"

Sonra yepyeni bir ekmek kızartma makinesi koydum bahçe masasına. "İyisiymiş. Fiyat-kalite ilişkisine bakılırsa en iyisiymiş hatta! İki yıl garantili."

Çocuklarımızın birbirlerine bakışlarında panik ifadesi okunuyordu. Durumu anlamışlardı.

Gösterim başlamıştı. İlk perde.

Anne tavuk koltuğunda, yastıkları kirlenmesin diye sürekli battaniyeyle örtülü koltuğunda oturmuş, yirmi üç sezondur bağımlısı olduğu pembe dizisinin başlamasını beklerken ötüyordu.

"Bir oyun oynayalım mı?"

Moniek oyunlardan hiç hoşlanmaz, fazla havai bulur. Ancak farkında olmadığıma inanacak kadar akıllı buluyordu kendini.

"Nasıl bir oyun?" diye sordum.

"Bir hafıza oyunu! *Pazara gidelim!*"

"Pazara mı gidiyorsun?"

"Hayır, oyunun adı böyle. Pazara gidiyorum ve bir şey alıyorum. Örneğin diyorum ki, 'Pazara gidiyorum ve ilkyardım çantası alıyorum.' Sonra sıra sana geçiyor ve alacak bir şey ekliyorsun, ancak benim almak istediğimi de tekrarlıyorsun, benimkini de getirebilesin diye. 'Pazara gidiyorum ve bir ilkyardım çantası ve üç çift çorap alıyorum,' diyorsun örneğin. Ve böyle devam ediyoruz. Hazır mısın?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Ama ben tatile çıkmak istemiyorum ki! Bensiz git!"

Pembe dizisinin on bir milyarıncı bölümü başlamıştı, yılgınlıkla mücadelesinde ondan yararlanabilirdi.

Kâğıt üzerinde kolay görünüyordu: Kovboy filmlerindeki yalnız bir kaya gibi ufalanıp gidecektim: Yavaş yavaş, onurluca, ancak kaçınılmaz bir şekilde. Ta ki yaydığım sis perdesinde belirsizleşip kaybolana dek. O derece nazikçe dejenere olacaktım ki varoluşsal gece, nihayetinde, neredeyse farkına varmadan çökecekti. Yaşam sanatı diye bir şey varsa, ölüm sanatı da olmalıydı. Ancak sonuç almakta o kadar sabırsızdım ki aşırı gayretkeş olmamaya dikkat etmeliydim. Ayrıca yaşım gereği bir ayağım çukurdaydı zaten. Son ve en büyük macerama başladığımda çoktan kaybetmiş olduğum yetenekleri saymama gerek yoktu. Ağlayacak kadar çoktu onarımı mümkün olmayan yeteneklerim, orası kesin. Lunapark trenim yeterince hızlı iniyordu zaten mezarıma. Kendi-tırnağımı-kendim-kesememe dönüm noktasını çoktan geçmiştim bile ve bütün alarm zilleri sağır edici bir şekilde susmuştu. Büyük oranda başarısız olarak gördüğüm hayatım her şekilde sona yaklaşıyordu. Planımla dünyadaki mevcudiyetimi çok fazla uzatmış olmuyordum zaten.

Tuhaf bir şekilde her zaman korktuğum bir oyunda rol oynamayı seçmiştim: Bunaklık. Hafızam otuz sekiz yıl boyunca kütüphane müdürü görevini kusursuz bir şekilde ifa etmeme müsaade etmişti, hem de fişli dizinlerinin yerini yavaş yavaş ilk dev bilgisayarın aldığı ve insanların geçici de olsa kulaklarının arasındaki biyo-bozunur veri bankalarına mahkûm kaldıkları bir dönemde. Siz bana bir yazarın adını veya kitabın konusunu veriyordunuz ve ben bir dizi kitap ismi sayıyordum. Beklemeden. Örneğin biri, bir yazarın, 'Louis Albrecht'in ismini zikrediyordu, ben hemen 'İskoçya'da Kentsel ve Bölgesel Planlama' diye ekliyordum. Ve bir kitabın ismini söylüyordum, üstelik tek bir kez bile ödünç

BELONGS TO KAKTUS TEAM

verilmemiş bir kitabın (uyuşuk taşra kentimizde İskoçyalıların herhangi bir şeyi planlamalarıyla kim ilgilenirdi ki?) zira her gün eserin sırtını gördüğümden beynime kazınmıştı. Belki binlerce yazar ve kitap ismini bir çırpıda bağlantılandırabiliyordum, bir yazı yazması veya konuşma hazırlaması gereken birçok tembel öğrencinin dünyadaki varlık nedenimi meşrulaştırdığı mütevazı bir yetenekti. Fil hafızası da denilebilirdi. Ancak gözlüğümü günde on kez kaybetmeyi başarıyordum, otomobil anahtarımı da, komşularımın isimleri bir kulağımdan girer diğerinden çıkardı hemen. Ve hafızamı bir alışveriş listesiyle pekiştirmediğim her sefer ya yanlış ya da çok az miktarda alışverişle dönerdim çarşıdan. Dalgınlığım efsaneviydi, efsanevi bir yanımın olduğundan bahsedebilirsek tabii. Birden çok kez, ısı ayarını yapmadan fırına lazanya sürdüğüm olmuştur. Ve benzin yerine dizel koyarak iki, evet, iki araç motorunu bozmuştum, hatta çocuklar her partide, nasıl favori kampingimiz Lac du Bourget'ye tatile çıkıp da ancak Fransa sınırına dayandığımızda karavanı çeki demirine takmayı unuttuğumuzu fark edişimi anlatırlar hâlâ. Moniek'in birçok kez sonuna ünlem koyarak, "İşte, o raddeye geldi. Gorbaçov sendromu! İçki, başka ne olacak?" diye lafı yapıştırdığı durumlardı.

Sersem!

Yolcu olarak onların da karavanın araca takılı olmadığını fark etmemiş olduklarını söylemem bir şey değiştirmiyordu. Şoför bendim, sürekli dikiz aynasına bakan bendim, o zaman ihmalkârlığımdan dolayı kat edeceğimiz ekstra kilometrelerin tek sorumlusu da bendim...

Her neyse, unutkanlığımdan ben de kaygı etmiyor değildim ve derin kaygımı nöroloji branşını iyi bilen bir tanışımla paylaşmıştım. Beyin hücrelerim bir bilgi yarışmasını kazanacak kadar tozlu ansiklopedik bilgilerle jonglörlük yaparken, yine sıkça kullandığım telefon numaralarını, doğum günlerini, kadın ve erkek

BELONGS TO KAMUS TEAM

isimlerini, abimin her ne kadar söz torunlarından açıldığında ağzını kapatamasa da torunlarının isimlerini... hatırlamakta zorlanması nedendi? Bütün bunlar ve hayatın adı konulmuş birçok önemsiz ayrıntıları, yıllardır hâkim olamadan bilincimden kopup gidiyordu. Buna bir de iki atamın bunaklığına şahit olduğum ağırlaştırıcı genetik nedenler de eklenirse... Annemin annesi bir türlü ölemediği yatağının etrafında baltalı Kızılderilileri dans ederken görürdü; korkudan bağırır, terler, çarşafına işerdi, saat başı, onu bağlayan ve dualarla iyileştirmeye çalışan rahibelere kök söktürürdü. Bunlar, unutkanlığın kaderinde yazılı olduğuna insanı ikna etmek için fazlaca yeterli bir kanıttı ve her unutkanlık hıçkırığı, evvela ikircikli bir işaretti. Ancak yukarı daire konusunda dillere destan araştırmacı dostum harika bir metaforla beni yatıştırmıştı: "Bir isim arıyor ve boş yere bir çekmeceyi karıştırıyorsan henüz bir sorun yok demektir. Özünde bütün isimleri ve verileri kaydettiğin o çekmeceye sahipsin hâlâ. Alzheimer veya bunaklıkta dolabın kendisi kayıptır."

Bu metafor işime yarayabilirdi. Dış dünyaya karşı o dolap çürümekteymiş gibi yapmak... yapmam gereken buydu.

Ancak çürümenin bir ritmi vardı ve çok aceleci davranmak beni ele verebilirdi.

Genelde dalgın kişilerde bunaklığın çok geç teşhis edildiği bilinen bir şeydi. Bu yüzden yakın çevremin ilk başlarda çok şaşırtıcı olmayan saçmalıklarıma aldırmamalarına alışacaktım. Pasta yerine bir ekmek kızartma makinesiyle döndüğümde çocuklarımın gözlerinde okuduğum, korkudan başka bir şey değildi, elbette. Ancak birkaç dakika geçtikten sonra benim diğer sayısız eğlendirici aptallıklarım yad edilmişti yine, tekrar repertuvara alınan karavan hikâyesi gülme spazmlarına sebep oluyordu hâlâ.

Babamızın yüzündeki o sersem ifadeyi hatırladınız mı?

*

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İlk aşamada dalgınlıklarımın sıklığını artırmak en iyi strateji gibi gelmişti. İtiraf etmeliyim ki genellikle küçük çocuklar ve gerçeküstücülerin tattığı o eski ve yarı unutulmuş zevki alıyordum: Gerçekliği ters çevirip her şeyi günlük, sabit bağlamından çıkarmanın zevkini. Çöp poşeti yerine çamaşır setini bırakıyordum kaldırıma (kaybolması Bayan De Petter'i çok öfkelendiriyordu ayrıca). Taze ekmeği kuşlara yemliyor, çoraplarımla duşa giriyor, bulaşıkları çamaşır makinesine atıyordum (tavsiye edilmez: Hem çok gürültü çıkarıyor hem de ailesinden hatıra porselen yemek takımının pamuklu gömlek ayarında tuzla buz olması eşinizin acı dolu feryadına neden oluyor). Kahve termosuna domates suyu dolduruyor, klozete çay poşeti koyuyor, aşırı sıcak bir yaz öğleni kaloriferi sonuna kadar açıyordum... Ta ki Moniek'in beyin hücreleri, olayın dalgınlıktan daha ciddi bir sorun olduğunu çakıncaya dek. Ve o sevindirici ânı daha iyi tasvir edebilmek için ilk zifaf gecelerimden birine, sanırım üçüncüsü veya dördüncüsüne kısaca dönmem gerekiyor.

Daha kesin olmak gerekirse, Tanrı ve hükümdarın adını anarak iyi ve kötü günlerde hep yanımda olacağına daha yeni söz vermiş eşimin yanında, yorganın altında ilk kez yellenme cesaretinde bulunduğum geceye. Öyle hoyrat bir yellenme değildi. Demek istediğim, yellenme yeteneklerimi sergilemek için fazladan ıkınmadım. Ne de onun kokusunu solumuş bir kimsenin solunum yollarında kalıcı hasar yaratacak bir ufunet bombası söz konusuydu. Yok, her gün milyarlarcasının insanların ve hayvanların hava deliğinden doğan ve bir kadınla bir erkeği ayıracak güce kesinlikle sahip olmayan sıradan bir yellenmeydi. Ne var ki patlama sona erer ermez çiçeği burnunda eşim çılgına dönmüştü. Ben kiminle evlenmiş olduğumu düşünüyordum? Barbar, görgüsüz çatlağın biriyle mi? Domuz ahırında yatan biriyle mi?

Onu yatıştırmak olanaksızdı. Moniek yatağından fırlayıp bisikletiyle sonraki iki geceyi geçireceği baba evinin yolunu tut-

BELONGS TO KAMUS TEAM

muştu. O zaman anne babasına hakkımda neler anlattığını hiç öğrenemedim. Az da olsa bir şeyler anlatmış olmalıydı, çünkü yeni evli kızınızın balayının ortasında tekrar evinize dönmesini normal bulmazdınız tabii.

("Anne, yardım et, yellenen biriyle evlenmişim!")

Geri döndüğünde –bir dezenfekte küründen dönmüş gibi; bu arada eve dönmesi için hiçbir çabada bulunmadığım için kızmıştı da– onun yanında bir daha o tür hayvani davranışlarda bulunmayacağıma söz vermek zorunda kalmıştım. Şimdi dönüp bakınca, o zaman geç de olsa hayatıma başarılı bir yön seçmek için son fırsatı tepmiş olduğumu anlıyorum. Giden oydu sonunda; kanun benden yanaydı. Başım dik bir şekilde ondan ayrılabilirdim. Ancak onu tekrar içeri aldım ve kendinden utanan bir yaratık gibi gizlice yellenmeye devam ettim.

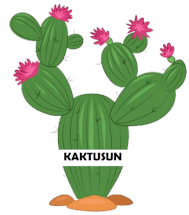
Şu âna kadar, yeni bir dönemin ilk şafağı!

Bir yellenme, hatta diyebilirim ki on yıllardır gizlice tutulan bütün gazları fazlasıyla telafi eden bir yellenmeydi. Leş gibi kokması bana daha çok haz verecek bir top atışı. Maalesef, hayatta her istediğiniz olmuyor, kaldı ki hepsi aynı anda olsun.

Benzeri olmayan bir azar, sokağın sonundan duyulabilecek bir öfke patlaması –komşularımızı ne kadar keyiflendirirdi– beklemiştim. Ancak bir şey olmamıştı. Moniek tuba sonatıma tepki vermemişti. Ağlıyordu. Benim sessizce yellendiğim gibi sessizce ağlıyordu. Zafer geçidimin başladığını anlamıştım. Artık son tereddüdü de kalkmıştı. Yakında tirat çekeceği veya dırdır edeceği bir kocası olmayacağını ve çok geçmeden yatağında tek başına yatacağını biliyordu. Evde tek başına, tek başına ölmek için.

Şimdi kendine o acımasın da kim acısındı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Styks Nehri'ni geçiyorum ve yanıma şunları alıyorum: bir tüp diş macunu (gırgırına), Joseph Roth'tan kayıp bir alıntı... hiç tatmadığım ateşli öpücüğün harikulade hatırası, ekmek kırıntıları, bana sunulan iyi bir Alman pastasından da fevkalade bir teselli...

*

Azalea Sokağı'nda bir polis aracının görünmesi herkesin konuştuğu bir konudur. Hatta diyebilirim ki bir bayramdır! Sinyalinin acı acı ulumasına da gerek yoktur, aracın sessizce sokağımıza girmesi; köpeklerin havlamaya başlaması ve dedikoducuların perdelerinin arkasındaki casusluk pozisyonlarına geçmeleri için yeterlidir. Belli ki bir hikâye vardır, tercihen başkalarının acısını içeren bir hikâye. Sansasyon arayanlar ellerini ovuştururlar, hayat âdeta televizyondan kopmuş gibidir. Yaşasın!

Jandarma mahallemizde en son, 54 numarada oturan Vanderelst'lere kızlarının diskodan dönüş yolunu sağ salim atlatamadığını bildirmek için uğramıştı.

İki polis memuru araçlarını garaj yolumuza park ettiklerinde mahalleyi bir o kadar heyecan verici bir haberin bekleyip beklemediğini bilmiyordum tabii, ancak havanın kararmasına rağmen herkesin gizemli olaya biraz daha yaklaşmak ve polis memurlarının geliş sebeplerini öğrenmek için tesadüfen posta

BELONGS TO KAKTUS TEAM

kutularını boşaltmaya veya kaldırımlarını süpürmeye çıkmaları dikkat çekiciydi. Göz ucuyla 47 numarada oturan Felix'in evinin yan cephesinde hayali bir sorunu teftiş edişini ve polis aracının normalde tutukluların oturduğu arka koltuğunda darmadağınık şahsımı gördüğünde ödünün patladığını fark etmiştim. Bunun üzerine hemen içeri girmişti, şüphesiz ev ahalisine rapor vermek için. Bütün mahallelinin bakışını üzerimde hissetmiştim. Varsayımların uğultusunu.

"Cordier'lerin oradakiler polis memurları mı?"

"Kötü bir durum yok ya?"

"Çok tuhaf, Désiré'yi götürüyorlar."

"Désiré mi? Yaralı mı?"

"Öyle bir şey göremiyorum. Bir işe bulaşmış olmalı, ifadeye götürüyorlardır."

"Désiré mi bir işe bulaşmış? Onun gibi iyi bir yurttaş? Nasıl bir işe karışmış olabilir düşünemiyorum."

Soğuk yahni tenceresinin üzerinde yanıp sönen sessiz ancak tehditkâr mavi ışığı gördüğünde eşim de Vanderelst'lerin başına gelen acınası olayı hatırlamış olmalıydı. Belki de bu yüzden bembeyaz bir suratla dışarı fırlamıştı, geçmişi, tasavvur ettiği bir şeye dönüştürecek o bilgiden korkarak.

Başıma ne gelmiş olabilirdi ki? Bir özetleyelim. Öğle arasından hemen sonra kitap almaya çarşıya çıktığımı biliyordu. Moniek için cennet, mağazalardan ibaret bir alışveriş merkeziydi ve kitabevi buna dahil değildi. Birbirimizden tamamen farklı olduğumuz dört katrilyon konudan biriydi. Özgürdüm ve o burnunu her şeye sokmadan yeni bir doz okuyacak malzeme stoklayacaktım. "Kitap mı alacağım diyorsun? Yalnız git o zaman!"

Kitabevine gitmeye yeltenmem onu hem şaşırtmış hem de şaşırtmamış olmalıydı. Hayır: Şaşırtmamalıydı çünkü kitap

BELONGS TO KAKTUS TEAM

delisi biriydim. Ancak kitap alma dürtüm onu bir yandan da şaşırtmış olmalıydı çünkü zihin yetilerimin düşüşünü, yeniden keşfettiğim edebiyat açlığımla bağdaştıramıyordu. Küçük bir umut ışığı belirmişti. Umut: Durumum hakkında yanıldığı. Geçici bir gerileyiş yaşamıştım. Kafam kısa süreliğine tatile ayrılmıştı ve tekrar geri dönmüştü. Her zamanki gibi bir yığın kitapla tekrar işe koyulmaya hazırdı.

Gerçekten de o bir deste kitapla eve döndüm. Polis beni ve desteyi eve bırakma nezaketinde bulundu desek daha doğru olur. Ancak kitap isimleri, maalesef Moniek için iyileşmekte olduğum kanısını teyit edememişti. *Maraton Nasıl Koşulur? Günlük İşlerimizde Tanrı'nın Yeri. Willy Snotter ve Doksan Yedi Süpürge Sopası Tarikatı. Her Mevsime Güzel Bir Bahçe. Evde 1001 Tamir İşleri. Özgün Fırın Yemekleri*... ve benzer edebi kalitede on kadar eser daha. Aile bütçemizden koparılan ciddi bir miktardı ayrıca. Güler yüzle ödenmiş.

Kitapçının yabancısı değildim; kitaplığımızın yaklaşık çeyreği onun kitabevindendi. Benim edebi iştahımdan, ailesiyle gittiği en az iki tatil parası çıkarmıştır. Edebi saplantılarımı çok iyi biliyordu tabii ve içimde uyanan fırın yemekleri, origami figürleri ve bahçe mobilyası merakımdan şüphelenmiş olması anlaşılırdı. Ancak bir kitapçının her gün bunayan bir müşterisi olmuyor ve çıkan ekonomik kriz herkesi etkilemişti, özellikle de kobileri, kitapçı da paramı almak için eline geçen belki de son fırsatı kaçırmak istememiş ve elindeki en iğrenç süprüntüyü satmıştı. Güler yüzle. O tuhaf yapıtları bilinçlice almadığımı çok iyi biliyordu. Daha da iğrenci: Kitaplığımın içeriği, dolayısıyla entelektüel değerlerim hakkında belli bir fikre sahip olan adam, bana kazık atmakta ahlaki bir sakınca görmemişti.

Maskemi indirip o pis paragözü hilekârlığıyla yüzleştirme isteğine yenik düşebilirdim tabii. Sömürücüye sırf gırgırına, çevremdekilerin tepkilerini ölçmek için bunak rolü yaptığımı

BELONGS TO KAKTUS TEAM

söylediğimde yüzündeki ifadeyi, şaşkınlıktan açık kalan ağzını görmeye değerdi. Ancak özellikle gizli gazeteciler ve ajanların ayrıcalığı olan bu keyiften kaçınmak zorundaydım. Bir anlığına da olsa rolümden çıkmak her ne kadar cazip gelse de.

Sonra alışveriş arabamla ve bir kamyon dolusu kitapla bir giyim mağazasına gittim. Yüksek sesli müzik çalan, endüstriyel iç mekâna sahip son moda bir mağazaydı. Kasanın arkasında duran iki satıcı fal taşı gibi açık gözlerle girişime bakmışlardı. Alışveriş arabalı kart bir moruk. Açık ara farkla, trende uygun mağazalarına adımını atan en yaşlı moruktum. Bizzat haftanın şakasıydım, şüphe yoktu. Ve büyük bir keyifle yanlış mağazaya girdiğimin, burasının kareli kış şapkası veya baston alabileceğim bir yer değil, sadece düşük belli bol pantolonların satıldığı bir yer olduğunun farkına varacağım ânı bekliyorlardı. Ancak yaz koleksiyonunu karıştırmaya başladığımda ikisinden biri yanıma gelip (çıplak göbeğindeki metal misket beni şoke etmemişti ancak çok çirkindi tabii) maalesef kadın satıcılara özgü o ördek ötüşüyle, "Size nasıl yardımcı olabilirim, beyefendi? Baktığınız özel bir şey var mıydı?" diye sordu.

İfadesizce gözlerinin içine baktım, yapmayı ümit ettiğim buydu en azından, sonra rasgele bir giysi kapıp deneyip deneyemeyeceğimi sordum. En edepli şekliyle gündelik bir gömlek olarak tanımlayabileceğim bir parçaydı, yalnız kolsuzdu ve sağlıklı çiftlerin şiltelerde gerçekleştirdikleri bir aktiviteyi ima eden İngilizce bir slogan kumaşa cömertçe basılmıştı. Gençlik alımıyla kız, İngilizce bilgimin sıfır olduğunu düşünmüş olmalıydı.

Kasanın arkasında durmuş ancak bütün konuşmamızı dinlemiş olan iş arkadaşı, çirkin bir kahkahaya, irin gibi patlamaya hazır bir kahkahaya boğulma dürtüsünü bastırmakta bariz şekilde zorlanıyor, bunu gizleyemiyordu.

Birkaç gömlek ve pantolon daha alıp deneme kabinine girdim ve bir baba olarak çocuklarımın satın almasını kesinlikle

BELONGS TO KAKTUS TEAM

kabul edemeyeceğim psikotik renklerde çeşitli dar giysiler giydim.

Bir sonraki adımım belirleyici olacaktı ve yaşam projemi kritik bir düzlüğe çıkaracaktı.

Kendi rahat giysilerimi askıda bırakıp zavallı bir karnaval karakteri gibi (laf kalabalığı!) deneme kabinini terk ettim. O noktada kızlar gülme krizine karşı savaşmaktan vazgeçtiler tabii. Dakikalarca bastırmışlardı ancak direnecek bir sebep kalmamıştı ve püskürerek gülmüşlerdi. Çirkin bir gülüştü gerçekten, beklediğim gibi. İkisinden de. Ancak kulak zarım patlamadan elimdeki yepyeni giysiler ve üzerimdeki parası ödenmemiş moda paçavralarla sakin sakin, yüksek sesle miyavlayan alarm sistemini duymazdan gelerek mağazadan çıktım.

Sokakta da gereken ilgiyi görüyordum tabii; ücretli izne ayrılmış bir sirk maymunu. Hırsız olduğumu ve yakalanmam gerektiğini bağıran, göbeği hırdavat dükkânı gibi olan siyah kız kaldırımda beni işaret ettiğinde ilgi daha da arttı ister istemez.

Üzülerek belirtmek durumundayım ki kimse beni durdurmadı. Ergenler için bebek giysileriyle dolu o mağazanın birkaç metre iğrenç kumaşının çalınması hangi yurttaşın umurundaydı ki? Fazla bir kayıp sayılmazdı, değil mi? Kim olduğumu kimse bilmiyordu sonuçta, silah taşıyor olabilirdim. Dünyamızın bu köşesinde, yurttaşların görevlerini yerine getirmelerini sağlamak için çok daha fena bir şeyin olması gerekiyordu. Alarm sesinin kimsenin umurunda olmamasına rağmen hâlâ onca araç alarmının vesaire alarmın satılıyor olması tuhaftı aslında. Böylece rahatsız edilmeden alışveriş caddesinin sonuna kadar yürüdüm ve nihayet, yüksek teknoloji tamtamı sayesinde bilgilendirilmiş oldukları anlaşılan iki cesur polis memuru tarafından sessizce ancak kararlı bir şekilde tutuklandım. Az önce terk ettiğim mağazaya kadar gelmemi rica ettiler. Kaldırımda bekleyen ve dramatik bir gösteri uman sayısız seyirciyi hayal kırıklığına uğratmıştım.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Böylece bir anda tekrar mağazada bulmuştum kendimi. Mevcudiyetim bir şey değiştirmese de. İnsanlığın kaybettiğini sandığım profesyonel bir sükûnetle polis memurlarından yaşça büyük olanı, mağazacılık oynayan kızları azarladı. Hatanın çoğu onların deneyimsizlikleri ve gençlik kibrine yorulabilir ve affedilebilirdi ancak bunak bir yaşlıyı adi bir suçludan ayıramayacak kadar aptal olmaları onu şaşırtmıştı.

"Bir anlık bir dalgınlık olmalı," diye hitap etti polis memurlarından biri bana, nadir bir anlayış ve iyi kalplilik örneği sergileyerek. Belki de yaşlılar evinde, İskoç ekoseli battaniyesinin altında eriyip biten bir büyükbabası vardı. Bu tür deneyimler empati yaratırdı. "Deneme kabininde kendi giysileriniz asılı. İsterseniz onları tekrar giyin, hanımefendiler de üzerinizdekileri yerlerine assınlar."

Kimliğimi incelediler. "Azalea Sokağı mı? Orada mı oturuyorsunuz?"

"Evet, sanırım. Azalea Sokağı. Evet evet, orası olmalı. Kesinlikle."

"Gelin, biz de tesadüfen o tarafa gidecektik, sizi götürelim. Peki bunlar sizin kitaplarınız mı? Satın mı aldınız, yoksa onları da mı ödemeden çıktınız?"

Böylelikle polis tarafından evimize bırakılmıştım ve felaket önsezisini bastırdıktan sonra, yine telefonsuz evden çıkıp onu soğuk yahni tenceresiyle bekletmiş olduğum için küplere binen eşime kavuşmuştum.

Yasal otoritenin temsilcisi: "Beş dakika içeri girebilir miyiz, hanımefendi? Kapı önünde konuşulacak bir konu değil zira..."

Sempatik polis memurlarıyla (konuştukça umutsuz vaka olduğu daha iyi anlaşılan) eşimin arasında geçen konuşma öylesine mükemmel bir fısıltı tonunda gerçekleşmişti ki sadece "aile hekimi" kelimesini anlayabilmiştim. Tam mat olduğunu sanmaya başlamıştım ki gardiyanım Moniek De Petter ferya-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

dı bastırdı: "Bunak mı? Bunak mı dediniz? Önüne bir kadeh kırmızı şarap koyduğunuzda onu bırakacak kadar bunak değil ama? Kadehi tepeye dikmeyi unutmuyor ama..."

Polis memurları gittikten sonra dikizleyecek bir şey kalmamış ve komşuların jaluzileri yerin derinliklerine kadar indirilmişti.

Gösterimin en çok hoşuma giden yanı oynamam gereken huzursuz kişi rolüydü. Gerçeklikle bağımı koparmamdı; bir yerlerde, sadece şeytanın bildiği bir yerlerde, sizi bekleyen bir görevin olduğu duygusuydu. Bilmediğiniz ve gördüğünüzde tanıyamayacağınız bir şeyi arayacaktınız. Çirkin, günlük kesinliklere bağlanmamak çekici gelmişti bana. Çok keyif alıyordum. Kendi dublörümmüşüm gibi günlerimi boş boş geçiriyordum, tabii o sırada Moniek De Petter'in giderek daha pervasızca mutlak bir sinir krizine doğru ilerlediğinden emin olarak.

Bir bunağın en önemli uğraşı kaçıştır; acil, çaresiz bir kaçış ihtiyacı. Bu amaç için Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nun bahçesine bir otobüs durağı konulmuş. Tamamen sahte tabii. O bahçede hiçbir zaman bir otobüs durup kalkmayacak. Ancak mükemmelce kopya edilmiş bir durak; kabini ve bankıyla, hareket saatleri güzelce belirtilmiş, hiçbir hastanın ilgi duymadığı ancak bütününü inandırıcı hâle getiren çeşitli bilgilerle birlikte; *Hoog Sokağı'nda tadilattan dolayı gecikmeler yaşanabilir. Anlayışınız için teşekkür ederiz.* Hatta kısa bir yol döşenmiş bahçeye, toplam yedi metre uzunluğunda, her bisikletlinin tekerleklerinin altında olmasını arzu ettiği şekilde düz asfaltlı, gerçek olmayan ve otobüsün gideceği kenti gösteren levhasıyla birlikte. 77 numaralı otobüs. Kış Güneşi Geriatri Kurumu'yla "başka yer" arasındaki hayalet hattın gelmesiyle, kurum çalışanları kaybolan hastaları aramaya daha az vakit harcıyorlar. Bugünlerde yaşlının teki kaçma ihtiyacı mı duydu, otobüs durağını görüyor ve

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

bir zafer edasıyla oturup beklemeye başlıyor. Bir zaman sonra kurum çalışanlarından biri gelip soruyor: "77 numaralı otobüsü mü bekliyorsun, Gilberta? Gecikme yaşanıyormuş tatlım, rotadan sapma mı varmış neymiş. Yanılmıyorsam Hoog Sokağı'nda kanalizasyon çalışmaları yapılıyormuş. İstersen beş dakika içeride bekle, bir kahve iç..."

Bunak kişiler seyahat planlarının ciddiye alındığı duygusuna kapılıyorlar, kafaları daha fazla karıştırılmıyor, böylece kurum çalışanları saklambaç için hap dağıtımı ve çiş bezi değiştirme rutinlerini bozmuyor.

Otobüs durağı metodu Almanya'dan alınmış ve yatırım her kuruşuna değmiş. Çünkü numaranın üzerinde denendiğini gördüğüm herkes gerçekten içeri giriyor, ısınma ve kahve önerilerini hevesle kabul ediyor, sonra kaçmak istediğini ve özgürlüğe giden otobüsü beklediğini tamamen unutuyordu.

Ancak otobüs durağı, dediğim gibi, Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nun içindeydi ve öncelikle hasta olarak oraya kaydımı yaptırmayı başarmam gerekiyordu.

Gizlice yaptığım Alzheimer araştırmam sayesinde bazı konulara odaklanmam gerektiğini öğrenmiştim. Ruh hâlinde ani değişimler ve başka başka şeyler. Bir saat depresif olup bir sonraki saat örneğin eşimin gülünç saç modeline kahkahalarla gülmek gibi. (Veya zamana ayak uydurduğuna başkalarını, özellikle de kendini kandırmak için yeni satın aldığı son moda gözlüğüne. Moniek gösterişli marka isimlerinin istekli bir kurbanı olduğunu göstermiştir zaten hep...)

Uyku bozuklukları, evet, bunaklar evine giriş biletimi almam için uyku bozukluğum varmış gibi de yapmam gerekiyordu. Bu nedenle gecenin zifiri karanlığında dipdinç kalkıyor, kendime bir yığın sandviç hazırlıyor, küvete giriyor, tercihen şarkı söyleyerek bolca güneş kremi ve bronzlaştırıcı nemlendiriciler sürüyor, sonra da televizyon izliyordum.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Ayrıca zaman ve mekân oryantasyonumu da bütünüyle bozmam gerekiyordu, uzun yürüyüşler yapıyordum bunun doğal bir sonucu olarak.

Maalesef o dolaşmalarımda kısıntıya gitmem gerekti. Moniek giderek daha çok utanıyordu benden ve mahallede bir tanıdıkla sohbete dalacağımdan ödü kopuyordu. Bir bunakla evli olmak, adına lekeydi. Hastalık her ailenin başına gelebilirdi ancak bizim başımıza kesinlikle gelemezdi. Bu yüzden beni olabildiğince içeride tutuyor, ev hapsine koyuyor, dış kapıyı kilitliyordu.

Komşuların ilk temkinli sorularını aşağılayıcı olarak algılamış, çocuksu bir mazeretle savuşturabileceğini sanmıştı.

"Désiré çok iyi, teşekkür ederim. Neden sordun? Son günlerde biraz bitkin, o kadar. Beyefendi bütün koleksiyonunu kataloglamayı kafasına koymuş. Désiré'nin kitap hastalığını bilirsin. Kitaplarıyla evli, beni de metresi olarak aldı. Lafın gelişi tabii, demek istediğimi anlıyorsun. Her neyse kitaplarına o kadar çok vakit harcıyor ki baş edemez hâle geldi artık. Bahçede pırasaları kartlaşmış, farkında değil, o kadar dalmış kitaplıklarına. Fazla çalışmış, başka bir şey değil. Hem de bir emekli olarak daha sakin bir hayat sürmesi gerekirken. Büyük boşluk dedikleri bu olmalı? Mesleki hayatına bir özlemden başka ne olabilir ki?"

Ancak Azalea Sokağı'ndaki komşular her şeyin farkındaydılar. Başımda bir abajurla kapılarının önünden geçerken görmüşlerdi beni sonunda.

"Merhaba Désiré. Yeni bir şapka mı aldın?"

"Evet!"

"Çok güzel."

"Ninem geldiğinde iyi görünmem gerekiyor."

O hâlde ev hapsi. Ancak tetikte olan er ya da geç bir fırsatını bulur. Moniek bir sepet dolusu çamaşırla bahçeye çıkarken görünmeden dışarı sıvışabilmiştim. Düşünmeye vaktim yoktu. Düzgün

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ayakkabılar giymeye de. Terliklerim, fitilli kadife pantolonum, kırmızı puanlı gömleğimle ve montumu almadan –gayet düzgün denilebilirdi– sokağa çıkmıştım. Kararlı adımlarla yürüyerek. Plansızca. Burnumun götürdüğü yere. Harikaydı. Kaçamağımdan dopdolu keyif almamı engelleyen tek şey giderek beni daha çok etkisi altına alan kendimi zavallı hissetme duygusuydu, çünkü geçmişte bu tür dürtülere çok az teslim olmuştum.

Kalabalık taşlı yollardan uzak duruyor, Moniek'in beni aramaya başlamayacağını sandığım sokaklara giriyordum. İstasyona yaklaşır yaklaşmaz kararımı vermiştim: Trene binecektim. Kalkan ilk trene. Nereye giderse gitsindi. Bilet almadan. Kötü yola düşmüştüm bir kere, karakolda tanıyorlardı beni.

Kalkan ilk tren Liège'e gidiyordu ve bana uyardı. Askerliğimi yaparken bir keresinde Liège'deki askeri hastaneye götürülmüştüm. Olduğundan daha dramatik geliyor kulağa. Basit bir ayak bileği burkulmasıydı. Morarmış, şişmiş bir bilek, hepsi bu. Ancak askeri hastane personelinin üzerinde çalışabileceği insana ihtiyacı olmalıydı ki çavuş her ihtimale karşı beni müşahedeye almıştı. Eğer bu, bir süreliğine nemli sabahlarda anlamsız talimlerden muaf tutulacağım anlamına geliyorduysa, çavuşun kararına bir itirazım olamazdı. Bu anlama geliyordu gerçekten de. Dört gün yatmıştım Liège'de, kendime ait bir odada, pis kışla kokularından uzakta. Sembolik olarak belirli aralıklarla koltuk altıma bir termometre koyuyorlar, tansiyonumu ölçüyorlardı. Bunların dışında hâlimden memnundum, birlik arkadaşlarımın pek başarılı oldukları küfürlü konuşmalar ve bayağılıklardan uzakta. Ne atış eğitimi ne de nükleer savaş tehlikesi hakkında dehşetengiz teori dersleri. Dört gün dinlenme, o kadar: Ve okuma! Odam, vadiye ve orayı dolduran hiç bilmediğim kente bakıyordu. Baştabibin yeterince fit olduğum raporunu verdiği ve ülke savunmasını üstlenecek kadar iyileşmiş olduğumu onayladığı gün, hastaneyle istasyon arası dışında tek bir metresini bile

BELONGS TO KAKTUS TEAM

gezmedim sokaklarının. Ancak buna rağmen dört rahatlatıcı gün boyunca seyrettiğim evler ve çatılarla belli bir bağ, belli bir yakınlık, sempati kurmuştum ve ileride bir gün, tezkeremi aldığımda o kente geri dönmeyi tasarlamıştım. O kentin –aşırı duygusal bir genç olarak kendimi böyle kandırmıştım– bana söyleyecekleri vardı henüz.

Bir an zamana dikkat etmemiş olmalıyım, birden bitkin düşüverdim. En azından bir defalığına bile olsa Maas kıyısındaki o heyecanlı kente gitme niyetim suya düşmüştü. Trenin vaktinde varması olanaksızdı ancak yine de bir nebze telafi edebilirdi. Velev ki işini çok seven, örneğin geçerli bileti olmayan masum bir yaşlıya kapıyı göstermekten zevk alan bir kondüktörle karşılaşayım.

Ancak o gün çalışma hevesi gösteren tek kişi yoktu, görünürde kondüktör de yoktu ve Azalea Sokağı'ndan terliklerimle çıktıktan tam üç buçuk saat sonra, üstümde askeri üniformamla geride bıraktığım istasyona hiçbir şekilde benzemeyen Gare Liège Guillemins'in peronunda bulmuştum kendimi. Hakkında bazı şeyler okuduğum, kendi gözlerimle ancak şimdi gördüğüm modern, mimari bir pırlantaydı. Eğer Tanrı bir trense, bu istasyon da bir katedraldi.

Heyecan verici bir yeniden buluşma olacaktı.

Belki de sırf bu yüzden hemen planımı değiştirmiştim, o heyecanı kaybetmemek için. Ve gözüme Frankfurt'a giden yüksek hızlı treni kestirdim. Bir planımın olması iyi bir fikir değildi aslında, bunaklığıma inancımı sarsabilirdi. O zaman, hop Frankfurt trenine, çabuk, kapılar kapanmadan! Bu kez biletimi görmek isteyen birini çok beklemeyecektim. Zaten kaçınılmazdı: Uluslararası bir tren, birinci sınıf kompartıman! Yine patırtı koptu ve akşam yine kafası karışık bir adam polis tarafından Azalea Sokağı'ndaki evine bırakıldı.

İşe yaramıştı, Frankfurt'u da göremeyecektim hiç.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Styks Nehri'ni geçiyorum ve yanıma şunları alıyorum: bir tüp diş macunu (gırgırına), Joseph Roth'tan kayıp bir alıntı... hiç tatmadığım ateşli öpücüğün harikulade hatırası, ekmek kırıntıları, bana sunulan iyi bir Alman pastasından da fevkalade bir teselli, Bonanza Teyze Baladı...

*

Bingo, başarmıştım! Sınavımı, birçok unutkanın çekindiği MMS sınavını başarıyla geçmiştim ve o kadar rahatlamıştım ki doktorun evinde sevinçten zıplamamak için kendimi zor tuttum. Demans hastasını oynayan birinin, resmi olarak da bir demans hastası kabul edilmesinden daha güzel bir tiyatro ödülü olamazdı herhalde (olabilir mi?). Tıbbi açıdan vasıflı birinin, kognitif bakımdan sağlıklı bir insan olmadığınızı kabul etmesi, sonra da banka işlemleri yapmanızı engelleyecek ve sürücü belgenizin geçerliliğini iptal edecek kâğıt işlemlerinin tamamlanmış olması! Bir sonraki seçimlerde oy kullanamamanızı sağlayan gerekli mühür ve paraflı formların işleme alınmış olması ve eşinize uzman huzurevlerinin önerildiği broşürlerin verilmesi!

Şampanya!

Evde çocuklarım ve eşim sanki ben orada değilmişim gibi hakkımda konuşmaya başlamışlardı bile. Salonda oturanın babaları mı yoksa bir köpek mi olduğu umurlarında değildi. Charlotte

BELONGS TO KAKTUS TEAM

beni doktora götürmekte ısrar etmiş ve sevgili annesini, yaratılıştan ne kadar dalgın olsam da, soyulmamış muz yememin sağlıklı bir ruh hâli olmadığına ikna etmesi için en zeki belagat becerilerini sergilemek sorunda kalmıştı.

Hem Azalea Sokağı'nda hem de yakın çevresinde hasta eşinin düzgün bir bakım almasını engellediği söylentisinin dolaştığının farkında değil miydi!?

Kızımın annesine söylemek için daha fazla söze ihtiyacı yoktu. Galebe çalacak gerekçe ortaya konmuştu ve bir hafta içinde insan beyin lapası uzmanı Doktor Vancleemput'un muayenehanesinde bulmuştuk kendimizi.

Beni en çok strese sokan hangisiydi kestirmek zor: Bir zamanlar girdiğim kütüphane müdürlüğü sınavını geçişim mi, elli yıl sonra girdiğim, aşmam gereken son ancak en zor engel olan *Mini Mental State Examination*'ı, kısaca MMS sınavını geçemeyişim mi? Bilimi nasıl kandırabilecektim? Bir doktoru denizde bir hayalet gemi olduğuma nasıl inandıracaktım?

Meğer ne kadar da kolay becerebiliyormuşum bunu. Sebebi basitti, bu alanda bilim henüz çok gelişmemişti! Korkulu rüyalarımda bir hastanede, kablo ve pin ve bilmem daha nelere bağlı, kafatasıma sabitlenmiş birçok çeşit miğferle görmüştüm kendimi; beynimin sırlarını bir koz gibi masaya fırlatan ilerleme mucizeleri. Eşim de daha sofistike bir araştırma yapılmasında ısrar etmişti. Beyin taraması en asgarisiydi. Ancak doktor, bir taramanın birçok şeyi ortaya çıkarabileceğini ancak demansı ortaya çıkaramayacağını temin etti! Tümörleri, trombozu, tiroit yetersizliğini ortaya çıkarmakta çok kullanışlıydılar. Ancak Alzheimer gibi bir hastalık tıbbi radarlarda görünmüyordu.

Doktor Vancleemput'un "tiroit yetersizliği" terimini kullanması faydalı olmuştu yoksa Moniek doktorun uzmanlığından şüphelenecek ve eğitim gördüğünü kanıtlayan bir diploma göstermesini talep edecekti.

BELONGS TO KAMUS TEAM

Yine de laboratuvarın açıklama yapması için bir litre kan da mı alamazdı? Mikroskopla incelemek için popomdan bir parça et de mi?

"Hanımefendi, yarın veya öbür gün, bugünden daha ileri düzeyde olma olasılığımız var tabii. Bu konuda çalışmalar devam ediyor. Ancak ne kan tahliliyle ne de radyolojiyle doğru teşhis yapmamız mümkün şu an. Şimdilik elimizde olan tek şey MMS sınavı skoru."

"Bu çocukça sınav mı?"

"Siz öyle görmek istiyorsanız..."

Çocukça olduğunu söyleyebilirdiniz gerçekten sınavın. Birkaç aptalca soru yanıtlayacaktım, ayın kaçı olduğunu, şu anda hangi mevsimde olduğumuzu, hangi ülkede ve hangi kentte? Sonra birkaç dakika süresince birkaç aptalca kelimeyi hafızamda tutacaktım, "ağaç", "kök", "lamba" gibi. Tekrarlamamı istediği başıbozuk bir cümle formüle etti, "prens" sözcüğünü tersinden okuttu. Egzersizlerden biri kâğıtta yazılıydı: "Kâğıdı katlayıp sandalyenizin bir ayağının altına sokunuz." Gerçekten, egzersizlerin bazıları bir buçuk kilo beyin lapasıyla övünen bir yaratık için o derece basitti ki hepsini yanlış cevaplamaya veya uygulamaya cesaret edemeyecektim neredeyse. Uyanık olmam gerekiyordu; orantısız bir geri zekâlılık skoruna ulaşmaya çalışarak kendimi ele vermemeliydim. Yalnız, iki birbiri içine girmiş beşgeni kopyalamamın istendiği egzersizde gerçekten zorlandığımı da itiraf etmeliyim.

Toplam skorum, 30 üzerinden 17'ydi!

"Bakın, geçti işte!" dedi çoktandır buzdolabının hırıltısıyla birlikte evimizin işitsel demirbaşını oluşturan eşim.

"Geçti demek biraz abartılı olur tabii... şöyle ki hanımefendi, 30 üzerinden 17 yarıdan fazlası anlamına geliyor gerçekten de. Ancak yarının çok üstünde demek de zor. Ancak eşinizin

BELONGS TO KAKTUS TEAM

durumunda bir üniversiteye giriş sınavı söz konusu değil ve bu skor maalesef beyefendinin entelektüel kapasitesinin epey aşınmış olduğunu gösteriyor. Doğrusu uzman bir bakım kurumuna yerleştirilmesinden çok farklı bir tavsiyede bulunamayacağım. Hem de en kısa zamanda."

Doktora dostça bir gülümsemeyle baktım, gözlerim parlayarak umarım, teşhisiyle beni ne kadar mutlu ettiğini sezdirme ümidiyle.

"Ama olamaz, Doktor Hanım, tahliliniz yanlış. Eşim kütüphane müdürüydü. Latincesini unutmamak için düzenli şekilde konuşur hâlâ bahçedeki serçelere. Erasmus hakkında bir tez bile yazmıştır. Böyle biri..."

"Dinleyin, hanımefendi, bu hastalık beyin seçmez. Zeki aptal ayırmaz. Eşinizin yardıma ihtiyacı var, tamam mı? Kafası karışık, ipin ucunu kaçırmış, çok yalnız ve endişeli, bundan dolayı hayal kırıklığı duyacak ve yakın gelecekte belki de agresif olacak. Size karşı şiddete de başvurabilir... Hem de beklediğinizden daha aşırı bir şiddete, bundan emin olabilirsiniz..."

Eyvah! Aman Tanrım!

Doktor devam etti: "Böyle bir teşhisi duymanın sizin için hiç de kolay bir şey olmadığını çok iyi anlıyorum. Ancak Bay Cordier'in bulunduğu evreye baktığımda bunun size bir sürpriz gibi gelmesi beni şaşırtmadı da değil. Fakat şu an Bay Cordier'in yardımımıza ihtiyacı var. Artık kendine bakamaz hâle geldi. Sizden rica ediyorum, elinizden geleni yapın ve bütün ilgiyi kendi üzerinize çekmeye çalışmayın. Biz, onun için buradayız!"

Sonra başını öbür tarafa çevirip kızımla konuşmaya başladı.

Unutulmaz bir andı. Ve Moniek'in küskünce, bir çekül gibi ânında aşağı düşen altdudağı...

Arabada uzun süre kimse bir şey söylemedi. Ve sessizlik onu karakteri gereği hep kaldıramadığı bir yere geri fırlattığından,

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

arka koltuktan konuşma yeteneğini gösteren ilk kişi de Moniek olmuştu hâliyle.

"O cadınınki de kârlı iş valla! Sahi, toplam kaç dakika içerideydik? Otuz mu kırk mı? Utanmadan babana birkaç bariz gülünç soru soruyor sonra da 'İpin ucunu kaçırmış, 135 euro lütfen, teşekkür ederim, mersi!' deyip yutacağımızı zannediyor. Affedersiniz ama, bu kadar kolay olduğunu bilseydim en güzel yıllarımı ütü masasının başında geçirmez doktor olurdum."

Charlotte annesini görmezlikten geldi, akşam trafiğinin temel ilkelerine yoğunlaşmış gibi yapıyordu. Yanında oturuyordum, bir süre sonra başını bana çevirdi.

"Baba, iyisin değil mi?"

Elini bir an dizimin üzerinde koydu.

Fena değildim. Çok iyiydim hatta. Resmen bunaktım. Yakında da farmakologların rüyası, Memantin hapı kullanıcısı olacaktım.

"Sınavım nasıl geçti? Geçtim mi?" diye sordum.

Yine aynı sessizlik. Daha kısaydı ancak bir öncekinden daha rahatsız ediciydi.

"Geçtin," dedi Charlotte. Gözleri nemlenmişti.

"Kaç aldım?"

"Pekiyi!"

"Gerçekten mi?"

"Gerçekten!"

"O zaman bendensiniz. Söyleyin bakalım, nerede yiyelim!"

Vivaldi Bar birinin bunaklığının tescilini kutlamak için iyi bir mekân, her ne kadar bu seferki gibi iddialar, genelde söylemesi kolay açıklaması zor olsa da.

Charlotte zor bir yolculuktan sonra nihayet arabasını işletmenin park alanına park ettiğinde bir sevinç çığlığı attım. "Hı? Yemeğe mi çıktık? Harika fikir!" Bir çocuk gibi sevinçliydim.

Batık bir geminin balık sürüsüne eski kökenlerini hatırlattı-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

ğı ve bir hazine sandığından oksijen baloncuklarının yükseldiği akvaryumun yanındaki masaya geçtik.

Moniek'in suratındaki ifade şöyle diyordu: Biri yarı yarıya idam cezasına çarptırıldı diye restorana para harcama saçmalığı da neyin nesi şimdi? Doktor Vancleemput'un kararlığından esinlenen Charlotte hemen bağırdı: "Anne, bak, eğer babamı daha çok zevkten mahrum bırakmak istiyorsan, bekleme hemen yap, çünkü yakında her şey için çok geç olacak!"

Hoş bir aile yemeği yani.

Bir iştah açıcı alır mıydık?

Küçük bir kadeh şampanya önerdim, kızımın desteğiyle, ancak bakışlarında giderek kararan bulutların toplandığı nikahlı eşim suda ısrar etti. "Su lütfen, sadece su, çeşmeden de olabilir."

Birkaç gün içinde bir huzurevine geçecektim ve mutsuz edeceği tek kişi kendisi kalacaktı. Bu işe hemen girişeceği izlenimine kapılmıştım.

"Doğum günün kutlu olsun, anne!" diye kaldırdım şampanyayı.

"Doğum günün kutlu olsun, anne!" diye katıldı Charlotte bana. "Daha nice yıllara!"

Mutlu yıllar saanaa.

Charlotte her zaman olduğu gibi menüde istediğini bulamamış, mutfağın vejetaryenler için bir şeyler hazırlayıp hazırlayamayacaklarını sormuştu, ne olursa olsundu. Annesi fa majörden çıkışmıştı:

"Bir kez olsun herkes gibi olamaz mısın? Arada bir parça et yemekten ölmezsin, korkma!"

Charlotte, beklenmedik bir anda toplu kıyımlar ve lojistik açıdan iyi organize edilmiş işkencelerin damak zevkimize katkısını anlayamadığı söylemiyle normal bir hafta arası aile yemeğini mahvettiğinde on altı yaşlarında olmalıydı. Vejetaryenliği

BELONGS TO KAKTUS TEAM

yeni duymaya başladığımız günlerdi. Evet, mesleğim gereği Shelley ve Shaw gibi yazarların türümüzün etobur âdetlerinden hazzetmediklerini biliyordum ancak edebiyatın ve edebi olmayan edebiyatın budala takımıyla dolu olduğu on dokuzuncu yüzyıl yazarlarıydı onlar ve bu verilerden fazlasını öne süremiyordum. Doğru, televizyonda çıplak birtakım yaratıkların kürk giymeyi protesto ettiklerini görmüştük ancak o angaje olmuş fahişelerin göğüs bakımından pek şansız sayılmayacakları yorumunda bulunurduk hemen. Oturduğumuz kanepemizden, kadınsı hatlarının ne kadar mükemmel olduğunu umuma beyan ettiklerinde, idealleri için çok fazla fedakârlık yapıyorlarmış gibi gelmiyordu bize. Fakat hayır, vejetaryenlik film yıldızları arasında popüler değildi henüz. Biz bilmiyorduk en azından. Bunu kızımızın kendini gösterme dürtüsüne yormuştuk. Böylece davranışını bir çerçeveye oturtabiliyorduk, ancak yine de kaygılı ve cahil anne babalar olarak şaşırmış bir durumdaydık. Et yiyerek sağlıklı ve güçlü kalınacağına dair klasik eğitimden geçmiş, tüberküloz ve diğer tehlikelere karşı güç kazanmak için –gücümüz yettiği ölçüde– biftek yiyen kişiler olarak Moniek ve ben, kendini isteyerek sığırların iyi tarafından mahrum bırakan bir çocukla uğraşacaktık. Hugo tam tersiydi: Çatalını sebzeye saplamakta zorlanıyordu. Ancak Charlotte... Anoreksia, demişti biri. Şımartılmış kuşak diye kehanette bulunmuştu bir diğeri. Geçici bir heves, diye yorumlamıştı başka biri. Bizse yetersiz kaldığımızı düşünüyorduk, Charlotte'ın çok geçmeden kansızlık ve vitamin eksikliği yüzünden hasta yatağından kalkmayacağından korkuyorduk.

Bir baba olarak en düşük noktada hissettiğim anlardan biriydi ve korkarım Charlotte da o manzarayı hiç unutmayacaktır; onu bir parça et yemeye zorlamıştım –hindi göğsüydü– yiğitlik taslayarak ve ergenlik asiliğiyle sağlığını mahvetmesine izin vermektense ölümü tercih edeceğimi iddia etmiştim.

Hindiye el sürmemişti, ben de ölmemiştim. Charlotte mü-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

cadeleyi kazanmıştı ve yemeğe her davet edildiğimizde ileri sürdüğümüz bahaneleri kabul etmişti. Diğerleri ördek göğsünün yumuşaklığını överken peynir kroketiyle yetinmeye razı olmuştu. Çaresiz aşçılar ona alternatif olarak yarım kova göbek salata servis etmeyi düşünmüşlerdi. "Balık yiyebiliyor musunuz?" veya "Midyeler de hayvan mıdır?" gibi sorulara katlanıyordu, mangal sezonu başladığında ve insanlar birkaç kilo sucuğun etrafında yalandan toplandığında birçok bahçeden men ediliyordu.

Sayısız çatışmadan sonra Vivaldi Bar'daydık ve Moniek çoktan büyümüş kızının inancıyla barışmamıştı hâlâ. "Sadece tavuktan al biraz, senin o ikame etinle aynı tada sahip olduğunu duydum! Kanın mutluluktan nereye akacağını bilemeyecek!"

Ancak garson ikame et kaplamalı bir musakka yaptırabiliyordu ve ebedi peynir kroketi alternatifinden bin kat daha iyiydi.

"Ben zor bir karaktere sahip biri değilim," dedi Moniek genç adama. "Domates soslu köfte de olabilir. Sade domates soslu, sade bir köfte."

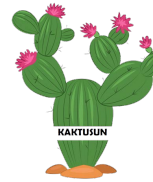
Tabii kendi kendime bakamadığım varsayılarak bana da klasik tercihimi ısmarladılar: az pişmiş karabiber soslu biftek, yanında tuzlu cips.

"Hayır, benimki de vejetaryen musakka olabilir," diye düzelttim.

"Elbette, beyefendiye de bir vejetaryen musakka. Başka bir arzunuz var mıydı?"

"Şey, bir kadeh şampanya daha belki... Evet... Kızım da onaylıyor... İki kadeh şampanya! Eşime de bir çeşme suyu, lütfen. Teşekkür ederim."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kendi evimde ölmek istiyorsam elimi çabuk tutmam gerekiyordu. Uzun zamandır beklediğim, sonrasında da keşfedeceğim gibi, Kış Güneşi Geriatri Kurumu adlı huzurevine geçeceğim gün gelmişti çünkü. Alışveriş yapmak, pencereleri silmek, arabaları yıkamak, çocukları spor kulüplerine taşımak ve çöpleri konteynere götürmek için yaratılmış sıradan bir cumartesi günüydü. Ancak benim için öyle olmamıştı.

Hugo, babasının doğum gününe teşrifini, baba evini onurlandırmak diye görmeyi çoktan bırakmıştı. Yeni Yıl, Anneler Günü veya Aziz Nikola gibi ticaret tarafından şişirilen eğlenceler umurunda değildi ve aslında onun bu yanını çok kıskanıyordum. Onu yaratan kişilerle pastaya da sohbete de mahal bırakmayan, fazla duygusal olmayan, hayatı yoğun geçen bir insandı. Moniek buna melodramlı aryalar yakardı, oğlunu vefasızlıkla suçlardı ve bundan dolayı da Hugo'nun bir daha ziyaretimize gelme isteği giderek azalırdı.

Ancak şimdi buradaydı. Sakal tıraşsız. Ama gelmişti.

Annesi veya ablası, bir erkek olarak uzman görüşünü veya bunun beraberinde getirdiği sorumluluklarını hatırlatmışlardı ona belki de. Artık genç bir Spartaküs değildi, kendisini boyun rahatsızlıklarından kurtaracak uygun baş yastığını arayan, çaresiz, kırklı yaşlarında bir erkekti. Gerçi küçük bir gardırobu demonte edip tekrar kurmada yardımı dokunabilirdi hâlâ

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Hugo'nun. Ayrıca çatı katından eski bir televizyon dolabı indirilecekti ve misafir odasındaki tek kişilik yatak da benimle birlikte evden taşınacaktı: Erkek işiydi!

Kimin fikriydi bilmiyordum ama son kahvaltımın evde birlikte yapılmasına karar verilmişti. Birlikte. Çocuklar, Moniek ve ben. Sıkıcı damatlar ya da gelinler olmadan. Sadece dördümüz.

Charlotte bir ağlama seansının izlerini taşıyan gözlerle gelmişti. Bir torba dolusu taze ve hafif sıcak pastayla. Evde herkes vanilyalı kremaya zaafımı bilirdi. Elektrikli sandalyesine oturmadan önce seri katil Ted Bundy yumurtalı biftek istemişti. Victor Feguer ("Sam Amca'nın idam ettiği son adam") bir tane çekirdekli zeytinde ısrar etmişti. Benim son yemeğim kesinlikle Alman pastasından ibaret olmalıydı. Sarı krema dolgulu (reçellisini sevmezdim). Bu bile onları ne kadar sevdiğimi göstermeye yeter. Moniek sağlıklı hayatımda beni bu tür tatlılardan olabildiğince mahrum bırakmıştı. "Yeterince şişman değil misin? Midene akıttığın şaraplardan damarların tıkanmış durumda!"

Ancak bu kez çenesini tutmuştu.

Doğru mu tahmin etmiştim, sakinleştirici mi yutmuştu yoksa?

Hugo portakal sıkıyordu ve tavana fışkırttığı suya bakılırsa bunu ilk kez yapıyordu. Kendi cenazeme kadar dinlemeyi beklemediğim bir parça olan Giuseppe Tartini'nin çello konçertosu çalıyordu. Eşim hoşlanmazdı Tartini'den. Tıpkı Bach veya Pärt veya Bruch'tan hoşlanmadığı gibi. Hele kahvaltı esnasında asla. "Kahve ve cenaze marşı, güne güzel bir başlangıç için harika fikir!"

Ve benim kendime bir kulaklık almaktan aciz hâlim... Eski kafalılık ederek kulaklıkta yeni, asosyal bir kuşağın sembolünü gören ben. Oysa ne çok keyif almış olacaktım müzikten...

Ancak bakın, tek bir umutsuz, çaresiz telafi etme girişimiyle şımartılıyordum.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kırık ailemizin dayanağının Charlotte olduğu bir kez daha anlaşılmıştı.

"Baba..."

"Evet?"

"Baba, bugün ne olacak biliyor musun?"

"Evet."

"Ne peki?"

Bir şey söylemedim.

"Ne olacak, baba? Söyleyebilir misin? Bugün ne yapacağız?"

"Evet."

"Seni bir huzurevine götüreceğiz!"

Moniek bu konuşmaya dayanamamış, bulaşıkları yıkamaya koyulmuştu.

"Geçici olarak, babacığım. Geçici olduğunu ve bunu, seni sevdiğimiz ve iyi olmanı istediğimiz için yaptığımızı bilmeni istiyorum."

"Evet."

"Ancak, çalkantılı bir dönemden geçtin ve önce iyileşmelisin. Bütün tahliller yapıldıktan ve eski sağlığını kazandıktan sonra tekrar eve döneceksin. Anlıyor musun?"

"Evet."

Bana yalan söylemesindeki rahatlık etkileyiciydi. Niyeti çok iyi olsa da bundan önce beni kaç kez aldattığını kendime sormadan edemedim. Ne sahte bir yüz! Ancak onu suçlayacak konumda değildim.

İki araçla gidecektik. Bir daha geri dönmemek üzere bahçe yolundan çıkarıldığımda yaşanacak aşırı duygusallıktan ve kadınların son derece öngörülebilir ağlamalarından endişeyle, Hugo arabasını gerekli eşyalarla doldurmaya karar vermişti: giysilerle dolu üç bavul, bilhassa pijama ve eşofmanlar, artı yeni odamın mobilya takımı. Moniek ve ben ise Charlotte'ın arabasına binecektik.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Bütün eşyalar yüklendi," dedi Hugo, güçlükle soluyarak.

Bir ölüm çanı bile daha neşeli çalardı.

Beni burada tutan bir şey kalmamıştı artık.

Sessiz gidişimi izlemek için komşular stratejik pozisyonlarını almışlardı. Biri ön bahçesini çapalıyordu, diğeri çim biçme makinesini o sabah dördüncüye aynı arazinin üzerinden geçiriyordu. Çoğu benimle aynı kuşaktandı, doğal olarak, bizimle yaklaşık aynı dönemde taşınmışlardı. Evlerimiz neredeyse aynı zamanda inşa edilmişti. Tıpkı bedenlerimiz gibi. Çocuklarımız birlikte büyümüşlerdi, aynı anda prostat tahlili çağrılarımızı almış, aynı mahalle eğlencelerinde bahsetmiştik bundan. Benim huzurevine gitmemi, bir yerlerde, kalplerinin yan odalarından birinde, benim adıma üzücü buluyor olabilirlerdi ancak kendi yaşları ve kendi yakın ölümleri açısından yüzleştirici buluyor olmalıydılar daha çok.

Utanmazca sokakta durup yüzünün neredeyse yarısını bir mendilin içine gömen tek kişi 31 numarada oturan Marie-Louise idi. Onun da vücudunun yüzde altmışı sudan oluşuyordu ve o sabah tüm o su dışarı fışkırmamak için zor duruyordu içeride.

"Baba, yanıma oturur musun? Annem de arkaya geçer? Hugo kendi arabasıyla takip edecek bizi... Gel!"

Güçlü durmakta epey zorlanıyor olsa da kızımın gözlerinin içine bakıp, "Buna kanacağımı sanmıyorsun herhalde," dedim.

"Ne demek istiyorsun, baba?"

"Ne demek mi istiyorum? Düşündüğünden daha akıllıyım diyorum!"

"Söyle bana, ne oldu?"

"Arabaya bak, Charlotte! Ne görüyorsun?"

"Bir şey göremiyorum."

"Bir şey göremiyorum diyorsun. İyi bak!"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Bir şey göremiyorum, baba, gerçekten. Ne görmem gerekiyor söyle, ne olur!"

"Karavanı kancaya takılı değil henüz! Az kalsın karavansız çıkacaktık yola yine!"

Pek yürekten olmasa da, sonunda Hugo ablasının emriyle karavanı arabaya takmıştı. Çekme aynalarını da – yol güvenliği için! Böyle uzunca oyalandıktan sonra nihayet yola çıktığımızda Charlotte'a sordum:

"Komşular nasıl da aval aval bize bakıyorlar! Kıskançlıktan çatlıyorlar. Hadi, çal klaksonu!"

Ve o rahatsız edici klakson sesinden cesaret alarak camımı aşağı indirip Azalea Sokağı'ndan çıkana dek coşkuyla el salladım. Bunun üzerine bir kişi, kim olduğunu tahmin edin (adı kolikle, soyadı bitterle kafiyeli olan) seslendi:

"Aklını kaçırmış olabilir ama neşesini kaçırmamış en azından."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Styks Nehri'ni geçiyorum ve yanıma şunları alıyorum: bir tüp diş macunu (gırgırına), Joseph Roth'tan kayıp bir alıntı... hiç tatmadığım ateşli öpücüğün harikulade hatırası, ekmek kırıntıları, bana sunulan iyi bir Alman pastasından da fevkalade bir teselli, Bonanza Teyze Baladı, HAYAT 74 YAŞINDA BAŞLAR yazılı bir tişört özlemi...

*

Demek buymuş, zor kazanılmış sonum: Dört metreye beş metre bir oda, ya da öyle bir şey işte, ölçmedim tabii, ve ilk etapta Moniek'in döşediği külüstür mobilyalarla rencide edilmiştim. Hafızamın onu tamamen terk etmiş olduğunu bir türlü kabullenemiyordu, öyle ki beynimin kuytularında onun adını aramak benim için nafileydi. Daha da kötüsü: Beynime göre benimle evli olduğunu iddia eden bu hanımefendi hiç var olmamıştı. Bunun cezasını da ucuz bir şilte ve küçücük bir televizyonla kesmişti benden.

Gardırobum: Elden düşme, aylarca bitpazarlarını dolaştıktan sonra eşimde alıcısını bulan sarsak bir ucube. Kaliteli bir yaşam hakkımı kaybetmiştim ve konforuma yatırım yapmaya değmeyeceğini anlamaya başlamıştım.

"Yeni, kaliteli bir gardıroba yatırım yapmaya ne hacet? Farkında değil ki zaten!"

*

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Sade bir iç mekânın güzelliğini Moniek hiç anlamamıştı, Azalea Sokağı'ndaki her milimetrekareyi neden vazolarla, tavus kuşu tüyleriyle, cücelerle, saatler vesaireyle doldurması gerektiği de anlaşılıyordu. Boşluk korkusunu bu kez benim küçücük ve şimdiden bunaltıcı odamı resim çerçeveleriyle doldurarak gösteriyordu. Ve o çerçevelere kendi resimlerini yerleştirmişti! Moniek ve eşi. Moniek ve çocukları. Moniek tek başına. Yaptığı seçkide tek bir spontane çekim yoktu. Pozun buz kraliçesi en çok çiçek veya çalılardan bir fonda resim çektirmeyi tercih ederdi. Ayrıca kamera karşısında o çiçeklere veya çalılara dokunma tiki vardı. Saçma fotoğraflar ortaya çıkardı; kaskatı bir hâlde donmuş diş macunu gülümsemesiyle lense bakan, aynı anda da bir mimozayı çimdikleyen bir kadın.

Moniek'le fotoğraf çekimleri bütün aileye bir işkenceydi. Önüne gelene emirler verir, kimin nerede ve nasıl poz vereceğini emrederdi. Muzipliklerden kesinlikle hoşlanmazdı. Çocuklarımız henüz küçükken ve dillerini çıkarmaktan veya kameraya oyunbazca şaşı bakmaktan keyif aldıklarında anneleri bunu kendine karşı adi bir saldırı olarak görürdü.

"Böyle mi hatırlanmak istiyorsun? Şaşı bakan bir susamuru gibi? Hadi, sok gömleğini pantolonunun içine ve normal bak! Üç-iki-bir: Gülen yüzler!"

Sloganı buydu: "Gülen yüzler!"

Ayrıca herkes birbirini tutacaktı, onun o sözde ölümsüzleştirmeleri esnasında. Kolunu omzumun üzerine koyduğu nadir anlar fotoğraf içindi. Görevli fotoğrafçı da onun emirlerine katlanmak zorundaydı. Flaşlı mı flaşsız mı çekileceğine, hangi perspektiften çekileceğine, hangi ladin ağaçlarının ve bulut kümelerinin kadraja gireceğine, bacaklarımızın da kadrajda yer alıp alamayacağına Moniek karar verirdi: Fotoğrafçı bütün bu talimatları Moniek'ten öğrenirdi ve o talimatları bir takmayagörsün başına çok kötü şeyler gelirdi. Ve sanki pozlama süresini kısaltmak için hâlâ magnezyum kullanılıyormuş gibi, sanki

BELONGS TO KAKTUS TEAM

orada sıradan bir kamerayla sıradan bir aile ferdi değil de yeni gerilmiş bir kanvasın önünde Diego Velázquez'in kendisi duruyormuş gibi, poz verenlere görüntü yakalanana dek kıpırdamamalarını emrederdi. "Nefesinizi tutun, kıpırdamayın!"

Dijital fotoğrafçılık bana fazla gelen bir buluştu. Çünkü Moniek artık her fotoğraf çekiminin sonucunu ânında kontrol edebiliyordu. Dolayısıyla da düzeltmek istiyordu. Örneğin bir önceki doğum günü pastamdaki mumları, tarihsel açıdan önemsiz o ânın fotoğraf görüntüsünü alana dek bana dokuz kez tekrar tekrar üfletmişti.

Elbette, aile saadetimizin bütün o hatıra kurgularını istemiyordum. Moniek beni ilk ziyaretlerinden birinde bütün fotoğrafları, gerçekten bütün fotoğrafları çerçevelerinden çıkarıp yerlerine eski dergi ve ilanlardan kestiğim resimleri koyduğumu tespit edecekti. Öncesinde, eşimin el çantasını koluna sımsıkı kenetleyerek Eyfel Kulesi'nin altında poz verdiği çerçevede artık 100 gramı 1,99 euroya düşmüş İtalyan jambonu resmi yer alıyordu. Torunlarımızın portrelerini, düzeltiyorum, Moniek ve torunlarımızın portrelerini gazeteden kestiğim araba kazalarının fotoğraflarıyla değiştirmiştim ve evlilik fotoğrafımızın yerinde bir Güney Amerika gecekondu mahallesinin havadan çekme fotoğrafı asılıydı. Başhemşire onu teselli etmek ve eşinin onu bir İtalyan jambonuna benzetmediğini vurgulamak zorunda kalmıştı. Özünde en azından. Hastalığım anlaşılması imkânsız bir dizi ruh hâlinden oluşuyordu sonuçta, davranışlarımın açık bir manası yoktu, kendi haritasını kaybetmiş bir adamın boş eylemleriydiler.

Başhemşire güzel ifade etmişti. Kesinlikle.

O yalan fotoğraflardan daha da rezili, Moniek'in ölüm ânımda varlığımın içine fırlattığı dini sembollerdi. Yatağımın üzerinde bir çarmıh; hayal edin. "Denemekten zarar gelmez!" Demode komodinimin üzerine de çaresiz vakaların koruyu-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

cu azizesi, Cascialı Rita'nın dev bir heykelini dikmişti – sırsız porselendendi sanırım. Moniek kötü niyetten çok aptallıkla suçlanmalıydı. Bütün o putperestliklerin bir tımarhaneye ait olduğu inancına sahipti belki de. Ancak inancın kesinlikle sorgulanmadığı bir toplumda yetişen ve agnostisizmini bir kazanım, bol bol ve cesurca düşünmenin bir ürünü olarak gören bir insan –kendimden bahsediyorum– alnına yapıştırılan "Katolik" yaftasıyla gülünç duruma düşürüldüğü hissine kapılıyor. Kanunen evli olduğum eşim tarafından felsefi anlamda dolandırıldığımı hissediyor, bir anlığına rolümü terk edip Kış Güneşi Geriatri Kurumu personelinin dikkatini bu korkunç yanlışlığa çekemediğime üzülüyordum. Çünkü ölümün listesine "inançlı" diye kaydedilmiş olmam son derece canımı sıkıyordu. Boğazımdan gelecek ilk hırıltı veya öksürdüğüm ilk damla kan sonrası dua kitabı ve kutsal su kabıyla bir rahip, soğuyan ayaklarımın ucunda belirecekti. Büyük ihtimalle dini bir cenazem olacağını düşündüğümde utancımdan nereye gireceğimi bilemiyorum.

Bereket çok öncesinden ve Moniek'ten habersiz, cansız bedenimin akıbetinin umurumda olmadığını vasiyetime kaydettirmiştim. Toprağa, eşimin yanına konulmayayım yeterdi! Moniek ve ben gerektiğinden uzun zaman birer ceset gibi yan yana yatmıştık zaten. Bu birlikteliği aile mezarlığında da devam ettirmenin gereği yoktu. Kabrinde tek başına yatsındı! Çok rahat edecektir orada. Mermerinin, çarmıhının, diş macunu reklamı gülümsemeli fotoğrafının ve artık kimsenin çekmediği fotoğrafı için çimdiklediği saksı çiçeğinin altında.

Kendimi putları yıkan biri olarak övmemekle birlikte, Kutsal Rita heykelini parçaladım. Çaresiz vakaların koruyucu azizesi süpürge ve faraşla süpürülüp onur kırıcı bir şekilde çocuk bezleri ve kullanılmış şırıngalarla birlikte evsel çöpe dahil edildi.

O yarı çıplak İsa'dan kurtulmaktan zevk bile aldım ve gece

BELONGS TO KAKTUS TEAM

iğrenç bir şekilde ağlamaya başladım. Anksiyete nöbeti için geç kalmıştım nasılsa, tıpkı halüsinasyona geç kaldığım gibi.

Tarzan odamdaydı ve beni öldürecekti. İmdat! İmdat!

Tombul Sonya ilk etapta beni teskin etmişti, korkularımı gülünçleştirmeden, ancak Tarzan'ı hiçbir yerde göremiyordu. Belki de çoktan gitmişti, olabilirdi, çünkü yatağımın altında da değildi. Ve tatlı bir uykuya daldırmıştı beni, dilimin altına bir şeker koyarak.

Ancak Tarzan beni ziyaret etmeye devam etmişti tabii. Üst üste her gece. Neden olmasındı? Ne de olsa Kızılderililer savaş baltalarıyla saldırmışlardı nineme zamanında.

"Oradaaa! Tarzan! Yastığımın üzerinde! Duvarda! İmdaaat!"

"Ama o Tarzan değil ki, Désiré. İsa!"

Bunun üzerine panik atağım daha da ateşleniyordu tabii.

Sürekli şırınga vurup sersemleştirmeye devam edemezlerdi beni. Veya bağlamaya; meğerse hâlâ yaygın olan, ayak ve bilek eklemlerime çok acı veren onur kırıcı bir uygulamaymış. Bu yüzden en sade çarenin en ucuz ve en iyi çare olduğu anlaşıldı, çarmıh heykeli odamdan çıkarıldı.

İster inanın ister inanmayın: Tarzan bir daha hiç dönmedi.

Küçük bir radyo, evet, onu da yanıma alabilmiştim. Çalışıyor mu görmek için prize takıldığında bir kriminolog konuşuyordu. Kesin bir ifadeyle, kamuoyunun bizi inandırmaya çalıştığına nazaran başkentimizin daha az şiddete maruz kaldığını iddia ediyordu. Evet evet, acı ölüm orada burada, pis sokaklarda görülmüştü. Evet, bir futbol maçından sonra mesaj yoluyla mütevazı savaşlar başlatılmıştı. Gene evet, hem otobüs şoförleri hem yaşlılar darp edilmişti, kimi zaman bir el çantası için bile değildi. Ancak öldürülmek isteyen insanların, iç karatıcı metro istasyonlarında işi yoktu. Yok, korkunç bir suç için evlenebilirdiniz hâlâ. Kendi katilinizle evlenmiş olma şansınız istatistiksel olarak onunla büyük bir kentin sokaklarında kar-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

şılaşmanızdan çok daha büyüktü. Toplumumuzda evlilik hâlâ en büyük suç şebekesiydi, açık ara önde hem de, ancak buna rağmen hiçbir aşırı parti o çok eski burjuva müesseseye dokunmuyordu! Tam tersi, evlilikten toplumun mihenk taşı olarak bile bahsedebiliyorlardı.

"İyi, cihaz hâlâ çalışıyor demek," diye mırıldandı Moniek, kapatma tuşuna bir basışla kriminoloğu susturarak.

"Kapatma," diye fırladım. "Çok enteresan bir noktaya değiniyordu."

Net bir ânımdı, anlayacağınız gibi, çünkü arada bir böyle anlarım da olacaktı.

Televizyon seyrediyordum, hiç istemesem de. Maskemin düşmemesi için. Bunaklardan, bıkmadan o aptal kutusunun karşısında oturmaları beklendiği için. Çoğu programın içeriksizliğinin yardımıyla, miskince ve ifadesiz bakışlarla ekrandaki şen zevk tüccarlarına bakıyorum, ta ki kendiliğinden uykuya dalıp yatağıma yatırılana dek.

Ölümü bir süreliğine daha uzakta tutmak isteyen ancak hayatla bütün köprülerini atmış kişiler için radyo daha iyi bir dost. Çoğunlukla klasik müzik, bestecisini fazla incelemeden ve yorumların veya çeşitlemelerin değerlendirmeleriyle oyalanmadan. Sadece müziği dinlemek, sanki öylesine kendi kendine var olabiliyormuş ve bir insan tarafından meydana getirilmesi gerekmiyormuş gibi. Olağanüstü güzel. Bazen bir hemşirenin bana iyilikte bulunmak istemesi komik geliyor. Beni uykulu görünce çello sonatının işkencesine maruz kaldığımı ve kanal değiştirmekten aciz olduğumu düşünüp bana acıyor, ne istediğimi sormadan radyo cihazına doğru yürüyor ve bütün yayını kurcalıyor, kitlelerin nakaratlarını bulana dek. Lay lay lay ve dom dom dom.

"Dinle bak, bu müzik daha kolay neşelendirir seni, değil mi..."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Bana iyilik etmek istiyor, şüphesiz.

Son zamanlarda en sadık ahbabım sürpriz bir şekilde Pablo isimli bir köpekti; her ne kadar birçok huzurevi sakini, geçmişlerinde rol oynamış ve pek yakında birbirinden nefret eden yakınları arasında paylaşılacak konutlarının sebze bahçesinde onlarca yıldır gömülü kalmış köpeklerin isimleriyle Pablo'ya hitap etse de.

Birçok yaşlıya bir kez daha sevgi verme zevkini tattıran küçük, kürklü ve uysal bir kucak köpeği Pablo. Konuşma yetisine veya ince motor becerilerine sahip olmak gerekmez, onu okşayan herkesin ruhunda küçük mutluluk şokları yaratır o. Fazlasıyla kısa dört bacak üzerinde soluyan bir antidepresandır. Duyduğuma göre, giderek daha çok kurum başarıyla ev hayvanı çalıştırıyor artık. Bir kavanoz köpek kemiğinin fiyatı, bir sosyal hizmet görevlisinin mütevazı maaşının yanında hiç sayılır sonuçta. Ayrıca ölümü yakın bir kişiye en iyi gelen nedir sorusu var: Kucaktaki hedonistin hoşnut sessizliği mi, yoksa az maaştan dolayı keyfi kaçmış, yüksek perdeden vakvaklayan bir kıç yıkayıcısı mı?

Hiç köpeğim olmadı benim, gerçi çocuklarım zamanında eve bir tane almak için başımızın etini yemişti ve ben de gizlice bu muharebeyi kazanmalarını umut etmiştim. Ne yazık ki Moniek hayvansever değildi. Örümcekleri makasla canlı canlı parçalara ayırır veya elektrikli süpürgeyle alırdı. O derece korkardı. Köpekler daha fenaydılar, makasla veya süpürgeyle üstesinden gelinmesi zordu.

"Bir köpek mi? Ağzı var, ısırabilir! Ayrıca pislik ve mikropları çeker eve! Hayır, almayayım!"

Pablo kucağımdayken Moniek'in beni ziyarete gelmesinden daha harika bir şey olabilir mi? Haykırışını duymak: "Désiré lütfen, uzaklaştır şu hayvanı, bütün mikroplar giysilerine bulaşıyor!"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Siz kimsiniz?" diyorum böyle anlarda. "Burada bir şey bulamazsınız, her şey bankada güvende. Şimdi uzaklaşın yoksa polisi çağırıp köpeği üzerinize salarım."

Uyarılarımı ciddiye almazsa veya gülüp geçerse ortalığı inletebilirim; panik çığlığımı neredeyse mükemmelleştirmiş bulunuyorum. Böyle anlarda içten içe böbürleniyorum ve maceramın tüm bu çabaya değdiğini biliyorum.

Gülen yüzler.

Tam bir kez daha karşılaşma olanağından umudumu kesecektim ki, birden önümdeydi: Rosa Rozendaal! Yemek salonunda! Dişsiz, üzerinde soluk sarı bir sabahlıkla. Başparmağını emerken, sanki çocukluk evresine geri döndüğünü vurgulama ihtiyacı duyuyormuş gibi. Doğrusunu bilmeseydim, bu boş kafanın bir zamanlar güzel bir kadına ait olduğuna inanmak için ıslah edilmez bir pozitivist olmak gerektiğini iddia ederdim. Sadece onu elde edemeyenlerin rüyalarında saklı bir güzellik. Karaya çekilen enkazın görüntüsünü dikkatlice inceledim, çünkü birinden emin olmak kolay değildi. Ancak yanılmıyordum; orada, yemek salonunun köşesinde tekerlekli sandalyesiyle park hâlinde bekleyen kişi, Rosa'dan başkası değildi ve o anda sevinçten uçmamak için kendimi nasıl tutabildiğimi hâlâ anlamış değilim.

Damar tıkanıklığının olduğunu ve yakınlarının yakında onu tamamen unutma düşüncesine alışabilmeleri için bir huzurevine alındığını öğreneli aylar olmuştu. Şimdiye kadar ölmüş olma ihtimali fazlasıyla yüksekti. Ama bakın işte. Oradaydı. Rosa.

Kendi yaşlı suratımın yaşlanma sürecini yavaş yavaş, günbegün izleyebiliyorum. Elbette, aynanın karşısına geçtiğim her seferinde, bir yüzden çok buruşmuş bir elma görüyorum. Olduğundan güzel gösteremem. Ancak yıpranmış bir beyefendi

BELONGS TO KAKTUS TEAM

olarak imajımı hiçbir zaman rencide edici bulmadım. Bildiğim kadarıyla bütün rüyalarımda günlük yüzümü, yani *visage du jour*'umu taşıyorum, bütün kâbuslarımda da yatağa yattığım yaşımla uyanıyorum. Bir kez daha genç olmam ve birkaç dakikalığına da olsa kendimi tekrar genç hissetmem, rüyalarımın büyülü gerçekçi senaryo yazarının dahi esirgediği bir ayrıcalık. Lavabonun diğer tarafındaki adamın görünüşü, kendi düşüncelerimle birlikte yaşlandı; yüzüm, nasıl düşündüğümün ve kendimi nasıl hissettiğimin mükemmel bir ifadesi.

Kısacası, kendi çirkinliğimle barışığım.

Hayalimde ninemin görüntüsünü canlandırdığımda onu genelde altmış yaşlarında biri olarak görüyorum. Bu da demek oluyor ki, ninemi benden çok daha genç biri olarak düşünüyorum.

Albatros Eğlence Salonu'nun park alanında beklediğimizde ve sakarlığım onu geleceğimden sildiğinde Roza Rozendaal'in görünüşü hafızama nihai olarak kazınmıştı. Hayatının sıcak ancak fazla kısa baharında, o günlerin modasına uygun saç modeliyle bir kız, neredeyse bir kadın.

Bir yüzün yaşlanma sürecini yanlışsız hesaplayan bilgisayar programlarının tasarlanmalarından çok önceleri (uzun zamandır kayıp insanları bulmak için geliştirilmişlerdi), genç soytarının teki olarak ahbaplarımın yaşlı, dedelik hâllerine dair fanteziler kurardım: hangisi kel kalacaktı, hangisinin saçlarının ağaracaktı, kim acar kalacaktı? Hayalimde onları bıyıklı, kambur, dişsiz düşünüyordum. Ancak Rosa'nın görünüşüne hiç dokunmadım. Kutsala saygısızlık olurdu.

Hayalim değil ama zaman işini yapmıştı.

İşte bu yüzden, güzelliğin harabesinin güzelliğin kendisinden de güzel olduğunu iddia eden toy romantiklere savaş ilan ettim. Çünkü hak ettikleri, savaştı. Savaş veya daha iyi bir gözlük en azından. Çünkü o yaşlı ve solmuş kadının görünümünün, yarım

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

yüzyıl önce ona bakan her genç delikanlının kalbinde kopardığı gürültüyle uzaktan yakından alakası yoktu.

Bana mı bakıyordu, yoksa hayal mi etmiştim?

Rosa. Rosa pimpinellifolia. Rosa majalis. Rosa rubignosa. Rosa tomentella.

Kavuşmanın coşkusu dışında belli bir üzüntüye de kapılmıştım. Yaşamımın son sahnesi zor gelmiyordu bana. Tam tersi, etrafımdaki acılar oyunun bir parçasıydı. Ancak Rosa'nın hayatının geri kalan kısmını burada, bakımsız bir hâlde geçirmesine üzülüyordum. Hayat takviminde birkaç dev adım geri atabilseydi, bu cılız sonu yaşamamak için arabasını gördüğü ilk meşe ağacına toslardı.

En azından hayatının son mevsimi için daha lüks bir huzurevine layık görülmüş olmasını beklerdim. Ancak diğer taraftan, bu demode kurumun giderlerini dikkate alırsak: Ortalama bir maaş; hatta buna doktor giderleri, ilaçlar, çiş bezi dahil değil. Ayrıca kirli çamaşırlarınızı çocuklarınıza vermeniz gerekir. Güçlükle denkleştirdiğiniz o para karşılığındaysa tesadüfen koltuğunuzdan veya yatağınızdan yuvarlanırsanız, düzenli aralıklarla bütün odaları devriye gezmek için yeterli personel olmadığı için, kimi zaman üç saat soğuk zeminde beklersiniz. Örneğin komşum geçenlerde bütün gece sızlandı, yerde çıplak bir hâlde, güneş doğup ilk bakım malzemesi arabası koridordan geçene kadar kurtarılmayı beklemek zorunda kalmıştı. Ses tellerinde yardım isteyecek neredeyse hiç güç kalmamış birinin yardım istemesi dokunaklı bir manzara.

16 numaralı odada kalan Liesbeth'in ağız kanseri olduğunu biliyorum. Günde üç kez ağzını temizlemek zorunda ancak bu çoğu kez unutuluyor; sadece Liesbeth tarafından da değil, personel tarafından da. Ağız yıkama bardağı irin parçacıklarıyla doluyor ve en iyi durumda bir gün sonra temizleniyor. Artık

BELONGS TO KAKTUS TEAM

güçlükle çiğneyebildiği, çoğu zaman mutfağa doğru düzgün bildirilmiyor ve bundan dolayı da pazar günleri sanki bayrammış gibi kadıncağıza kıkırdaklı biftek servis edildiği oluyor. "Liesbeth bak, sana ne getirdim, nefis bir biftek! Çok dikkatli dinlersen, böğürdüğünü bile duyabiliyorsun, o kadar taze! Pazar günü ziyafeti. Afiyet olsun!" Ve uysal Liesbeth, birçok eksiğiyle hâlâ birkaç rahibenin himayesinde bulunan bir huzurevine karşı körü körüne saygılı. Bu yüzden çenesini tutuyor ve tabağındaki bifteğe dokunmuyor. Haksız mı? Kanserden ölmektense açlıktan ölmek daha kolay belki de.

Rosa sahneye çıkar çıkmaz odamın zor kazanılmış huzurundan vazgeçip uysalca personelin beni her türlü aptalca aktiviteye sürüklemesine izin verdim. Davranışımdaki bu dönüm noktasıyla ilgili olarak huzurevi müdürü eşime şöyle bir açıklamada bulundu:

"Eşiniz başarılı bir şekilde bu yeni, tuhaf ve çoğunlukla korkutucu gelen ortama mükemmelen ayak uydurdu. Buraya gelen birçok kişi, kendini burada en fazla birkaç gün kalacağına inandırıyor ve eviyle olan bağın temelli koptuğunun farkına vardığında onulmaz bir depresyonun pençesine düşüyor..."

İşte bu yüzden radyomu bir öğle bingosu veya sevimli yılanlar ve merdiven oyunu için terk ediyordum, orada Rosa'yla karşılaşma ümidiyle. Bununla kendimi müşkül bir duruma soktuğum açıktı. Böyle çocuksu bir oyunun sayısız tuzakları vardı ve maskem düşebilirdi. Aslında hastalık belirtilerimle birine yaklaşma girişiminde bulunup bulunamayacağımı dahi tam bilmiyordum. Su götürürdü. Fazla uzunca Rosa'ya bakmam, onu gözümden kaybetmemem ve olabildiğince onun yanına oturmam bir bunak olarak inandırıcı kılar mıydı beni? Bilmiyordum ama dikkat ediyordum.

Elişi mi vardı? Beni almaya gelebilirlerdi! Sipariş üzerine Noel ağacı dekorasyonları, Paskalya yumurtaları, karnaval maskeleri boyuyordum, şeritler kesiyordum ve balonlar şişiriyordum

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

veya bunu yapma niyetini gösteriyordum en azından (balona havadan çok tükürüğün girmesine özen gösteriyordum tabii).

En çok da şarkı söyleme seanslarını, hafıza korosunu bekliyordum. Yaşlı bakımında bir yenilikti. Çocukluk şarkılarının sözlerinin yaşlı bir zihinde dahi kolayca muhafaza edildiği bilimsel olarak kanıtlandığından, bazı huzurevlerinde hafıza koroları kurulmaya başlanmıştır. Şarkı söylemek, yaşlı Viyanalı şarkıcıların tek yapması gereken şey bu. Güzel şarkılara dair hatıralar, anılar, geçmiş zamanın melodileri. Uzmanlara göre yaşlıların hafızalarını bir kez daha kullanmaları iyi gelecek onlara ve şarkı söylemekle özgüvenleri ve moralleri güç kazanacak. Birinin çocukluğunda bir koroda şarkı söylemiş olabileceği, gerçek bir korodan bahsediyorum, canla başla Bach kantatları seslendirdiği, koro şefimiz, erkek hemşire Dirk'in aklına gelmemişti hiç. Hafıza korosunun repertuvarı salt eski hitlerden, popüler zırvalardan, kitlelerin eğlence şarkılarından oluşuyor. Ortak bölenler nadiren büyüktür. Dünyanın sonu değildi; kantatlarımı kendime saklayıp benden önceki dönemin müzikal başarılarına tempo tutuyordum. Ve şaşırarak fark ettim ki bütün o şarkı sözleri gerçekten de zamanın erozyonuna direnmişlerdi. Hem de onları hatırlamak için en ufak bir çaba göstermememe rağmen.

Rosa, elişi matinelerini ve bingo seanslarını bazen asıyordu, övgüye değerdi, ancak hafıza korosu toplandığında neredeyse her seferinde hazır bulunuyordu. Bir de bana onun yanında bir sandalyede yer verilmişse dünyanın en mutlu erkeğine dönüşüyordum ve içimde olduğunu bilmediğim bir coşkuyla söylüyordum.

Adını bile unuttum ancak öpücüklerini hiç unutamıyorum.
İstemiyordum sevgini ancak rüyalarımda seni görüyorum.
Çünkü hiç kimse girmedi kalbime senden sonra.
Mutluluk sona erdi seninle vedalaştıktan sonra.

*

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Arada bir Rosa'yla, Ray Franky'nin eski hitini şakırken birbirimize bakıyorduk, onun artık o tekerlekli sandalyeli buruşuk saksı çiçeği olmadığını hatırlattım kendime. Mutlu bir insandı o. O büyülü anlardaki yüzü: Bir yığın gri derinin içinde bir gülümseme. Dünü kayıplara karışmıştı ancak o tek şarkı devam ettiği sürece mutluydu.

Öpüşünü tatmasam da, unutamıyorum ismini.
Rüyalarımdan çıkmıyor, aşkım hakikiydi.

Birlikte şarkı söyleme ideolojisinin destekçilerinden biri, her daim destekçisi, Kamp Komutanı Alzheimer elbette. Ölüme teslim olan bacakları hayal kırıklığına uğratıyor onu, çünkü pespaye terlikler yerine çizme giymeyi yeğler ve bütün o şarkıları tekerlekli sandalyede değil de uygun adım yürüyerek söylemek isterdi. Ancak hafıza korosuna katılıp zayıf ses tellerini titreştirdiğinde çiçek açıyordu. Şarkı söylemeye başladığında kimse durduramıyordu onu ve ezbere kendi, biraz farklı küllliyatını söylüyordu.

Bile, o uzun bıçakları kaldırım taşlarına
Daldır o bıçakları Yahudi bedenine
Kan fışkırmalıydı, musluktan boşanırcasına
Hiç takmayacağız
Yahudi Cumhuriyetinin özgürlüğünü

Söylediğim gibi: Ben mutlu bir insanım ve böyle bir hafıza korosunun yaşlıların acısını az bir maliyet karşılığında hafifilettiğinin canlı bir örneğiyim.

O koro seansları, müstehcen şarkılarla kapanırdı hep. Yaşlıların düpedüz edepsiz kişiler oldukları ve bir külotun içeriğine ateşli bir merak gösterdikleri sır değildi. Yaşlı bir kişinin yaşamı

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

boyunca görevi ve esenliği ne kadar önemli idiyse, müstehcen şarkılara tutkunluğu da o kadar büyük oluyor. Eski kadın öğretmenler, sıtma görülen ülkelerden dönen misyonerler, haber sunucuları, sulh hâkimleri, eski devlet bakanları, dini bütün geniş aile babaları: Hepsi yıllarca alenen uzak durdukları konulara bayılırlar. Ancak zaman acımasız, Kral Kum Saati bir gün bizi almaya gelecek, o zaman da doğa, kültürün ondan çalmaya çalıştığı şeylere geri dönecek.

Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nun en büyük hit parçası, her zamanki gibi "Bonanza Teyze Baladı"dır, gençliğimizde sokaklarda sarhoş işçiler tarafından söylenir, yoldan çıkmışlar tarafından taklit edilirdi:

Bir köstebek gibi kör gözleri, yumurta gibi kokar hücreleri: İşte, bizim Bonanza Teyze...

Rosa'yı da coşturmuştu bu şarkı ve kalan yedi dizeye hatasız eşlik etti, sanki önceden gizlice odasında prova yapmış gibi.

Bu harika koroyla sahneye çıkmamamız büyük kayıptı. Moniek De Petter'i seyircilerin arasında görmeyi çok isterdim!

Akordeoncu ve geriatri fizyoterapisti eşliğinde yapılan yaşlılar jimnastiğinden hiçbir zaman hoşlanmadım. Bu yüzden de Rosa Rozendaal'i tekrar görme fırsatını kaçırdım, ama benim için kas-iskelet sistemimi tekrar çalıştırmak pek zordu. Yorgun olmaktansa miskin olmayı yeğlerdim. Ayrıca kimse yaşlandıkça çevik olmuyor, çevik biri de değildim zaten.

Kısa bir süre öncesine dek cumaları, yani dans günü, benim günümdü. Frank Sinatra'nın kare kökü Lorenzo gelir, sintisayzırıyla eskimeyen ve aşırı duygusal şarkılar çalardı. Akordu tutturduğu söylenemezdi pek, ancak bebek yüzünü gizlemeye çalıştığı bıyığı büyük nineler arasında popülerdi. Hayattaki tek neşeleri kahve-krep dükkânı piyanisti Lorenzo olan yaşlıların

BELONGS TO KAKTUS TEAM

ona arada bir büyük bir miras bıraktıklarını duysam şaşırmazdım.

Benim durumumdaki birinden fazla bir inisiyatif beklenemezdi, bu yüzden kayıtsızca kısmetimi bekliyor, personelin yapmacık bir neşeyle bana tahsis ettiği partnerle dans ediyordum. Böylece çoğu kez bir hemşireye yaslanarak yavaş müziğe dansımla ayak uyduruyordum. "Strangers in the Night". Ancak günün birinde Rosa'yla eşleştirilecektim ve eğer farmakoloji endüstrisi ona beş dakika süreyle tekerlekli sandalyesinden kalkma gücü verirse, o zaman, işte o zaman onunla dans edecektim. Bin yavaşlatılmış vuruşta icra edilen bir jive dansı. Ve uyanık ruhlardan hiçbirinin bizi gözetlemediğinden emin olduktan sonra da onun kulağına fısıldayacaktım.

"Rosa, benim, Désiré Cordier. Hava almaya dışarı çıksak mı, ne dersin? Malum, içerisi biraz fazla sıcak..."

On altı ila otuz yaş arası düzenli bir şekilde tiyatroya gider, sahnede olan her şeyi gerçek hayatın bir soyutlaması olarak görürdüm. Şimdi gerçek hayattan manzaralara bir oyunun parçası olarak bakarak kendimi avutuyorum. Bazen işime yaramıyor da değil. Örneğin huzurevi bahçesinde hiç gelmeyecek otobüsü beklediğimde olduğu gibi. Güneş ülkenin başka yerlerinde ve o mevsimde sınav kâğıtlarının üzerine eğilmiş öğrencilerle alay ediyormuş gibiydi, neredeyse bütün huzurevlerinin pencereleri açıktı ve o açık pencerelerden birinden büyüleyici bir radyo tiyatrosu sesi geliyordu. Açık hava operalarına ve seçim konuşmalarına uygun, güçlü bir sesti:

"Yemek istemeyen yaşlı bir adamın koluna besin maddeleri şırıngalamayı böyle yapacaksın işte!"

Ne yazık ki hemşirenin yanıtını duyamadım ancak bunu müteakip tiradı kolayca tahmin edebiliyordum.

"Tabii ki yemiyor babam. Neden yemiyor sizce peki? Yemek borusundan mı rahatsız? Hayır. Çene kemiklerini mi hareket ettiremiyor? Hayır. Peki ne olabilir sebebi o zaman, hanıme-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

fendi? Söyleyeyim mi? Bir saniye, söyledim zaten; babam yemiyor, çünkü yemek istemiyor. İstemiyor. Bir daha söyleyeyim mi; yemek istemiyor! İs-te-mi-yor. Neden yemek istemiyor babam peki? Artık hayattan bıktığı için! Ölmek istediğinden de diyebiliriz, daha iyi anlaşılacaksa. Bu yüzden işte. Bunu nasıl göremiyorsunuz anlamıyorum. Bir köstebek gibi kör olmalısınız. Köstebek gibi kör veya kalın kafalı. Biri ağzına yemek koymak istemediğinde siz ne yapıyorsunuz? Yemeği koluna enjekte ediyorsunuz; başlangıcı, çorbayı, ana yemeği ve tatlıyı. Günlük yemeğin tamamını hop damarlarına şırıngalıyorsunuz! Afiyet olsun, dedeciğim! Zavallı adamın cılız kollarına bir bakın! Bakın o zavallı adamın ince kollarına. Daha önceki iğne deliklerinden mosmor olmuş. Böyle bir şeyi yapabildiğinize göre cellat olmalısınız. Ve babam o iğneleri kolundan çıkardığındaysa suçlu biriymiş gibi onu kollarından bağlıyorsunuz. Daha da kötüsü, ülkemizde özgürlüğü elinden alınan ve kollarından bağlanan birinin çok fena bir suç işlemiş olması gerekiyor... Babamın sağlam tek kolu kalmadığında ne yapacaksınız, sorabilir miyim? Kateterlerinizle bütün damarlarını mahvettiğinizde? Yemeklerini kıçından mı vereceksiniz o zaman?"

Güzel bir sahne, güçlü bir şekilde canlandırılmış, ancak odanın penceresi birden kapandığından dönüm noktasından mahrum bırakılmıştım.

Bu etkileyici oyun esnasında otobüs durağında kısa boylu, cılız, tahminen seksenli yaşlarının ortasında bir adamla birlikteydim. Onu tanıyordum, koridorlarda ve yemek salonunda görürdüm. Bazen sevimli yılanlar ve merdivenler oyununa katılırdı. Katılıyor da denilemezdi aslında; çenesindeki salyayı silerlerken üst bedeniyle biraz ileri geri sallanmaktan başka bir şey yaptığı yoktu. Sandalet giyerdi ve sol ayak başparmağı çorabından dışarı fırlamış olurdu hep. Bu hayatta doğru dürüst yapabildiği tek şey, sigara sarıp içmekti. Art arda.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Öksürüyordu.

Ona bakıp sordum. "77 saat kaçta geliyor? Piyano dersine yetişmem gerekiyor."

"Tamı yedi geçe veya yarımı dört geçe!" Ve tütün renkli balgamını sokağa tükürdü.

Sohbetimizin sona erişi için uygun bir andı; Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nda yaptığım en ilginç konuşmaydı gerçekten. Ancak o aynı görüşte değildi ve beklenmedik bir gözlemle beni şaşırtmıştı.

"Berbat ediyorsun. Yerinde olsaydım daha dikkatli davranırdım, çünkü bir gün yakayı ele vereceksin."

Her yer deli kaynıyordu, her yer, özellikle de burası.

"Affedersin?" dedim, huzursuzca.

"Numara yapıyorsun, belli. Abartıyorsun."

"Ne demek istiyorsun?"

"Ne demek istediğimi biliyorsun. Abartılı rol yapıyorsun. Üçüncü sınıf bir oyuncu gibisin. Dış dünyaya yansıtmayı umduğun kadar kafayı üşütmediğin belli."

"Vay canına, demek sen de..."

İnanılmazdı. Şaşkına dönmüştüm. Buruşuk, pis bir adamcağız ele vermişti beni.

"Geçen hafta, annen seni okuldan almaya gelmediği için birden anadan doğma kahvaltı masasına gelen sen değil miydin?" dedim.

"Elinden gelenin fazlasını yapmalısın."

"Etkilendim. Bunu başarabilir miyim, bilmiyorum. Çırılçıplak koridorlarda dolaşmak, yok, daha sonra belki."

"Er ya da geç mecbur kalacaksın, önemli bir dönüm noktası... yatağını pisliyor musun?"

"Henüz her gece değil. Haftada dört kez, genelde. Çok kötü. Ama hasıra işedim!"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Peki eşin?"

"Artık hatırlayamıyorum."

"Peki çocukların?"

"Çocuklarım mı? Her cumartesi kirli çamaşırımı almaya gelen tamamen yabancı kişiler."

"İyi. Çok iyi."

İnsan ilişkilerinin bütün budalalıklarını gördüğümü sanırdım oysa. Dünyanın en maceracı yaşlısı olduğunu düşünen bir erkek (eş, sadık bir işçi, baba, dürüst bir vergi mükellefi ve saygın, saklayacak hiçbir şeyi yok), kendini bir bunak gibi gösterecek kadar kafadan kontak tek kişi. Kurguladığı gibi de oluyor, kafatasının içindeki nörofibriler çorbaya doktorları bile ikna etmeyi başarıyor, sonra da bir zafer edasıyla ve yeniden kazandığı özgüvenle uzmanlaşmış bir kuruma giriyor. Ve ancak orada keşfediyor ki tek özgün kişi kendisi değilmiş. Vay canına.

Bunun sadece iki oyuncu yaşlıyla sınırlı kalmadığı, düşündüğümden daha fazla yaratıcı kişiyle kuşatılmış olabileceğim fantezisiyle korkuya kapıldım!

Bunun beklenmedik meyvesi; Rosa Rozendaal'in da çıtalarının eksik olmama ihtimali! Hafıza korosunda bana bakışı...

"Sence tek sahtekâr biz miyiz?" diye sordum beklenmedik silah arkadaşıma. "Yoksa başkaları da mı var?"

Çünkü beni suçüstü yakalayabildiğine göre binada bulunan diğer bunakların otantikliğini de görebiliyordu. Ancak omuz silkti.

"Örneğin 18 numaralı odada kalan muhallebi çocuğunu, eşi sevgilisiyle ziyarete geldiğinde *Miyav!*'dan aptalca resimler kesen zavallı adamı ele alalım."

Tekrar omuz silkti.

"Ya o eski toplama kamp celladı?" diye ısrar ettim. "Walter De Bodt. Kamp Komutanı Alzheimer dediğim kişi?"

BELONGS TO KAMUS TEAM

"Söylemesi zor."

"Tahtası eksik biri gibi davranmak için iyi bir sebebe sahip sanki. Değil mi?"

"Söylediğim gibi, bilmiyorum. Ancak eğer savaş suçlusu sahte bir bunaksa sizden daha iyi oynuyor demektir rolünü."

Ve bir sigara daha sardı kendine.

Merakımdan hoşlanmamış olabileceğini dikkate alıyordum ancak yine de bir deneyip o aşikâr soruyu sordum:

"Yanıtlamak zorunda değilsin tabii, ancak bunak gibi görünme sebebini öğrenebilir miyim?"

"Vasatlık, sanırım."

"Vasatlık mı?"

"Herkes gibi olma duygusu ve bundan gına gelmesi."

"Açıklasana."

"Ölmeye yakın olanların kendilerini suçladıkları en yaygın beş konu şunlardır: ilk olarak çok fazla çalışmış oldukları, iki, başkalarının beklentilerine göre çok fazla yaşamış oldukları, üç, arkadaşlarıyla bağlarını ihmal etmiş oldukları, dört, kendilerini yeterince mutlu etmeyi başaramamış oldukları ve beş, duygularını yeterince ifade edememiş oldukları... Beşinci ve sonuncusu umurumda değil ancak diğerleri yaşamımın ana temaları diyebilirim. En çok da ikincisi..."

"Anlıyorum."

"...Ve ayrıca, bir kez daha yalnız kalma ihtiyacı hissettim. Bu huzurevinin dışında, konuşmaktan başka bir şey yapmadığın bir dünya var. Konuşmak, konuşmak, konuşmak. Ve dinlemek veya dinliyor gibi yapmak en azından tüm o konuşan, konuşan, konuşan insanları. Ve aynı anda konuşan, konuşan, konuşan insanları. Ailevi ve diğer sorumlulukların da var, bu da çoğu zaman yine dinleyip konuşmak demek, günün birinde gına geldi bana o sosyal pantomimden. Sessizlik ve düşüncelerimle baş başa kalmak istedim. Bunu burada bir nebze bulabiliyorum.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Tamamen içime kapanmamın kabul edildiği tek yer burası. Son şansımdı. Ya sen? Sen neden benimle aynı fikre vardın?

Bunu tamamen yabancı birine yeterince formüle edip edemeyeceğimden emin değildim ve düşünme fırsatı kazanmak için adamdan sigara istedim. En son yirmi bir yaşındayken sigara içmiştim. Hep severek içmiştim, sürekli özgüvensiz bir gençtim, sigara gibi aptalca bir şeyden kendime duruş verebiliyor olmak mutlu ediyordu beni ve tadından da hoşlanıyordum açıkçası. Ancak zaman, hayat ve gelenekler değişiyordu, tıpkı tütüne bakışımız gibi. Ve kuracağımız ailenin sorumluluğunu derhal üstlenen bir sevgilim olmuştu haliyle etrafa zarar veren alışkanlığımı bırakmamı istemişti. Sağlıklı değildi ve öldürüyordu. Her ne kadar otobüs kulübesindeki sigara tiryakisi ahbabım bunun belirleyici bir örneği değilse de. Doğrusu yarım yüzyıldan uzun bir süre sonra ilk kez sigara almıştım ağzıma, sanki son sigaramı bir saat önce içmişim gibi tanıdık gelmişti. Öksürmedim, sadece hafif ancak hiç de nahoş olmayan bir baş dönmesi hissettim. Haftalarca öğünlerimi Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nun aşevinden çıkan yağsız ve tuzsuz yemeklerle geçirdikten sonra son derece lezzetli bir deneyimdi.

"Evet, sen neden günlerinin çoğunu pijamanla dolaşarak geçirdiğini biliyor musun?"

Evet, biliyordum.

"*Yaşam, düşüncelerden daha hızlı geçiyormuş gibiydi,*" diye nutuk çektim ciddiyetle. "*Ve bir karar vermesine fırsat kalmadan yaşlı bir adama dönmüştü...*"

Benim sözlerim değildi; bir roman karakterinin ağzından toplamıştım.

"Bilmelisin ki," diye açıklamada bulundum gülünç, gösterişli sözlerime. "Ben bir kütüphane müdürüydüm. Hâlinden çok memnun bir kütüphane memuru. Hep kitaplardan faydalan-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

dım ve kendi düşüncelerimi kitaplarla desteklemekte bir beis görmedim. Yani bu alıntının bir anlamı var benim için."

"En önemlisi de bu, önemli olan senin için bir anlamının olması," diye yanıtladı umursamazca.

Benimle sohbete girdiğinden pişmanlık duyuyor olmalıydı. Bunu görebiliyordum. Aynı kaderi paylaşmamıza rağmen gerçek hayatta, henüz hayata benzeyen hayatta arkadaş olamazdık.

Saçmalamak dışında aylarca ağzımı açmamıştım. Şimdi beklenmedik bir konuşmanın içinde bulmuştum kendimi ve bu çok yorucu gelmişti. Bu sözel formda olmama durumu, çok geçmeden, bana kalırsa afazinin devreye girdiği yaşamımın son evresinde işime yarayacaktı. Eğer işi kitabına göre yapmak istiyorsam, kelime haznemi paramparça etmeliydim. Buna hazır mıydım bilmiyordum.

"Bohumil Hrabal'ı bilir misin?" diye sordum, çünkü hazır konuşma fırsatını bulmuşken bundan faydalanmalıydım.

"Nasıl bilebilirim ki? Ben bunağım!"

"Bir yazar!" diye devam ettim. "Praglı. Adam doksanlı yıllarına merdiven dayarken birden sağlığı gerilemeye başlamış ve bir huzurevine almışlar. Orada oldukça şairane bir şekilde ölmüş, kuşlara yem verirken pencereden düşmüş. Ancak olayın içyüzünü bilenlere göre kendini tekerlekli sandalyesi ve lazımlığıyla birlikte bilinçli bir şekilde pencereden aşağı atmış. Gönüllü bir pencereden fırlatılma; onun kentinde anlamlı bir mesajdı tabii."*

Sözümü kesti.

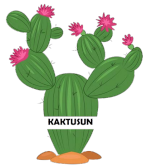
* Defenestratie: Pencereden fırlatılma. Kökü Fransızca *fenêtre* sözcüğünden yani pencereden gelir. Hikâyeye göre 1618'de Otuz Yıl Savaşları'nın çıkmasından hemen önce, meclisin iki Katolik üyesi, Protestanlar tarafından, bir tartışma esnasında Prag'da bir şatonun penceresinden fırlatılmışlar. *-çn*

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Dikkat et, geveze aptal, kapat çeneni. Üç cılız yaşlıyı yatağından kaldırınca koltukaltı fena kokan şişman hemşire geliyor yalpalayarak. Kesin otobüsümüzün geciktiğini bildirmek ve tersleyerek beş dakikalığına kahve içmeye içeri girmemizi söylemek için geliyor."

"Otobüsümüz gecikiyor mu dedin? Kahretsin, bir türlü öğrenemeyeceğim piyano çalmayı."

BELONGS TO KAKTUSTEAM

\

Styks Nehri'ni geçiyorum ve yanıma şunları alıyorum: bir tüp diş macunu (gırgırına), Joseph Roth'tan kayıp bir alıntı... hiç tatmadığım ateşli öpücüğün harikulade hatırası, ekmek kırıntıları, bana sunulan iyi bir Alman pastasından da fevkalade bir teselli, Bonanza Teyze Baladı, HAYAT 74 YAŞINDA BAŞLAR yazılı bir tişört özlemi, karşı kıyıda beklendiğime dair kesinlik değil de bir umut. Hepsi bu.

*

Moniek De Petter zoraki ziyaretlerinden birinde beni büyük bir keyifle sigara içerken gördüğünde küplere binmişti. Benim serseri ahbabımın odama bıraktığı tütünden sardığım bir sigaraydı. Yanında da iyi bir kadeh şarap, eh, kötü bir kadeh şarap aslında... Ancak o an, onun gözünde tahtası eksik birinin canlı örneğine dönüştüm, önce baş sorumluları payladı tabii, çünkü benim marjinal davranışım fazla ve özellikle yanlış ilaçlardan kaynaklanıyor olmalıydı. Ne biçim doktorlardı, hastalarının sigara içmesine ve alkol zıkkımlanmasına göz yumuyorlardı? Tıbbi Araştırmalar Konseyine şikâyette bulunacaktı! Görelim bakalım, pantolon askıları onları ayakta tutabilecek miydi, belki de tabiplik izinleri iptal edilecekti ve çok geçmeden çöpçü olarak iş bulsalar sevinecek hâle geleceklerdi!

"Bütün hayatı boyunca bir entelektüeldi, sevgili eşim. Bildiği yabancı dilleri unutmamak için bahçedeki kuşlarla Latince

BELONGS TO KAKTUS TEAM

konuşurdu. Ve şimdi eşim, ağzında o pis şeyle oturuyor karşımda. Çok az gelişmiş bir ülkeden gelme bir tip gibi."

Benim yapabileceğim bir şey yoktu tabii; sigarayı bıraktığımı unutmuşum. Tipik bir hastalık belirtisi olamaz mıydı?

Oysa kızımın son ziyaretindeki tepkisi ve spontane şaşırması çok daha yürektendi.

"Tanrım, eskiden sigara mı içtin sen? Bana hiç bahsetmedin bundan. Düşünüyorum da, sigara içerken çekilen bir fotoğrafını bile görmedim hiç. Her ne kadar son haftalarda sıkça eski fotoğraf albümlerini karıştırsam da."

Sonra kendisi bir sigara yaktı. Birinden otlanmasına bile gerek yoktu; paketi el çantasından çıkarmıştı. Sürprizler havada uçuşuyordu. Kızımın sigara içtiğini de ben bilmiyordum çünkü!

"Doğrusu hiç ummadığım bir sürpriz bu, baba, seninle sigara içmek. Her neyse, çok keyifli... Daha da keyifli olabilirdi. Hayatım boyunca sizden gizli tuttum bu zehirli ancak bir o kadar da nefis alışkanlığı ve o kadar başarılıydım ki bunda, kimi anlar içtiğimi bilmemenizin imkânsız olduğunu düşünüyordum... Bir ergen olarak odunlukta sigara içtiğimi nasıl çakmadığınızı hâlâ anlamış değilim! İçiyordum çünkü keyif alıyordum bundan. Çünkü o sigara yalnız ve amaçsızca yaşayan bir ergenin iyi bir dostuydu. Ya sigara içecektim ya da çatlayıncaya dek şekerli besinlerle dolduracaktım bedenimi. Bana sorarsanız doğru seçim yaptım. Ayrıca onları teşvik etmesem de haddinden fazla dolgun sivilcem çıkmıştı. Ancak sigara içtiğimi gizliyordum tabii. Nefesimin beni ele vermemesi için kahve çekirdekleri çiğnedim; uyanık ailelerin kanmadığı bir kermes numarasıydı. Demek ki sizi kandırabilmişim. Annem iyi terbiye görmüş kızının ayak takımının öldürücü ve uyarıcı maddesini kullanacak kadar düştüğünü öğrenseydi kafamı koparırdı korkarım. Bana orospu diye küfrederdi, tıpkı siyah iç çamaşırı giydiğimi çamaşır sepe-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

tinde keşfettiğinde küfrettiği gibi. Siyah iç çamaşırı ve sigara içmek, o kombinasyonun üstesinden gelemezdi. Özellikle de ona haber vermeden aile hekimimizden doğum kontrol hapı reçetesi elde ettiğimi de keşfetmiş olduğunu eklersek. Bunu yapmakla bile en alçak günahkâra dönmüştüm ve tabutuna çakılan ilk çiviydim. Aile hekimimizi akla gelecek her şeyle tehdit etmişti; reşit olmayan ve bekâr bir kızı anne babasının haberi olmadan cinsel sapkınlıklara teşvik ettiği için utanmalıydı. Anlayış buydu... Aile hekimimizi de o günler değiştirmişti zaten. Sen pek umursamıyordun. Kitaplarınla meşguldün ve bir baba olarak kızınla bu tür özel konuları konuşmaktan çekiniyor olmalıydın."

Çek sineye.

"Belki Hugo'yla hassas konulara girmeye cesaret edebilmişsindir, erkek erkeğe?"

Çek sineye.

"...Senin anlayacağın evden ayrılmıştım bile, kendi ayakları üzerinde duran bir kadın ve bir sigara tiryakisi olduğumdan hâlâ haberiniz yoktu. Günde bir paket, en az. Sonunda, daha fazla huzursuzluk yaratmamak için yanınızda içmemek en kolayıydı. Bunu kendimi daha az dozlarda nikotin vesikasına bağlamak için bir fırsat olarak görecektim. Yeni Yıl veya diğer eğlenceler bana bütün tırnaklarıma mal oluyordu hep. Yine de bağımlılığıma yenilip bir bahaneyle dışarı çıktığımda bahçede sigara içmek çok heyecanlı bir kaçamağa dönüşüyordu. Tekrar on altı yaşındaymışım gibi hissediyordum kendimi. Ama bak, şimdi karşında oturuyorum, reşit yaşta biri olarak, kırklı yaşlarımın sonuna geldim ve ilk kez babamın karşısında sigara içiyorum. Ne abes değil mi?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Abes... Kime demişti bunu?

O an sevimli ve çalışkan bir hemşire Rosa Rozendaal'i kantine getirmişti; kahve ve bir parça pastayla Rosa'nın depresyonunu kırmak için. Odasından kantine olsa da hava değişimi yorgun bir ruh üzerinde mucizeler yaratabilirdi. Sahi, neden neredeyse hiç ziyaretçisi yoktu Rosa'nın? Eşi neredeydi? Nalları dikmiş miydi yoksa? Çocukları neredeydi? Yok muydu yoksa?

Kekini ısırıp güldü. Takma dişini takmayı akıl etmişlerdi. İyi takılmıştı.

"Yine kim olduğumu çıkaramadın, değil mi?" Kızım tekrar benimle konuşuyordu.

İç çekti. Dev el çantasına daldırdı elini bir kez daha; taşınır bir kayıp eşya kuyusu gibiydi. Biraz kurcalayıp bir çakmak çıkardı. Bana sunduğu sigaraya hayır diyemedim.

"Bir bilsen," diye devam etti. "Ne kadar özel bir mekân burası. Sigara içilebilen başka bir kamu alanı bilmiyorum ülkede. Ama anlıyorum. Kafası hâlâ geçen yüzyılda olan bir bunağa, pasif içicilik denen bir şeyin olduğunu ve bunun sağlığa zararlı olduğunu anlatamazsın ki. Sana açıklamayı başaramıyorlardır artık; ceza almış bir öğrenci gibi sigaranı alıp dışarıda soğukta ve rüzgârda içmeni söylüyorlardır."

Hâlâ Rosa'ya bakıyordum, ağzına giren son kek parçasına.

Tekrar Charlotte'tan yana bakma cesaretini bulduktan sonra gözlerinin yine nemlendiğini gördüm. Artık hazırlıklı olmam gereken bir şaşkınlıkla bana baktığını anladım birden, birine son kez bakar gibiydi. Bugün benimle vedalaşmak için gelmişti! Bunu çoktan yapmıştı aslında. Sonuçta, gerçek benliğim uzun zamandır namevcut sayılırdı. Onu tanımayan birini ziyaret etmeye dayanamıyordu artık. Babası olarak tanımak istediği tek erkek, belleğin sisinde kaybolmuştu. Dolayısıyla benim dert-

BELONGS TO KAMUS TEAM

haneye gerçekleştirdiği son ziyaretti bu, son sembolik ziyaret, defteri kapatmak için. Görebiliyordum. Hissedebiliyordum. Haksız olduğunu da söyleyemezdim. Oğlum daha da önce bırakmıştı gelmeyi.

("Karşısında otursam da oturmasam da, kim olduğumu bile bilmiyor artık. Bana sorarsan, benim varlığım keyfini kaçırıyor sadece..." Yarından sonra Charlotte da aynı üstünkörü cümleleri kullanacaktı, erken vedadan dolayı sızlayan vicdanını böyle rahatlatacaktı.

("Babamı bildiğim gibi hatırlamak istiyorum, son evresindeki tümüyle yabancı biri olarak değil.")

Petank arkadaşlarımdan hiçbiri beni burada ziyaret etmedi. Kütüphaneden iş arkadaşlarım veya komşularım da. Abim mi? Burada hiç görmedim! Neden gelsinlerdi ki? Neredeyse ölmüş sayılırdım. Bir lazımlığın üzerine oturan boş bir kılıftım. Kızım da dayanamıyorsa artık beni ziyaret etmeye, geriye bir tek Moniek kalıyor demekti. Hayatla tek ve son bağımdı. Ancak onu da kesebilirdim.

Charlotte aralıksız konuşuyordu benimle, neredeyse durmaksızın. Benimle iletişime geçmeyi umduğundan değildi, bir daha konuşamayacağı içindi. Durum bunu gerektirdiği için. Ve vedalaşmayı hiç beceremediğimiz için.

"Hastalığınla bizi yarı yolda bıraktın, baba. Biliyor musun? Özellikle beni, çünkü Hugo'nun fazla umurunda değil. İşiyle ve çocukların sınavlarıyla meşgul, bilirsin onu. Annem bir apartman dairesine bakma fikrinden önce vazgeçer gibi oldu ancak ilk adımı attı. Bu ayın son cumartesi günü taşınıyor. Çok güzel bir daire, çok şanslı. Kentin merkezinde, ihtiyacı olan her şey elinin altında. Ancak artık daha az metrekareyle idare edeceğini kabullenemiyor ve yıllarca çatı katında biriktirdiği eşyalarından ayrılmak istemiyor. Giyemediği ve bir daha hiç giyemeyeceği elbiseler. Yanında götürecekmiş. Neden mi: 'Onlara ne kadar para

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

döktüm bilmiyorsun tabii?' Hugo'nun çocukken ve benim anaokulunda çizdiğimiz üç kutu dolusu resim, fi tarihinden kalma çadır kazıkları ve su geçirmez örtüsü, fildişinden bir gudubet... Hepsini götürecekmiş! Düzelecek gibi de görünmüyor. Şimdi de mutfak bezlerine bir mutfak dolabı satın almak için onunla Verschoten Mobilya'ya gitmemi istiyor. Oysa yeni dolap almak yerine mevcut dolaplarını atması gerekiyor. Ancak anlamıyor. Anlamak istemiyor. Bunun yerine azarlıyor. 'Baban gibi kötüsün. O da dolap almaya gitmezdi benimle...' Bu sırada Hugo gülmekten kırılıyor... Beni angarya dolu, boşuna fedakârlık edeceğim berbat yılların beklediğinin farkına vardım. Şimdi bu yılları hızla ileri sarmaktan başka bir arzum yok aslında. Bu durumun kimseye faydası da yok; ne bana, ne size, kimseye."

Yellenme için uygun bir an, diye düşündüm.

"Annemin cenazende çalınacak müziği belirlemiş olduğunu biliyor muydun? Elton John'un 'Song for a Guy' parçası. Severek dinlediğin bir parça olduğunu sanmıyorum, Elton John'un üç tınısından sonra amipli dizanteriye yakalanırsın ama yapacak bir şey yok. Anneme dedim; anne ne olur, o parça aslında bir eşcinselin diğer bir eşcinsele ilanı aşkı, yani babamın cenazesine uygun bir şarkı değil bence. Ancak onun umurunda bile değil. Hayatının önemli bir bölümünü kütüphanedeki klasik müzik koleksiyonuna harcamış olmanın bile bir değeri yok. İnsan hayatının hiçbir parçasının sonunda bir değeri olmadığı gibi. Tartini'yi, Shubert'i unut. 'Song for a Guy' çalınacak, o kadar."

Yellenme için daha uygun bir an, ancak zurnam beni yarı yolda bıraktı ve çalmamaya başladı.

Genç ve yakışıklı Kukident zamklı madde mümessili binada göründüğü için bir heyecan rüzgârı yayılmıştı kantine. Ger-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

çekten de dışarı baktığınızda park alanında aracını görebiliyordunuz: KUKIDENT. HAYATA TEKRAR GÜLÜMSEYİN! Kadın çalışanlar lak lak edip kıkırdıyorlardı, satıcı Adonis'le karşılaşma umuduyla birden koridorlarda hastalar götürülüp getirilmeye başlandı, tesadüfen.

Sevgili kızım bir kadeh şarap daha almaya gitti kantinin barından (bana değildi ne yazık ki). Yorgun görünüyordu. Ayrıca kozmetiğe de inanmazdı hiç.

"Pascal'la ayrılıyoruz," diye kaçırdı ağzından, masaya dönüp bir limonataymış gibi kadehinden bir yudum aldıktan sonra.

"Söylediğim ilk kişi sensin. Ama sır saklayabileceğini sanıyorum."

Espri anlayışını kaybetmemişti en azından!

"Pascal'a çok düşkün olduğunu biliyorum. O da sana düşkündü, çok iyi bir insan olduğunu düşünür, öz oğlunmuş gibi hissederdi kendini. Ama yapacak bir şey yok. Aramızda korkunç şeyler falan olmadı. Aksine. O başıma gelen en iyi şey. Ama bitti. Hiçbir zaman Pascal'ı sevdiğim kadar sevmeyeceğim biriyle yattım. Ancak şikâyetçi değilim... Bütün bunları anlatmak kolay değil. Konuya hiç girmemeliydim belki de. Ancak bir gün anneme anlatmak zorunda kalırsam prova yapmış olurum en azından... Neyse, hayatım tamamen altüst olmuş bir durumda şu an..."

Şarabı bitmişti.

Ellerimi elinin içine alıp hafifçe sıktı.

"Baba, baba, bana bak bir," dedi.

Bir an rahatsızlığımı nasıl bastıracağımı bilemedim. Doğrusu Rosa Rozendaal'e bakmak işe yaramıştı ancak bu sırada tekrar odasına götürülmüştü.

"Kim olduğumu gerçekten bilmiyorsun, değil mi?" diye yineledi, yanaklarından damlalar süzülerek.

BELONGS TO KAMUS TEAM

"Mathilda!" diye çığlık attım. "Mathilda! Bir gün beni kurtarmaya geleceğini biliyordum!"

Belini doğrulttu, önümdeki masaya dolu bir paket sigara bıraktı, uzunca bir süre alnımı öptü ve bir şey söylemeden kayboldu.

Hissettiğim gibi: Bir daha dönmedi.

Roza Rozendaal giderek daha az ortalıkta görünüyordu. Sesi, hafıza korosunun bir parçası değildi artık, bu yüzden benim de sesim bir perde aşağıdan çıkıyordu artık ve bu aptalca grup aktivitesine katılmakta zorlanıyordum. Roza, Lorenzo'yla dans matinelerine de gelmemeye başlamıştı, yemek için bile terk etmiyordu odasını. Ne boyayacak bir Paskalya yumurtası ne de kucağına alacağı Pablo isimli bir köpek vardı artık.

Ta ki ben durumu anlayıncaya dek: Muhtemelen Rosa burada değildi artık! Bir öğleden sonra şekerlemesi esnasında gözlerini kapamış olmalıydı, iyi terbiye görmüş bir hanımefendi gibi sessizce ve olaysızca. Onu pedikür veya sulu kahve ve Madeleine kurabiyesi için uyandırmaya gelen Ayşa tarafından bulunmuş olmalıydı.

Bazen merak ediyorum, öyle neşeyle odalara giren yaşlı bakıcıları kapının diğer tarafında bir cesedin yatıp yatmadığını merak ediyorlar mıdır? Yüzleşme şaşırtıyor mudur onları? Yoksa bütün kuruma hâkim olan ölüme alışıyor da, abartıyorum ama, öleni umursamazca bir faraşa mı süpürüyorlar? Kimi zaman soracak oluyorum.

Hayır, Rosa günlerdir ortada yoktu, ben görmemiştim en azından ve korkarım fazla hayale kapılmamam gerekiyordu. Cansız bedeni bulunmuş olmalıydı, ölümü sessiz ve rutin bir çarkı döndürmeye başlamış olmalıydı. Bunu öncelikle, gizemli malzeme arabasının binanın C kanadından büyük bir gürültüyle geçmesinden ve bu kez Exelon, Reminyl, Exiba veya diğer ürünlerle

BELONGS TO KAKTUS TEAM

değil, az da olsa farklı nitelikte ürünlerle dolu olmasından anlayabilirdiniz. Veya her kamu alanının oda spreyi ve dünya çapında cenaze şirketleriyle sorgu yargıçlarının methettiği Aerodor koku spreyinden örneğin.

Bize doğru yuvarlanan o son arabanın üzerinde daha neler vardı? Yağbezlerine zarar vermeden cesedi yıkamak için kullanılan meşhur Swash bezleri tabii ki. Cenaze töreninin bir balık pazarı gibi kokmasını önlemek için tabuta girmeden önce sadece edep yerleri su ve sabunla yıkanır. Az miktarda nahoş sızmaları önlemek için de tüylü bez bantları yerleştirilir; genelde stajyerlere yaptırılan bu iş kimi zaman malum şamatalara sebep olur ve müstehcen fıkra repertuvarlarını hatırlatır. Tüylü bez bantları (sözcüğü ilk kez burada, Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nda öğrendim) suyla temas ettiğinde şişiyorlar ve böylece bazı tehlikeli delikleri tıkıyorlar. Ceset suları akmaya başlandığında örneğin, bir cımbızla rahmetlinin boğazına yerleştirilebiliyorlar. Evet, oluyor bunlar. Pamuk tamponlar da aynı amaçla kullanılıyor ancak çok iyi tıkamıyor.

Boşverin pamuk tamponlarını; istikbal tüylü bez bantlarında!

Malzeme arabasında bir kutu inkontinans bezi de bulunuyor, her ne kadar çoğu huzurevi sakini uygun çiş beziyle ölecek kadar yardımsever olsa da. Ayrıca dudaklara daha az morbid bir parlaklık gelmesi için vazelin de envantere dahil. Makyaj malzemeleri de mevcut tabii, kansız ölü suratına bir allık yanılsaması verebilmek için. Ve tabii ki, diş protezlerinin ölü ağza tutturulmasında kullanılan Kukident zamklı madde. Sonunda tertemiz teslim edilen dedenin takma dişlerinin, son uğurlamada, gece nöbeti sırasında, rahip dualar mırıldanırken birden ağzından fırlamasının esprisini her aile anlayamayabilir.

KUKIDENT. HAYATA TEKRAR GÜLÜMSEYİN!

Geçenlerde başhemşire kıkırdayan bir öğrenci sürüsüne anla-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

tırken duydum, artık mutattan olmayan başka bir şey de, ölenin gözlerinin Japon yapıştırıcısıyla yapıştırılmasıymış. Göz seğirmesine karşı etkin bir uygulamaymış. Ancak ölü yakınlarından birinin son bir kez merhumun gözlerine bakmak istediği de oluyormuş ve bir hemşire olarak elinizde boşaltılmış tutkal tüpüyle ağzınız apaçık kalıveriyormuşsunuz. Sonra da dedeyi yeniden prezantabl bir hâle getirmek için bir su tesisatçısı çağırmanız gerekiyormuş!

Rosa'nın cansız bedeni arka kapıdan kaçırıldı. Tantanasız. İşte bu kadar.

Ben onu dansa kaldıramadan göçtü gitti, kahrolsun! Terliklerimi onun terliklerine sürtüp kulağına fısıldayamadan:

"Dışarıda bir otobüs durağı var, Rosa. 77 numaralı otobüs geçiyor. Son durak: Geçmiş. Albatros Dans Salonu. İstersen birlikte gidebiliriz."

Artık geçti.

O zamandan beri rolümü oynamam gerektiği gibi oynuyorum, büyük bir kararlılıkla. Koltuğumdan neredeyse hiç kalkmıyorum. Orada oturmuş, boşluğa bakıp duruyorum. Neredeyse hiçbir şey yemiyorum ve personel arada bir zorla bir yudum su vermiyor olsaydı, Klementine mandalinası kalınlığında böbrek taşları yetiştiriyor olurdum. Avutulamaz kadar çok ağlıyorum, konuşmuyorum kimseyle. Ayaklarımı o kadar az kaldırıyorum ki, her nakilde kolaylık olsun diye tekerlekli sandalyeye bırakıyorlar beni. Neşeli renklere sahip yeni haplar veriyorlar bana. Neye yaradıklarını bilmek istemiyorum, fazla iri olmadıkları sürece kuzu kuzu hepsini yutuyorum. Tombul Sonya beni neşelendirmeye çalışıyor ve bir kavanoz ekmek kırıntısıyla beni odamdan çıkarmaya çalışıyor, eskiden bahçede kuşlarla ördekleri yemlemeyi çok sevdiğimi bildiği için. Doktorların eşime

BELONGS TO KAKTUS TEAM

durumumun hızla gerilediğini, sonumun yakın olduğunu anlattıklarını duyuyorum. Aerodor ve Kukidentli malzeme arabası hazır beni bekliyor.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Hastaların dikkatinden kaçmıştı tabii –çünkü her şey dikkatinden kaçar onların– ancak Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nun park alanı günün birinde birden birçok televizyon kanalının aracıyla doluvermişti. Basın kartlılar içeri girmeye çalışıyorlardı, dev tele-bazukalarını yoğun ilgilerinin odağına yöneltmişlerdi ve olabildiğince perdelerinin arkasında pusuya yatmış cılız huzurevi sakinlerinin görüntüsünü almaya çalışıyorlardı. Hastalarının özel hayatı için mücadele eden müdür küplere binmişti. Binaya girip çıkan her personele birçok mikrofon uzatılıyordu.

Huzurevinin bütün personeli, temizlikçi kadınlar dahil, ince buz üzerinde yürüyorlardı, karanlık bulutlar kümeleniyordu ve hislerimde yanılmıyorsam herkesten meslek sırrına itaat etmelerinin istendiği bir kriz toplantısı yapılacaktı. Hafıza korosunun seansları geçici olarak iptal edilmişti, loto-bingo yapılmayacaktı, bunlar için gerekli işgücüne sahip değildiler ve muhtemelen Lorenzo da birkaç gün caka sattığı dersini veremeyecekti. Önce medya seline karşı konulacaktı, ancak ondan sonra Kış Güneşi Geriatri Kurumu kendi alışılmış günlük programına geri dönebilecekti.

Bir sümüklüböcek gibi son günlerimi çarçur ederken kaslarım kaskatı kesilmişlerdi bile. Ancak şimdi birden bütün ağrılarım yok olmuştu. Yaşananlar ilham vermişti bana ve hiçbir şekilde geri adım atmama kararıma rağmen göze çarpmayan bir kaplumbağa hızıyla Kamp Komutanı Alzheimer'in 17 numaralı

BELONGS TO KAKTUS TEAM

odasına yürüdüm, kapıyı vurmadan içeri girip arkamdan kapattım. Kilidi yoktu maalesef.

O an, Kamp Komutanı tekerlekli sandalyesinden kalkmış, odanın ortasında giysilerini giymeye çalışıyordu (iki bacağını aynı paçadan geçirmek istemişti; bir klasik).

Bitmek bilmeyen giysi giyip çıkarma eziyeti, giy çıkar, giy çıkar; yılların ruhlarında bir boşluk açtığı ve sürekli bir yere gideceklerini iddia eden yaşlıların zavallı, nafile uğraşı. 77 numaralı otobüs, onların nereye gideceklerini hep bilirdi.

Kamp Komutanı bana apaçık, huzursuz gözlerle baktı, yüzünü kaşıdı ve tekrar bağırıp bağırmayacağını düşünüyormuş gibi yaptı. Yalancı.

"Bağırmanın faydası yok," dedim. "Ne kadar yüksek sesle bağırırsan senin için o kadar kötü olur. Öyleyse o pis obur çeneni kapatsan iyi olur, hepimiz için."

Sözlerimin içeriğini hissettiği izlenimini edinmiştim. Susuyor ve titriyordu.

"Bak," diye devam ettim. "Pencereden bir bak! O basın kalabalığını görüyor musun? Beş kamera ekibi, en pahalı kayıt cihazlarıyla donatılmış... Senin için hayrı alamet bir durum değil, delikanlı. Bir şey söyleyeyim mi? Kim olduğun ortaya çıktı. Sırrın sızdı, haha! Huzurevinde bir köstebek var ve seni ele verdi, nokta! Anonim bir kaynak seni dışarıda bekleyen gazetecilere ihbar etti. Burada olduğunu biliyorlar! Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nun senin özel sığınağın olduğunu biliyorlar! Bu duvarların dışındaki infiali tahmin edebilirsin umarım? Yaşayan son kamp celladı, eski hayallerinin toprağında ölmek isteyecek kadar acınası biri olduğu için, Paraguay'daki lüks sığınağını terk edip Avrupa'ya geri dönmüş! Silah arkadaşları kurşuna dizilirken kaçan korkak –her ne kadar kendisi bilmem kaç masum insanı endüstriyel ölçekte ölüme göndermiş olsa da ölmektense kaçmayı tercih eden– işte o korkak, o pire boku, ancak şimdi seçilmiş topraklarına geri dönüyor. Çünkü hâkim karşısına

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

çıkarılamayacak kadar yaşlı ve hasta olduğu için. Ama bak ne diyeceğim, dostum; hasta rolü yapıyorsun ve bütün dünya bunu biliyor! Tutuklanmak üzeresin! Muzaffer gazete başlıklarını görebiliyor musun?"

Odasında sekiz çizerek dolaşıyordu şimdi. Nefes alıp verişi daha da düzensizleşmişti, tiradıma devam edebileceğimin farkına varmıştım, doğru tonu yakalamıştım, her ne kadar onu sıkıştırmam bir kalp krizine yol açacak olsa da. Acele etmeliydim.

"Hepiniz aynısınız zaten, değil mi, insanlığa karşı suçlarınızla? Rüzgâr birden karşıdan esip gücünüzü kaybettiğinizde zavallı oluyorsunuz. Hâkim karşısına çıkmak için fazla hasta ve cılız oluyorsunuz, insani sebeplerin göz önünde bulundurulması gerekiyor..."

Göğsünü tutup hırıldadı.

Dediğim gibi, doğru tonu yakalamıştım. Yarım bırakmamalıydım.

"Bugün güzel bir gün, farkında mısın? Dışarıda, bütün köyler ve kentlerde eğlence hazırlıklarına başlandı. Çünkü gırtlağındaki o küf kokan nefesini son kez verdiğinde nihayet senin savaşının son sayfasını da çevirmiş olacağız. Siz paryalardan tek bir kişi kalmayacak. Evet, biliyorum: Çocuklarınızı aynı sapık doğuştan üstünlük idealleriyle zehirlediniz, o zehirle savaşımız hiç bitmeyecek. Ancak senin de dahil olduğun devre, en zor ve umarız en karanlık devre, tamamen silinmiş olacak. Bu da insanlardan nefret edenleri mutlu edecek tabii."

Kendimi bir koltuğa bırakıp verdiğim hasarı gözlemledim. Binlerce gözde okumuş olduğu ve şüphesiz keyif aldığı korku, şimdi hırpani bedeninin her parçasında acı acı yırtınıyordu.

İyi bir duyguydu, inkâr edemezdim.

"Üç gün sonra doğum günün. Eminim dört gözle bekliyorsundur. Yoksa beklemiyor musun? Zira kutlamanı herkesle

BELONGS TO KAKTUS TEAM

paylaşmalısın. Bunu, asaletini zedeleyici buluyorsundur. Ancak şimdi düşünüyorum da, ben de doğum günümü paylaşmak istemiyorum seninle... Şimdi seni klozette boğsam? Adil bir ceza mı olur sence? Yoksa senin daha orijinal bir önerin mi vardı? Siyasi suçluları nasıl cezalandırmıştın zamanında? Anlatacak kimse kalmadığı için insanlığın ortak hafızasına yüklenmeyen birkaç keyif verici işkence metodu bulmuşsundur. Şu an deneyeceğim komik bir işkence fikri verebilir misin? Bir çatalı kan etrafa fışkırıncaya dek gözyuvarına sokmak gibi. Musluktan boşanırcasına? Sonra da o gözyuvarını sana yedirmek?"

Sinir krizi geçirecekti. Softanın kendini kaybetmesi an meselesiydi.

Belki de bu kadarı yeterliydi ve durmam gerekiyordu. Pantolon paçasının boyun eğdirdiği birine ders vermenin veya ondan intikam almanın hiçbir anlamı yoktu. Benim norm ve değerlerim farklıydı, her ne kadar bunları bir anlağına bir kenara bırakmayı istesem de.

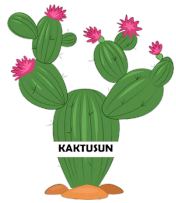
Ancak o kadar basit değildi. İlk başlarda kendime itiraf etmek istemediğim bir şey daha vardı. Huzurevine geldikten ve bu meşhur hastanın kimliğini ortaya çıkardıktan kısa süre sonra, onun varlığını başım dik bir şekilde ve onurluca normal hayata geri dönmemi sağlayacak olası bir kaçış yolu olarak görmeye başlamıştım. Çünkü diyelim ki burada huzur bulamadım, yalnızlık, monotonluk ve tutsaklık canıma tak etti, en azından umursamazca o kaçak savaş suçlusunu deşifre edip bir kahraman gibi Kış Güneşi Geriatri Kurumu'nu terk edebilirdim! Çocuklarım ve arkadaşlarım benim sözde ruhsal yokluğum sırasında söylediklerinden, hiç gerçekleştirmedikleri ziyaretlerden utanırlardı belki. Ancak özellikle sadık çabamdan ötürü överlerdi. Ve eşim... evet eşim... dişleri zehirliydi: Isırırdı!

Neyse boşverdim, bu kadarı yeterliydi gerçekten.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Seninle tekrar görüşeceğiz," diye vedalaştım Kamp Komutanı Alzheimer'la, ancak bunu da yarım saat sonra unutmuştu muhtemelen.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Moniek'in telefon korkusu başlayalı haftalar olmuştu, şüphesiz. Her cep telefonu melodisinin ona bir ölüm çanı gibi gelmesi. Kötü haber ne nezaket, ne saat bilir; bu yüzden uyurken yanında cep telefonu bulundurmak zorundaydı. Damarına basmak için düşünebildiğim son şey, belki de: Gecenin ortasında ölmek. Ancak huzurevlerinin gece ölümlerini pek fark etmediklerini tahmin ediyorum. Ölüm tespiti sabah devriyesi sırasında yapılıyor olmalı. Diyelim ki bir hasta, personel en asgari kadro sayısına sahipken ölme münasebetsizliğini gösterdi, o zaman halledilmesi gereken işleri halletmek için tüm gündüz vardiyasının mesaiye gelmesi beklenecektir herhalde.

Telefon her çaldığında, o son darbeden korkacak Moniek. Kimi zaman fısıldayan önsezisi onu o derece yavaşlatacak ki vaktinde telefonu açamayacak. İçine bir tereddüt düşecek: Ölüm mesajları bırakılır mı telesekretere, yoksa böyle bir şey yakışık almaz mı? Sonuncusunda karar kılıp çağrıları dinlemiyor. Bir haberin ancak öğrenildikten sonra gerçek olduğuna inandırmaya çalışıyor kendini.

Ancak kaçınılmaz olarak yakın gelecekte telefonunu açacak ve maalesef bir tele pazarlamacının, bir anketçinin ve iki kez aynı yanlış numarayı çeviren hödüğün sesi değil, Kış Güneşi Geriatri Kurumu müdürünün sıcak tenor sesini duyacak. "Bayan De Petter, korkarım size bir süredir beklediğiniz kötü haberi vermek zorunda kalacağım..."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Uykusunda mı öldü?" Bu tür sorulardı insanların genelde sorduğu sorular.

Çünkü ölenlerin, farkında olmadan öldüklerine inanmak isteriz, son nefesini iki rüya arasında verecek zamanlama hissine sahip kişilerin en azından. Kıyametin ötesinde bir yerde hâlâ uyanacaklarına, birazdan mesanelerini boşaltacaklarına ve gazetelerini okurken bir parça tost yiyeceklerini düşünüyor olduklarına. Güzel bir düşünce.

Ancak ölümüm rahat olmayacaktı, hayır, uykuda ölmeyecektim.

Sahneyi aynen şöyle gözümde canlandırıyorum: Moniek pembe önlüğüyle mutfakta, bulaşık makinesinin başında duruyor. Az önce dul kaldığını öğreniyor, yaşasın, eşi kuşları yemlerken pencereden tepetaklak gitmiş. Çok çabuk olmuş her şey, çünkü hep böyle çabuk düşülür ve beyefendinin çok fazla acı çekmediğini söyleyebilirler.

Böyle olabilir, olmalı.

Aynı sahnede petank bilyelerinin üzerine eğilmiş eski arkadaşlarımı düşünüyorum. Yüksek sesle mevcut vaziyeti tartışıyorlar, kimin kazanıp kimin kaybettiğine ölçme şeridi karar verecek. Sonra birden Roland aslında anlatmak istediği ancak akşamın harikuladeliğinden geçici olarak unuttuğu haberi hatırlıyor ve milimetre üzerine tartışma devam ederken diyor ki:

"Sana söylemem gereken bir şey var..."

Tabii ki yoldaşlarına söylemesi gereken bir şey var.

"Bilin bakalım kim tahtalı köyü boyladı ve kimin için siyah yağmurluklarımızı çıkaracağız portmantodan tekrar? Désiré için!"

Désiré mi? Désiré mi? Bir dakika... Hangi Désiré?

"Olmadı ama, Désiré Cordier tabii. Şimdi bana Désiré Cordier'in kim olduğunu sormayacaksınız herhalde? Bunca yıl birlikte petank oynadık."

*

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Tabii ki biliyordu herkes Désiré'nin kim olduğunu. Sessiz, saygın biriydi. Kütüphane müdürüydü, kitaplara hastaydı. Müziğe de bayılırdı; ezbere Beethoven'in doğum tarihini verebilirdi. Veya Shubert'in yaylı sazlar dörtlüsünü ayırt edebilirdi. İnanılmaz biriydi. Ancak petank oyununa sıfırdan başlayan biri olarak kaldı maalesef. Eşinin etkisi altındaydı. Belli bir evrede bunamaya başladı, idare edilemez oldu, dükkânları boşaltıyor, tren nereye giderse oraya gidiyordu. Onu bir huzurevine koymaktan başka çare yoktu. Kış Güneşi Geriatri Kurumu'ydu, değil miydi? Geçenlerde şu dizi için çekim yaptıkları kurum... Neydi adı? Evet evet, Kış Güneşi Geriatri Kurumu'ydu. Sahi ne kadar olmuştu Désiré oraya yatırılalı? Doğrusu kimileri onun çoktan öldüğünü söylüyordu. Ama öyle değilmiş, daha yeni ölmüş. Çok üzüldüm. Çok üzüldüm.

"Henüz yeni doldurmuştu 74 yaşını. Doğum günü süsleri bile sökülmemiştir tavanından henüz."

"Yetmiş dört mü? Zavallım, çok genç ölmüş."

Herkes aynı fikirdeydi. Yetmiş dört çok gençti gerçekten. Hem de bu devirde, değil mi? Tıbbi bakım ve ilaçların kolay erişilebilirliğine rağmen, falan filan. Ve sırtları, petank bilyeleri konstellasyonunun üzerine eğilmekten ağrımaya başlamıştı.

"Duyduğuma göre en kolay yolu da seçmemiş; pencereden düşmüş."

"Deme ya?"

"Birkaç gündür bir şey yemiyormuş zaten. Sandviçlerini, ilk zamanlar huzurevinin bahçesinde yemlediği kuşlara atmak için biriktiriyormuş. Ancak bahçeye kadar yürümekte zorlandığından kırıntıları pencereden dışarı fırlatmaya başlamış. Bunu yaparken de..."

"Kötü be. Ve hemen ölmüş, değil mi? Umarım öyle olmuştur."

"...Daha da trajik olanı; bir kâse dolusu ekmek kırıntısıyla Styks Nehri'ni geçmeden birkaç saat önce diş macunuyla lava-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

bo aynasına birkaç kelime yazmış. *Ağaç*, *havuç*, *lamba* gibi rastgele kelimeler. Gel de bir anlam çıkar bu kelimelerden? Tekrar ilkokul birinci sınıfa başlamış ve gururla az önce öğrendiği kelimeleri çalışan bir öğrenci gibi, zavallım."

"Korkunç bir hastalık şu bunama..."

Yine aynı fikirdelerdi: Korkunç bir hastalıktı şu bunama. Artık bu kadarı yeterdi, hayata dönmenin vakti gelmişti çoktan. Milimetre üzerine tartışmalara devam edildi. Biri kazanacaktı. Biri rövanş peşinde olacaktı. Gece çökecekti ve vedalaşacaklardı ama kısa bir süreliğine. Birkaç gün sonra, siyah yağmurluk günü tekrar görüşeceklerdi ve kilisedeki sabit ve soğuk sandalyelerine geçeceklerdi. Mezarlığın kutsal sessizliğinde yan yana durduklarında bedenimin –önemsiz bir dipnottu– az kalsın Rosa Rozendaal'inkinin yanına, basitçe söyleyiverdikleri "merhametli toprağa" konulmuş olacağını dile getireceklerdi.

SON

BELONGS TO KAKTUS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM